

SBÍRKA
SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ A STANOVISEK

NEJVYŠŠÍHO SOUDU
ČESKÉ REPUBLIKY

5/2013

OBSAH
Rozhodnutí ve věcech trestních

Důvody dovolání	č. 36
Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání	č. 31
Neodkladné a neopakovatelné úkony	č. 37
Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru	č. 34
Odklad výkonu trestu	č. 31
Pohrůžka násilí	č. 32
Poškození finančních zájmů Evropských společenství	č. 38
Souhrnný trest	č. 33
Spáchání činu se zbraní	č. 32
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	č. 35
Upuštění od uložení trestního opatření mladistvému	č. 30
Vydírání	č. 32
Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby	č. 38

OBSAH

Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Dražba	č. 47
Exekuce	č. 53
Insolvenční návrh	č. 55
Mzda (a jiné obdobné příjmy)	č. 56
Náhrada škody zaměstnancem	č. 51
Neplatnost právního úkonu	č. 54
Obec	č. 57
Odpovědnost státu za škodu	č. 49
Odstoupení od smlouvy	č. 50
Odstupné	č. 57
Odvolání	č. 53
Pracovně právní vztahy	č. 56
Průtahy v řízení	č. 49
Ručení	č. 54
Smlouva o dílo	č. 50
Vady řízení	č. 54
Vázanost nálezem Ústavního soudu	č. 47
Vázanost soudce zákonem	č. 47
Vlastnictví	č. 48
Zadostiučinění (satisfakce)	č. 49
Započtení pohledávky	č. 56
Zastoupení	č. 53
Žaloba pro zmatečnost	č. 52

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH

Pro rozhodnutí soudu pro mládež o upuštění od uložení trestního opatření musí být podmínky, které jsou uvedeny v návěťě § 11 odst. 1 z. s. m., splněny vždy všechny současně a vedle nich musí být zjištěna též alespoň některá z dalších podmínek uvedených alternativně pod písmeny a), b) nebo c) tohoto ustanovení. Jestliže některá z takto uvedených podmínek není dána, nelze upustit od uložení trestního opatření mladistvému.

(Usnesení Nejvyššího soudu jako soudu pro mládež
ze dne 22. 2. 2012, sp. zn. 8 Tdo 128/2012)

Nejvyšší soud jako soud pro mládež odmítl dovolání mladistvého M. B. proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích, soudu pro mládež, ze dne 14. 7. 2011, sp. zn. 14 Tmo 17/2011, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Okresního soudu v Pardubicích, soudu pro mládež, pod sp. zn. 2 Tm 4/2011.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu v Pardubicích, soudu pro mládež, ze dne 19. 4. 2011, sp. zn. 2 Tm 4/2011, byl obviněný mladistvý M. B. (dále převážně jen „mladistvý“) uznán vinným proviněním krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), b) tr. zákoníku, kterého se podle skutkových zjištění dopustil tím, že v době od 18.00 hod. dne 16. 4. 2010 do 14.30 hod. dne 18. 4. 2010 v P. v ulici N. E. čp. 344 společně s mladistvými L. P. a J. B. a též se samostatně stíhaným mladistvým J. Č. po vytlačení okna a vyštípnutí jeho rámu se vloupali do kabinetu budovy základní školy, odkud odcizili monitor LCD, repasovaný počítač a fotoaparát, čímž způsobili Základní škole P. – P., N. E. čp. 344, škodu ve výši 6295 Kč a poškozením okna škodu ve výši 120 Kč.

Za toto provinění byl mladistvý M. B. odsouzen podle § 205 odst. 1 tr. zákoníku, § 31 odst. 1 z. s. m. k trestnímu opatření odnětí svobody v trvání čtyř měsíců, jehož výkon byl podle § 33 odst. 1 z. s. m. podmíněně odložen na zkušební dobu jednoho a půl roku. Podle § 15 odst. 2 a § 18 odst. 1 písm. e) z. s. m. mu byla uložena výchovná povinnost, aby podle svých sil nahradil škodu způsobenou proviněním anebo jinak přispěl k odstranění následku provinění. Podle § 15 odst. 2 a § 19 odst. 1 písm. e) z. s. m. mu bylo uloženo výchovné omezení v průběhu zkušební doby neužívat návykové látky.

Mladistvý M. B. brojil proti tomuto rozsudku soudu prvního stupně odvoláním, které Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích, soud pro mládež, usnesením ze dne 14. 7. 2011, sp. zn. 14 Tmo 17/2011, podle § 256 tr. ř. zamítl.

Proti citovanému usnesení odvolacího soudu mladistvý podal prostřednictvím obhájkyně dovolání, v němž odkázal na dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Namítl, že soudy učinily nesprávný právní závěr o nutnosti uložení trestního opatření a nezkoumaly naplnění podmínek pro upuštění od uložení trestního opatření podle § 11 z. s. m. Mladistvý zdůraznil, že od počátku trestního řízení spolupracoval s orgány činnými v trestním řízení a projevil snahu co nejrychleji a nejúčelněji objasnit předmětné provinění. V co nejkratší možné lhůtě se rovněž snažil odčinit následky provinění tím, že se omluvil, nahradil způsobenou škodu a spolupracoval s probační a mediační službou.

Mladistvý vysvětlil, že pokud mu soudy vytýkaly blíže nespecifikované rozpory v jeho jednotlivých výpovědích, nejednalo se o snahu komplikovat průběh trestního řízení, ale stalo se tak v důsledku ovlivnění alkoholem, po jehož požití čin spáchal. Soudu prvního stupně vytkl, že při úvahách o volbě nejhodnějších opatření směřujících k nápravě mladistvého kladl důraz na jiné případy, pro něž byl projednáván a které byly odloženy, čímž snížil význam toho, že dosud nebyl trestán, a na druhé straně se dostatečně nezabýval snahou mladistvého odstranit způsobenou škodu a jeho doznáním. Podle mladistvého soudy v potřebné míře neposoudily jeho nízký věk, že se jeho osobnost stále vyvíjí, uvědomuje si závažnost svého jednání, řádně navštěvuje školu a od spáchání činu se chová tak, aby se do budoucna už žádného protiprávního jednání nedopustil. Všechny tyto skutečnosti měly soudy posuzovat z hledisek § 11 z. s. m. a upustit od uložení trestního opatření.

Mladistvý navrhl, aby dovolací soud upustil od uložení trestního opatření a s přihlédnutím k jeho postoji, zejména k tomu, že projevil účinnou lítost a snaží se následky svého protiprávního jednání odčinit, aby mu uložil toliko opatření výchovné, ať již formou dohledu probačního úředníka, nebo uložení výchovné povinnosti či výchovného omezení.

Nejvyšší soud jako dovolací soud pro mládež (dále jen „Nejvyšší soud“) shledal, že dovolání mladistvého je přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou, v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit. Poté, co Nejvyšší soud zevrubně vyložil, že mladistvý uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v souladu s jeho zákonným vymezením, zabýval se otázkou, zda je jeho požadavek na upuštění podle § 11 odst. 1 z. s. m. opodstatněný.

Podle § 11 odst. 1 z. s. m. může soud pro mládež upustit od uložení trestního opatření mladistvému, který spáchal provinění, na které trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody, jehož hranice nepřevyšuje pět let, jeho spáchání lituje a projevuje účinnou snahu po nápravě, jestliže vzhledem k povaze spáchaného činu a k dosavadnímu životu mladistvého lze důvodně očekávat, že již projednání věci před soudem pro mládež postačí k jeho nápravě (a/), dopustil-li se činu z neznalosti právních předpisů, která je zejména vzhledem k jeho věku,

rozumové vyspělosti a prostředí, ve kterém žil, omluvitelná (b/), nebo jestliže soud pro mládež přijme záruku za nápravu mladistvého a má za to, že vzhledem k výchovnému vlivu toho, kdo záruku nabídl, povaze spáchaného činu a osobě mladistvého se uložení trestního opatření nejeví nutným (c/). Z této dikce je zřejmé, že podmínky, které jsou uvedeny v návěť § 11 odst. 1 z. s. m., musí být splněny všechny současně a s nimi navíc vždy některá z dalších okolností, jež jsou alternativně uvedeny v § 11 odst. 1 písm. a), b), c) cit. zák. Postačí proto jen nesplnění jedné z takto kumulativně uvedených podmínek a upuštění od uložení trestního opatření není možné.

Z obsahu spisu Nejvyšší soud shledal, že mladistvý byl odsouzen za provinění krádeže podle § 205 odst. 1 tr. zákoníku, což je přečin, na který trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody až na dvě léta. Je tudíž zřejmé, že jde o provinění, u kterého by při splnění dalších skutečností mohlo upuštění od uložení trestního opatření přicházet v úvahu.

Podle podkladů, které soudy k osobě mladistvého měly k dispozici a s nimiž se v napadených rozhodnutích vypořádaly, je zřejmé, že mladistvý k činu, který mu je kladen za vinu, vypovídal a při hlavním líčení nad ním projevil lítost. Navázal spolupráci s probační a mediační službou, která ve zprávě ze dne 7. 1. 2011 sdělila, že mladistvý na pohovoru svou vinu uznal a projevil i správný náhled na závadnost takového chování. Rovněž ke své snaze uhradit vzniklou škodu doložil soudu i doklad o úhradě částky 1500 Kč na účet poškozené školy, již zaplatili rodiče, kterým chce tuto částku vrátit z peněz vydělaných při brigádě, kterou si sjedná (viz č. l. 134, 181).

K poměrům mladistvého, učně středního odborného učiliště v oboru tesař, bylo zjištěno, že se nejedná o jeho první deliktní jednání, ale již v minulosti byl ve správním řízení projednán přestupkovou komisí Magistrátu města Pardubice za přestupek, o němž bylo pravomocně rozhodnuto dne 19. 5. 2010. Ani toto nebyl jediný prohřešek mladistvého, který je veden v evidenci Magistrátu města Pardubice již od ledna 2007, neboť byl zadržen při krádeži v obchodním domě, a následovalo i další společensky škodlivé jednání, což byly činy jinak trestné, které pro nedostatek věku nebyly projednány. V říjnu 2009 byl mladistvý v důsledku užití látek obsahujících marihuanu a morfium hospitalizován a dále byl postižen za přestupek na úseku ochrany před alkoholismem, za což mu byla uložena pokuta (č. l. 134 a násl.).

Pro uvedené problémy byl mladistvý podroben zkoumání v diagnostickému ústavu střediska výchovné péče Základní školy a školní jídelny v Hradci Králové, z jehož výsledků vyplynulo, že jde o emočně nezrálého chlapce, jehož je obtížné motivovat k vynaložení vyššího úsilí k pozitivním změnám chování. Chová se přijatelně, ale často jen účelově, je náchylný k rizikovým aktivitám, projevuje se u něj nedostatek pozitivního citového zájmu ze strany rodičů. Ze závěru vyšetření vyplynulo, že se u něj projevují znaky socializované poruchy

chování v návaznosti na nedůsledné výchovné působení rodičů (viz č. l. 99 – 106 spisu).

Na podkladě takto zjištěných konkrétních okolností lze shledat, že mladistvý nevyhověl všem podmínkám, jak je vymezuje ustanovení § 11 z. s. m. I když spáchal provinění, na něž se toto ustanovení vztahuje, a prokázal svým postojem, že svého činu lituje a projevuje účinnou snahu po nápravě, dostal jen podmínkám stanoveným v návěť ustanovení § 11 odst. 1 z. s. m. Při posuzování jeho činu i všech rozhodných okolností je však zcela zřejmé, že mladistvý současně nesplnil některé z dalších hledisek uvedených v písm. a), b), c) odstavce 1 citovaného ustanovení. Vzhledem k okolnostem, jež jsou ve věci zjišťovány, by v případě mladistvého M. B. přicházela v úvahu podmínka podle § 11 odst. 1 písm. a) z. s. m., že vzhledem k povaze spáchaného činu a k dosavadnímu životu mladistvého lze důvodně očekávat, že již projednání věci před soudem pro mládež postačí k jeho nápravě. Právě toto hledisko však u mladistvého vzhledem k jeho předchozímu způsobu života není dáno.

Jak ze zjištěných poměrů mladistvého (shora uvedených zpráv a posudků) vyplývá, mladistvý se před spácháním tohoto činu choval způsobem odporujícím řádnému životu, neboť kradl, poškozoval majetek, zneužíval drogy, a přestože s ním byly tyto činy probírány, a byl dokonce, když se stal trestně odpovědným, i postižen ve správním řízení, bylo na něj působeno i v rámci diagnostického programu, nepostačovaly tyto mírnější postupy k tomu, aby nespáchal nyní projednávaný čin. S ohledem na tento jeho dosavadní způsob života není možné uzavřít, že by bylo možné důvodně očekávat, že již projednání věci před soudem pro mládež postačí k jeho nápravě, jak vyžaduje § 11 odst. 1 písm. a) z. s. m., ale je nutné, aby na něj bylo působeno některými z opatření, jež lze za zjištěné provinění uložit, a to i trestním opatřením, jehož uložení je u mladistvého za daných okolností nezbytné.

Upuštění od uložení trestního opatření by bylo nepřiměřeným a ve svých důsledcích i nepřípustným postupem, který by se zcela míjel s účelem řízení ve věcech mladistvých, jak je vymezen v ustanovení § 1 odst. 2 z. s. m. V dané situaci je proto volba podmíněně odloženého trestního opatření vhodným prostředkem, který přispěje k tomu, aby se mladistvý dalšího protiprávního jednání zdržel a našel si společenské uplatnění, jež odpovídá jeho schopnostem. Obzvláště se toto opatření jeví vhodným za současného uložení jak výchovné povinnosti nahradit podle svých sil způsobenou škodu, tak i výchovného omezení neužívat návykové látky. Spojení všech těchto forem postihu zaručuje možnost vhodného působení na mladistvého s cílem získání potřebného kritického náhledu na dosavadní způsob života, což by jej mělo přimět k odvrácení od další kriminální dráhy.

Na základě všech těchto skutečností Nejvyšší soud shledal, že soudy se sice v pojednávané věci nevěnovaly možnosti upuštění od trestního opatření podle

Č. 30

§ 11 z. s. m., avšak s ohledem na to, že v případě mladistvého M. B. nebyly splněny všechny ustanovením § 11 z. s. m. kumulativně požadované podmínky, nepochybily, jestliže mladistvému za provinění krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), b) tr. zákoníku uložily shora uvedená opatření.

Nejvyšší soud proto dovolání mladistvého posoudil jako zjevně neopodstatněné, a proto ho podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

Trestní zákoník blíže nedefinuje pojem „závažný důvod“ významný z hlediska naplnění zákonných znaků přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku*. Může jím však být jen reálně existující okolnost, v důsledku níž obviněný není schopen se k nástupu výkonu trestu odnětí svobody dostavit. Za takový důvod je vedle závažných zdravotních potíží možné považovat i jiné závažné problémy, pokud však jsou svým nepříznivým dopadem do poměrů obviněného či jeho rodiny srovnatelné se závažnými zdravotními potížemi (např. bezprostřední situace po povodni, požáru, vytopení bytu apod.).

Podání návrhu na odklad výkonu trestu odnětí svobody samo o sobě nepředstavuje závažný důvod ve smyslu § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2012, sp. zn. 8 Tdo 249/2012)

Nejvyšší soud rozhodl o dovolání podaném nejvyšším státním zástupcem v neprospěch obviněného J. N. proti usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 3. 11. 2011, sp. zn. 2 To 318/2011, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Okresního soudu v Šumperku pod sp. zn. 2 T 135/2011 tak, že napadené usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci a rozsudek Okresního soudu v Šumperku ze dne 7. 9. 2011, sp. zn. 2 T 135/2011, zrušil. Zrušil také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Okresnímu soudu v Šumperku přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu v Šumperku ze dne 7. 9. 2011, sp. zn. 2 T 135/2011, byl obviněný J. N. podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštěn obžaloby, kterou mu bylo kladeno za vinu spáchání přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku, jehož se měl dopustit tím, že nejpozději do 2. 4. 2011 bez závažného důvodu nenastoupil výkon trestu odnětí svobody ve Věznici v Olomouci, který mu byl uložen pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Šumperku ze dne 6. 10. 2010, sp. zn. 2 T 160/2010, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 17. 2. 2011, sp. zn. 2 To 15/2011, ačkoliv výzvu k nástupu trestu odnětí svobody obdržel do vlastních rukou dne 28. 3. 2011 a byl poučen, že je povinen do pěti dnů po obdržení výzvy nepodmíněný trest odnětí svobody nastoupit, zdržoval se převážně ve svém bydlišti v Š. v M. ulici č. 2660/6 a do

* V době rozhodování se jednalo o ustanovení § 337 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku.

výkonu trestu odnětí svobody byl dodán až dne 3. 6. 2011 na základě příkazu k dodání do výkonu trestu vydaného dne 29. 4. 2011 Okresním soudem v Šumperku pod sp. zn. 2 T 160/2010.

Proti uvedenému rozsudku soudu prvního stupně podal státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Šumperku v neprospěch obviněného odvolání, které Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci usnesením ze dne 3. 11. 2011, sp. zn. 2 To 318/2011, podle § 256 tr. ř. zamítl.

Toto usnesení odvolacího soudu napadl nejvyšší státní zástupce v neprospěch obviněného dovoláním. Odkázal na dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř. a zaměřil je zejména proti nesprávnému závěru o beztretnosti obviněného z důvodu negativního právního omylu, v němž obviněný podle odvolacího soudu jednal, a proto nemohl být trestně odpovědným za uvedený přečin. Dovolatel poukázal na jednotlivé znaky skutkové podstaty přečinu podle § 337 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku a dále na vymezení právního omylu v ustanovení § 19 odst. 1, 2 tr. zákoníku a zdůraznil, že podle jeho zásad se negativní právní omyl posuzuje toliko v případě omylu pramenícího z mimotrestních právních norem, kterých se trestní zákoník výslovně dovolává v blanketních nebo odkazovacích skutkových podstatách. Právní omyl negativní o protiprávnosti činu pramenící z mimotrestních norem, kterých se trestní zákoník nedovolává, se nadále posuzuje podle zásad o skutkovém omylu. Zdůraznil, že trestní řád nelze považovat za mimotrestní normu, na kterou by trestní zákoník v ustanovení § 337 odst. 1 písm. e) odkazoval. V obecné rovině jen připustil, že by případ omylu obviněného o účincích podané žádosti o odklad výkonu trestu odnětí svobody bylo nutno posuzovat podle zásad vymezených v ustanovení § 18 tr. zákoníku o omylu skutkovém. Existenci právního omylu o mimotrestní normě, který by měl důsledky negativního skutkového omylu, nelze ze skutkových zjištění ve věci učiněných v žádném případě dovodit. Dovolatel konstatoval, že obviněný převzal dne 28. 3. 2011 do vlastních rukou výzvu k nástupu trestu, v níž byl jednoznačně poučen, že je povinen do pěti dnů po obdržení výzvy, tj. nejpozději do 2. 4. 2011, trest nastoupit. Obviněný tak neučinil, toliko podal velmi stručnou žádost, kterou nazval „zamítnutí trestu“, již soudy považovaly za žádost o odklad výkonu trestu, a to i přesto, že ji obviněný nijak nekonkretizoval a ani nedoložil. Dovolatel skutečnost, že obviněný věděl, že trest je nutné nastoupit podle výzvy k nástupu trestu, dovodil i z jeho předcházející trestné činnosti, neboť ve věci Okresního soudu v Šumperku vedené pod sp. zn. 2 T 160/2010, v níž neakceptoval nyní posuzovanou výzvu k nástupu do výkonu trestu, byl odsouzen za identický přečin podle § 337 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku.

Dovolatel se neztotožnil s odvolacím soudem ani ohledně jím konstatované méně výrazné časové prodlevy od konce lhůty pro nástup trestu odnětí svobody do jeho faktické realizace, kterou považoval z hlediska právního omylu za irelevantní s tím, že by mohla být zohledněna toliko v rámci úvah o výši uloženého

trestu. Současně vyslovil pochyby o tom, zda dobu jednoho měsíce, o níž v projednávané věci jde, lze za méně výraznou považovat, obzvláště když obviněný se nedostavil k výkonu trestu dobrovolně, ale byl k jeho nástupu předveden. Poznamenal rovněž, že obviněným v žádosti o odklad nástupu trestu zmíněné „lukrativní zaměstnání“ nebylo v žádném případě závažným důvodem nenastoupení uvedeného trestu. Nejvyšší státní zástupce z uvedených důvodů shrnul, že obviněný musel přinejmenším předpokládat svou povinnost výkon trestu nastoupit nejpozději do 2. 4. 2011. Pokud tak neučinil, nejednal v žádném právním ani skutkovém omylu, ale minimálně v eventuálním úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, a naplnil tak všechny znaky skutkové podstaty přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku.

Nejvyšší státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 3. 11. 2011, sp. zn. 2 To 318/2011, a dále rozsudek Okresního soudu v Šumperku ze dne 7. 9. 2011, sp. zn. 2 T 135/2011, jakož i případná rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a aby Okresnímu soudu v Šumperku přikázal věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

V souladu s § 265h odst. 2 tr. ř. se k dovolání písemně vyjádřil prostřednictvím svého obhájce obviněný. S dovoláním nesouhlasil a setrval na svém stanovisku, že neměl úmysl zmařit výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody. Požádal o odklad výkonu trestu a očekával, že soud mu odklad povolí, protože bez přiměřených důvodů spoléhal, že mu bude vyhověno. V den, kdy bylo toto rozhodnutí uloženo na poštu, on byl dodán do výkonu trestu odnětí svobody, a tedy se o zamítnutí tohoto rozhodnutí nedověděl. Proto bylo možné jeho jednání hodnotit jako nedbalost vědomou, a nikoliv jako úmyslné jednání. Navrhl proto, aby Nejvyšší soud dovolání nejvyššího státního zástupce jako nedůvodné odmítl.

Nejvyšší soud jako soud dovolací shledal, že dovolání nejvyššího státního zástupce je přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou, v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit. Vzhledem k tomu, že napadená rozhodnutí lze přezkoumávat jen tehdy, když je dovolání podáno z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., dovolací soud posuzoval, zda označené důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř. byly uplatněny v souladu s jejich zákonnou dikcí. Dovolatel své výhrady zaměřil především proti nesprávnému právnímu názoru odvolacího soudu, že v činu, jenž je obviněnému kladen za vinu, nelze spatřovat přečin podle § 337 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku, protože obviněný jednal v právním omylu podle § 19 tr. zákoníku. Takto uplatněné námitky mají právní povahu, a Nejvyšší soud proto považuje přezkoumávané dovolání za podané v souladu s označenými dovolacími důvody. Když dále shledal, že nejsou dány podmínky pro to, aby

bylo podané dovolání odmítnuto podle § 265i odst. 1 tr. ř., přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející.

Přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku se dopustí ten, kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že bez závažného důvodu nenastoupí na výzvu soudu trest odnětí svobody nebo se jiným způsobem neoprávněně brání nástupu výkonu tohoto trestu. Z uvedeného vymezení skutkové podstaty je patrné, že se tohoto přečinu obviněný může dopustit jednak tím, že bez závažného důvodu nenastoupí (což je forma jednání, o níž se jedná v prodávané věci a té bude nadále věnována pozornost), anebo se jiným způsobem neoprávněně brání nástupu tohoto trestu.

Ze znění uvedené skutkové podstaty je zřejmé, že předpokládá existenci pravomocného vykonatelného rozhodnutí soudu o uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody a dále výzvu soudu k jeho nástupu. Předmětného činu se tak dopustí ten, kdo při splnění uvedených podmínek poté, co byl soudem vyzván k nástupu trestu odnětí svobody, tak bez závažného důvodu neučiní a do příslušné věznice nenastoupí.

Podle skutkových zjištění a na ně navazujícího odůvodnění napadených rozhodnutí, jakož i s ohledem na obsah spisu Okresního soudu v Šumperku sp. zn. 2 T 160/2010, který Nejvyšší soud vyžádal, bylo zjištěno, že obviněný J. N. byl v trestní věci vedené Okresním soudem v Šumperku pod sp. zn. 2 T 160/2010 rozsudkem ze dne 6. 10. 2010 uznán vinným a odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody za přečin podle § 337 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku. Odvolání podané obviněným proti tomuto rozsudku bylo zamítnuto Krajským soudem v Ostravě – pobočka v Olomouci usnesením ze dne 17. 2. 2011, sp. zn. 2 To 15/2011. Dne 28. 3. 2011 obviněný převzal osobně jak toto usnesení, tak i výzvu k nástupu výkonu trestu (vzorem č. 49 tr. ř. vydaným ve smyslu Sdělení Ministerstva spravedlnosti 126/2009-OD-Org. ze dne 18. 6. 2009, o vydání vzorů „tr. ř., o. s. ř., k. ř., d. ř.“) do pěti dnů od doručení této výzvy. Dne 6. 4. 2011 obviněný sepsal podání, v němž pouze uvedl: „Žádost o zamítnutí trestu odnětí svobody, odklad díky získání lukrativního zaměstnání.“ O tomto podání soud rozhodl usnesením ze dne 21. 4. 2011, sp. zn. 2 T 160/2010, kterým podle § 323 odst. 1 tr. ř. uvedenou žádost zamítl. Toto usnesení bylo vypraveno kanceláří dne 27. 4. 2011 a obviněnému vloženo do schránky dne 3. 5. 2011. Toto usnesení si již obviněný osobně nevyzvedl, protože byl týž den v 7.00 hod. ráno na podkladě pokynu Okresního soudu v Šumperku ze dne 29. 4. 2011 k dodání do výkonu trestu zadržen hlídkou Policie České republiky a následně eskortován do Věznice Olomouc.

V dané věci není pochyb o tom, že rozsudek Okresního soudu v Šumperku ze dne 6. 10. 2010, sp. zn. 2 T 160/2010, ve spojení s usnesením Krajského soudu

v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 17. 2. 2011, sp. zn. 2 To 15/2011, je pravomocným a vykonatelným rozhodnutím ve smyslu § 337 odst. 1 tr. zákoníku.

Rozhodná v této věci je otázka, zda v případě nenastoupení trestu odnětí svobody v souladu s dobou vymezenou ve výzvě k nástupu trestu je podání žádosti o odklad výkonu trestu důvodem k beztrestnosti obviněného.

K této problematice je vhodné předeslat, že nástup výkonu trestu realizuje soud za podmínek stanovených v § 321 odst. 1 tr. ř., a tedy jakmile se rozhodnutí, podle kterého se má vykonat nepodmíněný trest odnětí svobody, stalo vykonatelným, předseda senátu příslušné věznici zašle nařízení výkonu trestu a vyzve odsouzeného, je-li na svobodě, aby trest ve stanovené lhůtě nastoupil. Podle § 321 odst. 3 tr. ř. nenastoupí-li odsouzený trest ve lhůtě, která mu byla poskytnuta, nebo bylo-li z konkrétních skutečností zjištěno, že jeho pobyt na svobodě je nebezpečný, nebo jestliže z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava, že uprchne nebo se bude skrývat, nařídí předseda senátu, aby byl do výkonu trestu dodán. Je tedy zřejmé, že ani toto procesní ustanovení nestanoví soudu možnost nezajistit realizaci nástupu výkonu trestu obviněného, který byl vyzván k jeho nástupu.

V zásadě tedy platí povinnost obviněného podrobit se nástupu výkonu trestu odnětí svobody v souladu s podmínkami stanovenými ve výzvě k tomuto nástupu. Odklad takového trestu je možný, avšak jen v případě zákonem stanovených podmínek podle § 322 a § 323 tr. ř. Ze smyslu ustanovení § 322 tr. ř. plyne, že obviněný není povinen dostavit se k nástupu trestu jen za situace předpokládané v ustanovení § 322 odst. 1 tr. ř., podle něhož může soud na potřebnou dobu odložit výkon trestu odnětí svobody jen tehdy, jestliže z lékařské zprávy o hospitalizaci obviněného v lůžkovém zařízení nebo z jiných skutečností vyplývá, že by výkon trestu ohrozil život nebo zdraví obviněného. Podle § 322 odst. 2 tr. ř. tak může soud učinit i tehdy, jestliže o to požádá obviněný ze stejných důvodů. V takovém případě však soud uvedenou žádost hodnotí se zřetelem na zdravotní způsobilost obviněného se výkonu trestu podrobit, a shledá-li, že takové důvody nejsou dány i přesto, že obviněný určitým onemocněním trpí, avšak toto mu nebrání se výkonu trestu podrobit, nerozhodne o takovém návrhu, ale vyzve obviněného, aby nejpozději při nástupu výkonu trestu odnětí svobody předložil zprávu o zdravotním stavu příslušné věznici, která zdravotní způsobilost obviněného k výkonu trestu posoudí (srov. rozhodnutí č. 49/2005 Sb. rozh. tr.).

V případě krátkodobých trestů odnětí svobody nepřevyšujících jeden rok je možné, aby soud ve smyslu § 323 odst. 1 tr. ř. z důležitých důvodů výkon trestu odložil. Posuzuje tak, zda obviněným uvedené skutečnosti naplňují zákonem vyžadované „důležité důvody.“ O návrhu rozhodne usnesením, proti němuž ve smyslu díkce ustanovení § 323 odst. 3 tr. ř. (arg. a contrario) není stížnost přípustná.

Z uvedených procesních podmínek různě upravujících možnost odkladu výkonu trestu odnětí svobody plyne, že ani u jednoho z nich (§ 322 odst. 2 tr. ř.

a § 323 odst. 1 tr. ř.) není podání návrhu spojeno s odkladným účinkem nástupu výkonu trestu, a proto v případě, že obviněný podá návrh na odklad trestu, nemůže se tím zbavit povinnosti trest nastoupit.

Ze smyslu těchto procesních podmínek vyplývá povinnost obviněného nastoupit trest na výzvu soudu. Za okolnost, pro kterou tak učinit nemusí, považuje zákon jen „závažný důvod.“ Trestní zákoník v ustanovení § 337 odst. 1 písm. e) pojem „závažného důvodu“ nevymezuje, neboť tento je vždy dán konkrétními okolnostmi stojícími na straně obviněného.

Obecně však lze říci, že takovým důvodem může být jen reálně existující okolnost, v důsledku níž obviněný není schopen se k nástupu výkonu trestu odnětí svobody dostavit. Za takový důvod je vedle závažných zdravotních potíží možné považovat i jiné závažné problémy, pokud však jsou svým nepříznivým dopadem do poměrů obviněného či jeho rodiny srovnatelné se závažnými zdravotními potížemi. Takovými srovnatelnými okolnostmi mohou být např. bezprostřední situace po povodni, požáru, vytopení bytu apod. Jelikož pro různou povahu osob i situací není možné tento pojem jednoznačně vymezit, bude vždy v každém jednotlivém případě nezbytné s ohledem na konkrétní okolnosti pečlivě posuzovat, zda situace, již obviněný předkládá jako důvod toho, proč v souladu s podmínkami uvedenými ve výzvě k nástupu výkonu trestu odnětí svobody trest nenastoupil, je „závažným důvodem“ ve smyslu ustanovení § 337 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku.

Za závažný důvod podle citovaného ustanovení není možné považovat samotné podání návrhu na odklad výkonu tohoto trestu poté, co obviněný obdržel výzvu k nástupu výkonu trestu odnětí svobody, ale jen takovou okolnost, která odůvodňuje nenastoupení trestu.

V projednávané věci je na podkladě všech uvedených skutečností a s ohledem na shora uvedený zjištěný skutkový stav vyloučeno, aby taková situace byla posuzována z hlediska právního omylu podle § 19 odst. 1 tr. zákoníku, jak usuzoval odvolací soud. O právní omyl jde tehdy, když ten, kdo při spáchání trestného činu neví, že jeho čin je protiprávní, nejedná zaviněně, nemohl-li se omylu vyvarovat. Z uvedeného dikce je zřejmé, že o takovou situaci se v případě neuposlechnutí výzvy k nástupu výkonu trestu odnětí svobody z žádných důvodů nemůže jednat.

Předně je potřeba s ohledem na zjištěné skutkové okolnosti zdůraznit, že obviněný věděl na základě obsahu jím převzaté výzvy k nástupu trestu, o jaký trest se jedná, v jakém termínu (tj. do kdy) a v jaké věznici jej má nastoupit. Byl tudíž podle obsahu této výzvy řádně poučen. Z uvedeného poučení bylo nesporné, že nástup trestu odnětí svobody obviněný nemůže oddálit žádným úkonem, tedy ani žádostí o odklad výkonu trestu. Ve výzvě obdržené dne 28. 3. 2011 je v bodě III. tučným písmem uvedeno, že „pokud nenastoupí trest ve shora stanovené lhůtě, může být jeho jednání posouzeno jako trestný čin maření výkonu

úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku, kde je ohrožen trestem odnětí svobody až na 3 léta“. Lhůta do dne 2. 4. 2011 byla rovněž ve výzvě stanovena „do pěti dnů od doručení výzvy.“ Ze všech těchto důvodů (když nelze odmyslit ani to, že za stejnou trestnou činnost již byl uznán vinným) obviněný musel vědět, že nenastoupí-li nařízený trest v uvedené době, jedná protiprávně a žádný jeho úkon takovou povinnost nemůže oddálit. Z uvedeného je patrné, že obviněný se v rámci popsaného činu a zjištěných okolností nepodrobil těmto povinnostem, jež jsou stanoveny trestním právem.

Na základě všech shora rozvedených skutkových i právních aspektů jsou úvahy odvolacího soudu týkající se právního omylu podle § 19 tr. zákoníku v rozporu nejen s učiněnými skutkovými závěry, ale i judikaturou Nejvyššího soudu, podle níž nejsou namístě ani úvahy o případném právním omylu obviněného, které lze aplikovat jen na případy právního omylu negativního ohledně protiprávnosti pramenící z mimotrestních právních předpisů, případně ohledně protiprávnosti chápané z hlediska celého právního řádu, což není případ projednávané věci. Z popsaných skutkových okolností je zřejmé, že na jednání obviněného mimotrestní právní normy nedopadaly, a proto se o právní omyl nemohlo v žádném případě jednat (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2011, sp. zn. 4 Tdo 741/2011).

K úvahám odvolacího soudu ve vztahu k naplnění podmínek právního omylu negativního je nutné navíc uvést, že i přes správné citace pasáží z odborné literatury jsou jeho úvahy nepřezkoumatelné, nejasné a nereflakující zjištěný skutkový stav a z něj plynoucí rozhodné okolnosti. Rovněž úvaha odvolacího soudu, že „dle odvolacího soudu lze v jednání obviněného spíše spatřovat negativní omyl o protiprávnosti činu“, vzbuzuje dojem, že ani sám odvolací soud si touto okolností nebyl zcela jist, neboť uvedený závěr vyjádřil jen jako možnou variantu, aniž by ji s jistotou konstatoval a postavil ji na skutečných argumentech. Správnost tohoto závěru je tedy paradoxně zpochybněna i samotným odvolacím soudem.

Protože rozhodnutí odvolacího soudu ohledně naplnění podmínek negativního právního omylu je v rozporu se všemi pravidly, podle nichž se posuzuje právní omyl ve smyslu § 19 odst. 1 tr. zákoníku, a takový závěr je i vzhledem k popsaným okolnostem zcela nesprávný, nemohlo napadené rozhodnutí obstát. Proto Nejvyšší soud zrušil usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 3. 11. 2011, sp. zn. 2 To 318/2011, i rozsudek Okresního soudu v Šumperku ze dne 7. 9. 2011, sp. zn. 2 T 135/2011, jakož i další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a Okresnímu soudu v Šumperku přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Podle Nejvyššího soudu zjištěné okolnosti skýtají dostatečný podklad pro závěr o naplnění všech znaků skutkové podstaty přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku, čehož se

v podaném dovolání domáhal nejvyšší státní zástupce. Z důvodů shora rozvedených není pochyb o tom, že obviněný věděl o všech okolnostech, za nichž má výkon trestu nastoupit, a je zřejmé, že pokud tak neučinil, jednal minimálně v nepřímém úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. Nejen vzhledem k obsahu výzvy, ale i své předchozí zkušenosti, kterou učinil při spáchání stejného deliktu ve věci Okresního soudu v Šumperku vedené pod sp. zn. 2 T 160/2010, v níž byl rovněž odsouzen pro přečin podle § 337 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku, si byl plně vědom toho, že šlo jen o formální podání žádosti o odklad výkonu trestu odnětí svobody ve snaze se tomuto trestu vyhnout. To ostatně plyne i z textu vlastní žádosti, která obsahovala jen ničím nedoložené sdělení o lukrativním zaměstnání, které ve skutečnosti ani neměl. Tedy i ze způsobu tohoto podání, které soud prvního stupně s velkou mírou shovívavosti považoval za žádost o odklad výkonu trestu odnětí svobody, je patrné, že se jednalo jen o formální úkon směřující k tomu, aby se obviněný mohl účelově vymlouvat na důvody, proč výkon trestu řádně, jak bylo jeho povinností, o níž věděl, nenastoupil. Soudu prvního stupně proto uložil, aby se jeho výše uvedenými pokyny při svých dalších úvahách řídil a při vázanosti právním názorem vysloveným Nejvyšším soudem o vině obviněného rozhodl (§ 265s odst. 1, 2 tr. ř.).

Za pohrůžku násilí ve smyslu § 175 odst. 1 tr. zákoníku o trestném činu vydírání je možno považovat jednání pachatele, který ve snaze dosáhnout svého záměru, k jehož splnění poškozeného nutí, nakládá se zbraní tak, aby bylo zřejmé, že by ji mohl použít způsobem, k němuž je určena, aniž by takovou možnost vyjádřil slovně (např. pachatel dá najevo, že střelná zbraň obsahuje zásobník s náboji, tento vyjme a zbraň ponechá ležet na stole před poškozeným).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2012, sp. zn. 8 Tdo 521/2012)

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného M. J. proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 25. 5. 2011, sp. zn. 9 To 255/2011, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Okresního soudu Praha-východ pod sp. zn. 35 T 243/2010.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu Praha-východ ze dne 17. 3. 2011, sp. zn. 35 T 243/2010, byl obviněný M. J. uznán vinným zločinem vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku. Podle skutkových zjištění soudu se ho dopustil společně se spoluobviněným R. K. tím, že oba obvinění společně v době kolem 11.00 hod. dne 2. 5. 2010 v domě č. p. 1483 v ulici U. p. v Č., okres P.–v., úmyslně vystavili pohledu poškozeného F. K., s nímž tehdy z bezprostřední blízkosti hovořili, jimi držené samonabíjecí pistole ráže 9 mm včetně zásobníku naplněného střelivem a komentovali to poznámkou o možném jiném řešení jejich tehdejšího sporu, čímž doprovázeli slovně vyjádřený požadavek vůči poškozenému, který jej dosud odmítal akceptovat a změny jehož postoje tím chtěli dosáhnout, tj. aby pojišťovně T. osobně oznámil, že udělal chybu při předchozím jednání s M. J. o uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla a dalších navazujících smluv ohledně osobního automobilu značky BMW X5 a nesprávně sjednal rozsah pojištění, přičemž tímto způsobem se obviněný M. J. hodlal domoci nahrazení škody ve výši přibližně 200 000 Kč, jež měla být na jeho automobilu způsobena a na niž se nevztahoval rozsah skutečně sjednaného pojištění.

Za tento trestný čin byl obviněný M. J. odsouzen podle § 175 odst. 2 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání dvou let, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání dvou let. Podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku a § 74 odst. 1 tr. zákoníku mu byl uložen trest

zákazu činnosti spočívající v zákazu držení a nošení střelné zbraně na dobu dvou let. V dalším bylo rozhodnuto o vině a trestu spoluobviněného R. K.

Proti tomuto rozsudku soudu prvního stupně podali obvinění M. J. a R. K. odvolání, která Krajský soud v Praze jako soud odvolací usnesením ze dne 25. 5. 2011, sp. zn. 9 To 255/2011, podle § 256 tr. ř. zamítl.

Citované usnesení odvolacího soudu napadl obviněný M. J. prostřednictvím obhájkyňně dovoláním, v němž odkázal na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Napadenému rozhodnutí vytkl, že skutek popsany v rozsudku soudu prvního stupně nevykazuje všechny zákonné znaky skutkové podstaty zločinu vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, a to zejména proto, že tak, jak je jeho popis vyjádřen ve výrokové části rozsudku soudu prvního stupně, zločinu vydírání neodpovídá formulace „úmyslně vystavili pohledu poškozeného“. Ve vztahu k této okolnosti obviněný zmínil především výpověď poškozeného F. K., který uvedl, že obvinění na něho nemířili, neřkali mu, že mu ublíží nebo ho zabijí, ale že z tohoto měl jen nepříjemný pocit, protože obviněný vyndal pistoli a vytáhl z ní zásobník. Dovolatel vyjádřil názor, že soudy tuto výpověď přecenily a postupovaly v rozporu se zásadou zakotvenou v ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. Poukázal též na výpověď svědka J. M., z níž vyplynulo, že poškozený dělal při pojišťování chyby, a uvedl i další okolnosti, z nichž vyvodil nevěrohodnost tvrzení poškozeného, kterou mohla potvrdit i svědkyně M. K., již však soud i přes návrh obviněného, aby byla slyšena, nevyslechl. Obviněný zdůraznil, že samotná skutečnost, že poškozený uzavřel pojistnou smlouvu oproti jeho požadavkům, nemá sama o sobě vliv na posouzení, zda naplnil skutkovou podstatu zločinu vydírání, ale svědčí o tom, že se poškozený podáním trestního oznámení pouze snažil vyhnout reklamačnímu řízení a případnému plnění ze své spoluúčasti na jím uzavřené pojistce, přičemž tato spoluúčast činila 100 000 Kč. To, že měl v předmětný den u sebe střelnou zbraň, obviněný odůvodnil „reálným životem“, v němž drtivá většina osob, které mají zbrojní průkaz a povolení nosit zbraň, tak činí a zbraň nosí neustále s sebou jako součást oblečení.

Obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil usnesení Krajského soudu v Praze a tomuto soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud jako soud dovolací shledal, že dovolání obviněného je přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou, v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit. Následně proto zkoumal, zda lze dovolání podřadit pod označený dovolací důvod a zda je opodstatněné.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., na jehož podkladě obviněný dovolání uplatnil, lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Z této dikce plyne, že ve vztahu ke zjištěnému skutku je možné dovoláním vytýkat výlučně vady právní. Proto s poukazem na nesprávná skutková zjištění nebo

na nesouhlas s hodnocením důkazů nelze dovozovat naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., který spočívá v nesprávném právním posouzení skutku nebo v jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Z obsahu podaného dovolání je zřejmé, že obviněný jím vytýká, že čin byl nesprávně posouzen jako zločin vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, a to v zásadě zejména proto, že není dostatečně naplněn znak pohrůžky násilí za použití zbraně, a jednak proto, že soudy nesprávně hodnotily provedené důkazy.

Pokud jde výhrady, že soudy nesprávně posuzovaly výpověď svědka F. K., popř. že provedené dokazování je neúplné, pak tyto námítky nelze pod označený dovolací důvod podřadit, protože obviněný jimi nevytkl žádné konkrétní nedostatky týkající se vadnosti použité právní kvalifikace, ale brojil výhradně proti skutkovým zjištěním, ke kterým soudy dospěly po provedeném dokazování. Dovolací soud se jimi proto nezabýval.

V souladu s označeným důvodem dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je však výhrada proti nesprávnosti použité právní kvalifikace, neboť obviněný namítá, že soudy nesprávně po právní stránce vyhodnotily, že obvinění měli u sebe zbraně, které jim sloužily k nátlaku na poškozeného. Obviněný soudům vytýká, že chybně v uvedené manipulaci se zbraněmi v návaznosti na další ve věci zjištěné skutečnosti shledaly naplnění znaků skutkové podstaty zločinu vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku. Podle obviněného se nejednalo o „pohrůžku násilí“ a spáchání činu „se zbraní“, a tudíž se nemůže jednat o tento zločin. Takto formulované námítky nepochybně mají ve smyslu uplatněného dovolacího důvodu hmotně právní charakter, a proto Nejvyšší soud dále zkoumal, zda jsou opodstatněné.

Zločin vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku spáchá ten, kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opomenul nebo trpěl, a tento čin spáchá se zbraní.

Z tzv. právní věty v rozsudku soudu prvního stupně se podává, že obviněný skutkovou podstatu uvedeného zločinu naplnil v alternativě, že „jiného pohrůžkou násilí nutil, aby něco konal, a spáchal takový čin se zbraní“.

Ze závěrů soudů vyplývá, že poškozený jako pojišťovací makléř za pojišťovnu T. uzavřel dne 15. 4. 2009 s obviněným M. J. jakožto pojistníkem jednak smlouvu o škodovém pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla (č. l. 78 až 79), jednak smlouvu o škodovém havarijním pojištění vozidla (pojistná smlouva č. X na č. l. 84 až 85). Předmětem incidentu mezi obviněným a poškozeným dne 2. 5. 2010 se stala druhá z citovaných smluv ve spojení s pojistnou událostí ze dne 28. 1. 2010, při níž došlo k poškození a vykradení vozidla BMW X5 patřícího obviněnému (viz oznámení pojistné události na č. l. 119). V žádné z citovaných smluv ovšem není zahrnuto pojištění proti krádeži a jinému poškození nežli tomu, k němuž dojde při havárii motorového vozidla

či v rámci živelní události (viz č. I. 84), a proto ani nemohlo dojít k pojistnému plnění, neboť pro takový postup neexistoval v uzavřených pojistných smlouvách právní podklad. Obvinění vyhledali poškozeného, který v pozici pojišťovacího makléře předmětnou pojistnou smlouvu s dovolatelem uzavíral, s cílem, aby v pojišťovně prohlásil, že při zpracování smlouvy došlo v důsledku jeho pochybení k tomu, že ve smlouvě v rozporu se záměrem pojistníka neuvedl doplňkové pojištění proti krádeži a vandalismu. Poškozený odmítal podle požadavku obviněných postupovat, neboť si žádného osobního selhání či pochybení při sepsu smlouvy nebyl vědom. Důvodem tohoto požadavku ze strany obviněných bylo, aby jim poškozený sám ze svého pojištění anebo jinak zajistil vyplacení finančních částek, na které nebyl podle sjednané smluvní pojistné podmínky právní nárok. Když poškozený takto navrhovaný postup odmítal, obvinění proto, aby dosáhli svého záměru a poškozeného donutili k jednání, které od něj požadovali, vytáhli a na stůl před poškozeným postupně položili své střelné zbraně, z nichž rovněž před jeho očima vyňali zásobník. Obviněný M. J. v této souvislosti slovně dodal, že „se věc může řešit i jinak“. Poškozený pod uvedeným donucením učinil příslib jednat podle pokynů obviněných s tím, že vše zařídí následující den. Místo toho však věc nahlásil policii.

Takto prokázané skutkové okolnosti jsou dostatečným podkladem pro právní závěr o naplnění znaků „pohrůžky násilí“ i spáchání činu „se zbraní“ ve smyslu § 175 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku.

Pojem násilí není v zákoně definován, ale musí se vždy vzít v úvahu souvislost, v níž je používán nebo v jejíž spojitosti je vykládán. Rozumí se jím ve vztahu k osobě v zásadě fyzický útok spočívající v použití fyzické síly proti člověku (za určitých souvislostí nelze vyloučit ani útok psychický) a takové použití síly nemusí mít ani za následek ublížení na zdraví. V případě zločinu vydírání jde o takové násilí, kterým pachatel působí na vůli oběti s cílem, aby se podrobila jeho požadavkům, ve snaze přinutit ji, aby konala nikoli z vlastní vůle, ale podle vůle pachatele. Jde tedy o násilný akt, tj. takové jednání, při němž je využívána síla jako prostředek k ovládnutí druhého. Takto chápané násilí má různé podoby, a to jak fyzické tak i psychické.

V případě pohrůžky násilí není vlastní násilí přímo konáno a okamžitě použito, ale pachatel jím jen do budoucna hrozí, tzn. dává jednoznačně najevo možnost, že určitá forma násilí může být v budoucnu použita. Pohrůžkou násilí se rozumí jak pohrůžka bezprostředního násilí, tak i pohrůžka násilím, které má být vykonáno nikoli ihned, ale teprve v bližší nebo vzdálenější budoucnosti.

Při srovnání s pohrůžkou bezprostředního násilí je tedy pohrůžka násilím širší, protože může obsahovat hrozbu, že násilí bude použito teprve s odstupem času. Pohrůžka násilím nemusí směřovat přímo proti napadenému, může směřovat např. vůči jeho dítěti, blízkému příbuznému apod., může se týkat dokonce i násilí na majetku s odstupem času. Pohrůžka násilím tedy představuje hrozbu použití

fyzické síly, která bude aktivována později, tj. nikoliv v okamžiku, který právě probíhá.

Za takto chápaný pojem pohrůžky násilí je možno považovat i jednání pachatele, který ve snaze dosáhnout svého záměru, k jehož splnění poškozeného nutí, nakládá se zbraní tak, aby bylo zřejmé, že by ji mohl použít způsobem, k němuž je určena, aniž by takovou možnost vyjádřil slovně (např. pachatel dá najevo, že střelná zbraň obsahuje zásobník s náboji, tento vyjme a zbraň ponechá ležet na stole před poškozeným). Pohrůžkou násilí proto může být i jen demonstrování manipulace zbraní, k níž se pojí slovně neurčitě vyjádřená hrozba dovozující alternativní předpoklad jejího možného použití (obdobně srovnej též rozhodnutí č. 21/2011 Sb. rozh. tr.).

Jestliže je zbraň použita v takto uvedených souvislostech, není pochyb o tom, že čin je spáchán se zbraní. V konkrétním případě obviněný a s jeho vědomím i spolupachatel užil zbraň k zamezení odporu poškozeného a k tomuto účelu ji měl u sebe; zbraní se tu rozumí, pokud z jednotlivého ustanovení trestního zákona nevyplývá něco jiného, cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším (§ 118 tr. zákoníku). Trestný čin vydírání je přitom spáchán se zbraní ve smyslu § 175 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku také tehdy, jestliže pachatel pouze ukáže tuto střelnou zbraň jako prostředek k zesílení nátlaku na vůli poškozeného (srov. rozhodnutí č. 53/2007 Sb. rozh. tr.).

Nejvyšší soud ve vztahu k činu, jak byl soudy zjištěn a ve výroku rozsudku soudu prvního stupně popsán, a rovněž i se zřetelem na shora rozvedené další skutečnosti, které z obsahu spisového materiálu vyplynuly, shledal, že obviněný M. J. společně se spoluobviněným R. K. nutil poškozeného F. K., aby jako pojišťovací agent v rozporu se skutečností i svými oprávněními docílil vyplacení pojistného ve prospěch obviněného, na což obviněný neměl podle obsahu sjednané pojišťovací smlouvy nárok. Když se tomu poškozený nechtěl podvolit, oba obvinění, aby ho k požadovanému jednání donutili, přikročili k výhrůžnému jednání, které spočívalo v hrozbě použití zbraní. Samonabíjecí pistole ráže 9 mm, o níž není pochyb, že je zbraní ve smyslu § 118 tr. zákoníku, použili zřetelně tak, aby poškozenému dali najevo, že jsou ochotni je použít, pokud se jejich vůli nepodrobí, což slovně zdůraznili prohlášením o „jiném možném řešení“. Gesto spočívající v okázalém vyjmutí zásobníků se střelivem z pistolí, které obvinění položili na stůl před poškozeného, je výhrůžným úkonem projevujícím hrozbu násilím za použití těchto střelných zbraní. Označenou pohrůžkou násilí za použití střelné zbraně obviněný nutil poškozeného, aby splnil jeho žádost o zajištění toho, aby obviněnému byla vyplacena peněžní částka z pojištění, na kterou neměl nárok.

Právní závěr soudů nižších stupňů, že čin, jímž byl obviněný uznán vinným, je zločinem vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, je správný a Nejvyšší soud se s úvahami soudů ztotožnil. Dovolání obviněného proto podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl jako zjevně neopodstatněné.

Ze znění § 43 odst. 4 tr. zákoníku, že se ustanovení o souhrnném trestu neuzije, jestliže dřívější odsouzení je takové povahy, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen, vyplývá, že je vyloučeno nejen vlastní uložení souhrnného trestu, ale také upuštění od uložení souhrnného trestu podle § 44 tr. zákoníku.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. 7 Tz 37/2011)

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona ministra spravedlnosti podané ve prospěch obviněného P. S. proti rozsudku Okresního soudu v Kroměříži ze dne 7. 9. 2010, sp. zn. 1 T 166/2004, podle § 268 odst. 2 tr. ř., § 269 odst. 2 tr. ř., § 271 odst. 1 tr. ř. rozhodl tak, že napadeným pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Kroměříži byl porušen zákon v ustanoveních § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř., § 37 tr. zák. v neprospěch obviněného P. S. Tento rozsudek Okresního soudu v Kroměříži zrušil. Zrušil také další rozhodnutí na zrušený rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Obviněnému P. S. za trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák., jímž byl uznán vinným rozsudkem Okresního soudu v Kroměříži ze dne 29. 4. 2010, sp. zn. 1 T 166/2004, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Brně – pobočka ve Zlíně ze dne 10. 8. 2010, sp. zn. 6 To 305/2010, neuložil trest vzhledem k ustanovení § 264 odst. 2 tr. ř.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu v Kroměříži ze dne 29. 4. 2010, sp. zn. 1 T 166/2004, byl obviněný P. S. uznán vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. s tím, že podle § 37 tr. zák. bylo upuštěno od uložení souhrnného trestu ve vztahu k rozsudku Okresního soudu v České Lípě ze dne 9. 4. 2008, sp. zn. 4 T 204/2004, a podle § 229 odst. 1 tr. ř. byla poškozená obchodní společnost Č. I. B. S., a. s., s nárokem na náhradu škody odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních. Kromě toho bylo rozhodnuto také ohledně obviněného Z. L.

O odvolání obviněného P. S. bylo rozhodnuto usnesením Krajského soudu v Brně – pobočka ve Zlíně ze dne 10. 8. 2010, sp. zn. 6 To 305/2010, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. c), d), odst. 2 tr. ř. byl rozsudek Okresního soudu v Kroměříži zrušen ohledně obviněného P. S. ve výroku o trestu a podle § 259 odst. 1 tr. ř. byla věc v rozsahu zrušení vrácena Okresnímu soudu v Kroměříži. Důvodem tohoto postupu Krajského soudu v Brně – pobočka ve Zlíně bylo, že ohledně obviněného P. S. se naznačovala možnost tzv. fikce neodsouzení ve věci Okres-

ního soudu v České Lípě vedené pod sp. zn. 4 T 204/2004 a že tato okolnost, pokud by se potvrdila, by vylučovala upuštění od uložení souhrnného trestu.

Okresní soud v Kroměříži při novém projednání věci zjistil, že ve věci Okresního soudu v České Lípě sp. zn. 4 T 204/2004 ohledně obviněného P. S. skutečně již nastal účinek, že se na něho hledí, jako by nebyl odsouzen. Za tohoto stavu Okresní soud v Kroměříži znovu rozhodl rozsudkem ze dne 7. 9. 2010, sp. zn. 1 T 166/2004. Tímto rozsudkem byl obviněný P. S. uznán vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. spáchaným stejným skutkem, pro který byl odsouzen rozsudkem ze dne 29. 4. 2010, přičemž podle § 37 tr. zák. bylo upuštěno od uložení dalšího trestu vzhledem k rozsudku Okresního soudu v České Lípě ze dne 9. 4. 2008, sp. zn. 4 T 204/2004. Rozsudek ze dne 7. 9. 2010, sp. zn. 1 T 166/2004, nabyl právní moci dne 6. 10. 2010 v řízení před Okresním soudem v Kroměříži jako soudem prvního stupně.

Ministr spravedlnosti podal dne 15. 4. 2011 ve prospěch obviněného P. S. stížnost pro porušení zákona proti rozsudku Okresního soudu v Kroměříži ze dne 7. 9. 2010, sp. zn. 1 T 166/2004. Vytkl, že výrok o vině a výrok o náhradě škody jsou v rozporu s ustanovením § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř., které vyjadřuje zásadu „ne bis in idem.“ Namítl, že v rozporu se zákonem je i výrok o trestu, protože pokud ve věci Okresního soudu v České Lípě sp. zn. 4 T 204/2004 nastal účinek, že se na obviněného hledí, jako by nebyl odsouzen, bylo vyloučeno aplikovat ustanovení § 37 tr. zák. a upustit podle tohoto ustanovení od uložení dalšího trestu, které je upraveno v ustanovení § 36 tr. zák. Vyjádřil názor, že pochybil i Krajský soud v Brně – pobočka ve Zlíně, který v rozporu s ustanovením § 259 odst. 1 tr. ř. vrátil věc Okresnímu soudu v Kroměříži, ačkoli otázku, zda ve věci Okresního soudu v České Lípě sp. zn. 4 T 204/2004 nastala tzv. fikce neodsouzení, si mohl na podkladě snadno dostupných důkazů objasnit sám. Ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud vyslovil, že napadeným rozsudkem byl v neprospěch obviněného P. S. porušen zákon v ustanoveních § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř., § 37 tr. zák., § 36 tr. zák. a v řízení, jež mu předcházelo, v ustanovení § 259 odst. 1 tr. ř., aby zrušil napadený rozsudek Okresního soudu v Kroměříži i předcházející usnesení Krajského soudu v Brně – pobočka ve Zlíně, aby zrušil také další obsahově navazující rozhodnutí a aby přikázal Krajskému soudu v Brně – pobočka ve Zlíně věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. napadený rozsudek i předcházející řízení a shledal, že zákon byl porušen.

Po zrušení rozsudku ze dne 29. 4. 2010 jen ve výroku o trestu Okresní soud v Kroměříži znovu ve věci rozhodoval za situace, kdy tu byl pravomocný výrok o vině obviněného P. S. trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. a pravomocný výrok, jímž byl poškozený s nárokem na náhradu škody směřujícím proti obviněnému P. S. odkázán podle § 229 odst. 1 tr. ř. na řízení ve věcech občanskoprávních. Okresní soud v Kroměříži se proto měl ome-

zit jen na rozhodnutí o trestu. Pokud znovu uznal obviněného vinným a znovu rozhodl o uplatněném nároku na náhradu škody, postupoval v rozporu s ustanovením § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř., které zakotvuje nepřipustnost trestního stíhání proti tomu, proti němuž dřívější stíhání pro týž skutek skončilo pravomocným rozsudkem soudu, jestliže rozhodnutí nebylo v předepsaném řízení zrušeno. Novému výroku o vině a novému výroku o uplatněném nároku na náhradu škody tudíž bránila překážka věci rozhodnuté. O vině obviněného P. S. a o uplatněném nároku na náhradu škody, pokud směřoval proti obviněnému P. S., neměl Okresní soud v Kroměříži rozsudkem ze dne 7. 9. 2010 vůbec rozhodovat.

Ze zjištění Okresního soudu v Kroměříži, že ve věci Okresního soudu v České Lípě sp. zn. 4 T 204/2004 nastala ohledně obviněného P. S. tzv. fikce neodsouzení, vyplývaly důsledky, které měly vliv na rozhodnutí o trestu, byť jinak by tu byl vztah souhrnnosti podle § 35 odst. 2 tr. zák.

Podle § 35 odst. 3 tr. zák. se ustanovení o souhrnném trestu neužije, jestliže dřívější odsouzení je takové povahy, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen. Dosah ustanovení § 35 odst. 3 tr. zák. nespočívá jen v tom, že souhrnný trest nelze uložit, ale i v tom, že od uložení souhrnného trestu nelze upustit. Jasně to vyplývá z dikce § 35 odst. 3 tr. zák., která zní tak, že se neužije ustanovení o souhrnném trestu, a nikoli tak, že se neužije ustanovení o uložení souhrnného trestu. Pod pojem „ustanovení o souhrnném trestu“ evidentně spadá jak ustanovení o uložení souhrnného trestu (§ 35 odst. 2 tr. zák.), tak ustanovení o upuštění od uložení souhrnného trestu (§ 37 tr. zák.). Za popsanych okolností mohl Okresní soud v Kroměříži uvažovat jediňe o samostatném trestu za trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák., jímž byl obviněný P. S. uznán vinným rozsudkem ze dne 29. 4. 2010. Aplikace ustanovení § 37 tr. zák. nepřicházela v úvahu ani v té variantě, v níž upravuje upuštění od uložení dalšího trestu podle § 36 tr. zák.*

Při rozhodování o trestu byl Okresní soud v Kroměříži limitován tzv. zákazem reformace in peius, neboť ve věci znovu rozhodoval poté, co předcházející rozsudek ze dne 29. 4. 2010 byl zrušen jen z podnětu odvolání obviněného. Nesmělo tudíž dojt ke změňe rozhodnutí v neprospěch obviněného (§ 264 odst. 2 tr. ř.). Za situace, kdy předcházejícím rozsudkem bylo upuštěno od uložení souhrnného trestu, by uloženi jakéhokolí samostatného trestu bylo porušením uvedeného zákazu. Rozhodnutí Okresního soudu v Kroměříži proto muselo materiálně vyzníť tak, aby obviněnému nebyl uložen žádný trest. Šlo o přímý důsledek aplikace ustanovení § 264 odst. 2 tr. ř. a Okresní soud v Kroměříži měl s odkazem na toto ustanovení rozhodnout, že trest se obviněnému P. S. neukládá.

Ve stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti uvedl, že Okresní soud v Kroměříži mohl situaci vyřešit analogickým použitím ustanovení § 24

* Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, účinný od 1. 1. 2010, již ustanovení tohoto znění neobsahuje.

tr. zák. o upuštění od potrestání. Podle § 24 odst. 1 tr. zák. lze při splnění dalších předpokladů upustit od potrestání pachatele, který spáchal trestný čin menší nebezpečnosti pro společnost. S touto podmínkou ovšem výrazně koliduje to, že obviněný P. S. byl uznán vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. Kvalifikace činu podle § 250 odst. 3 písm. b) tr. zák. byla podmíněna závěrem, že způsobení značné škody je okolností, která naopak podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti činu pro společnost (§ 88 tr. zák.). Aplikace ustanovení § 24 tr. zák., byť s použitím analogie, by byla očividně nepřiléhavá, zvláště když nemožnost uložit obviněnému trest vyplývala bezprostředně z ustanovení § 264 odst. 2 tr. ř., na které stačilo odkázat v rámci výroku, že se trest neukládá.

Nejvyšší soud se neztotožnil se stížností pro porušení zákona v tom směru, že by zákon porušil také Krajský soud v Brně – pobočka ve Zlíně jako soud odvolací, a to v ustanovení § 259 odst. 1 tr. ř. Jestliže odvolací soud měl pochybnosti o tom, zda je možné přihlížet k odsouzení obviněného ve věci Okresního soudu v České Lípě, sp. zn. 4 T 204/2004, a jestliže neměl v dosud provedených důkazech potřebný podklad pro posouzení této otázky, nelze mu přesvědčivě vytýkat nějakou vadu v postupu spočívajícím v tom, že po zrušení výroku o trestu vrátil věc Okresnímu soudu v Kroměříži. Lze sice uvažovat o tom, že potřebné důkazy si vzhledem k jejich povaze mohl opatřit sám odvolací soud, ovšem pokud tak neučinil, rozhodně nešlo o vadu, která by nějak ovlivnila další řízení a konečné rozhodnutí, resp. která by odůvodňovala závěr, že pravomocný rozsudek, proti němuž byla podána stížnost pro porušení zákona, byl rozhodnutím učiněným na podkladě vadného postupu řízení (§ 266 odst. 1 tr. ř.). V dalším řízení se ostatně ukázalo, že pochybnosti odvolacího soudu byly opodstatněné, neboť se potvrdilo, že ohledně odsouzení ve věci Okresního soudu v České Lípě, sp. zn. 4 T 204/2004, nastal dne 14. 6. 2010 účinek, že se na obviněného P. S. hledí, jako by nebyl odsouzen. To, že potřebné důkazy provedl a odpovídající zjištění učinil Okresní soud v Kroměříži jako soud prvního stupně a nikoli Krajský soud v Brně – pobočka ve Zlíně jako soud odvolací, nebylo žádnou vadou a nemělo na pravomocný rozsudek žádný vliv.

Ze všech těchto důvodů Nejvyšší soud vyslovil, že napadeným rozsudkem Okresního soudu v Kroměříži ze dne 7. 9. 2010, sp. zn. 1 T 166/2004, byl porušen zákon v ustanoveních § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř., § 37 tr. zák. v neprospěch obviněného P. S., zrušil tento rozsudek, zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která tím ztratila podklad, a sám ve věci meritorně rozhodl výrokem, že obviněnému P. S. se vzhledem k ustanovení § 264 odst. 2 tr. ř. neukládá trest za trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák., jímž byl uznán vinným rozsudkem Okresního soudu v Kroměříži ze dne 29. 4. 2010, sp. zn. 1 T 166/2004, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Brně – pobočka ve Zlíně ze dne 10. 8. 2010, sp. zn. 6 To 305/2010.

Neplacení nájemného za užívání pronajatého nebytového prostoru nájemcem neopravňuje pronajímatele, aby znemožnil nájemci užívání tohoto prostoru např. tím, že mu zabránil ve vstupu do něj uzamčením dveří, nebo jiným způsobem, pokud nájemní vztah nadále trval. Jestliže tak pronajímatel přesto učinil, naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku. V takovém případě nemůže odůvodnit beztrestnost pronajímatele ani jeho poukaz na využití zástavního práva podle ustanovení § 672 odst. 1 občanského zákoníku, neboť to se vztahuje jen na věci umístěné v pronajatém prostoru, nikoliv na tento předmět nájmu samotný.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2012, sp. zn. 7 Tdo 115/2012)

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného Ing. M. P. proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 7. 12. 2006, sp. zn. 5 To 159/2006, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Okresního soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 4 T 124/2002.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 7. 2005, sp. zn. 4 T 124/2002, byli obviněni Ing. M. P. a J. N. uznáni vinnými trestným činem neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 249a odst. 2 tr. zák. (zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů) a odsouzeni obviněný Ing. M. P. k peněžitému trestu ve výměře 10 000 Kč s náhradním trestem odnětí svobody na 10 týdnů a obviněná J. N. k peněžitému trestu ve výměře 5 000 Kč s náhradním trestem odnětí svobody na 5 týdnů.

O odvoláních, která podali oba obvinění, bylo rozhodnuto rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 7. 12. 2006, sp. zn. 5 To 159/2006 (ve znění opravného usnesení ze dne 22. 6. 2011).

Z podnětu odvolání obviněných byl rozsudek Okresního soudu v Ústí nad Labem podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. zrušen a podle § 259 odst. 3 tr. ř. bylo znovu rozhodnuto tak, že obviněni Ing. M. P. a J. N. byli uznáni vinnými trestným činem neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 249a odst. 2 tr. zák. a odsouzeni obviněný Ing. M. P. k peněžitému trestu ve výměře 10 000 Kč s náhradním trestem odnětí svobody na 10 týdnů a obviněná J. N. k peněžitému trestu ve výměře 5000 Kč s náhradním trestem odnětí svobody na 5 týdnů.

Jako trestný čin byl posouzen skutek, který podle zjištění Okresního soudu v Ústí nad Labem, upřesněných Krajským soudem v Ústí nad Labem, spočíval v podstatě v tom, že obviněný Ing. M. P. jako jednatel obchodní společnosti K., s. r. o., a obviněná J. N. jako pracovnice této společnosti v době od 22. 9. 2000 do 31. 1. 2001 v Ú. n. L., M. 633, zajištěním závorou a uzamčením zámkem znemožnili poškozené I. Č. vstup do místnosti č. 3, kterou poškozená byla oprávněna užívat na základě nájemní smlouvy.

Obviněný Ing. M. P. podal prostřednictvím obhájce v zákonné lhůtě dovolání proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem. Dovolání je obsahem podání ze dne 12. 4. 2007, které došlo Okresnímu soudu v Ústí nad Labem dne 2. 5. 2007, a dále podání ze dne 15. 11. 2010, jímž byly odstraněny vady prvního podání. Obviněný napadl rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem v celém jeho se týkajícím rozsahu, a to s odkazem na důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Podle obviněného nešlo o trestný čin, neboť poškozená dlouhodobě neplatila nájemné a smyslem posuzovaného jednání bylo uplatnit zástavní právo pronajímatele k movitým věcem, které jsou na pronajaté věci a patří nájemci (§ 672 odst. 1 obč. zák.), a zároveň uplatnit zadržovací právo pronajímatele k těmto věcem, pokud hrozí, že dlužník začne movité věci odstraňovat (§ 672 odst. 2 obč. zák.). Obviněný namítl, že výrok o vině znamená nadřazení prostého obligačního práva bez ústavní ochrany nad právo vlastnické, které je ústavně chráněno. Dále obviněný poukázal na nepřiměřenou délku řízení, vzhledem k níž ho soudy neměly uznat vinným a uložit mu trest. Obviněný Ing. M. P. se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud ohledně něho zrušil napadený rozsudek a zprostil ho obžaloby.

Nejvyšší soud shledal, že dovolání je zjevně neopodstatněné.

Trestného činu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 249a odst. 2 tr. zák. se dopustil mimo jiné ten, kdo oprávněné osobě v užívání nebytového prostoru neoprávněně bránil.

Znaky tohoto trestného činu byly v posuzované věci evidentně naplněny. Poškozená I. Č. byla oprávněna místnost užívat jako nájemce z titulu nájemní smlouvy č. X uzavřené dne 24. 3. 1999 s obchodní společností K., s. r. o., jako pronajímatelem. Užívání místnosti, ke kterému byla poškozená oprávněna, obviněný znemožnil tím, že jako jednatel obchodní společnosti K., s. r. o., nechal dveře do místnosti zajistit závorou a zámkem. Tím poškozené znemožnil otevření dveří, vstup do místnosti a užívání místnosti. Tento stav trval od 22. 9. 2000 do 31. 1. 2001. Okolnost, že poškozená dlužila pronajímateli nájemné, nemá vliv na závěr, že byly naplněny znaky trestného činu, a má význam jen z hlediska stupně nebezpečnosti činu pro společnost. Neplacení nájemného opravňovalo pronajímatele podle nájemní smlouvy k tomu, aby smlouvu vypověděl, avšak nikoli k tomu, aby poškozené fyzicky znemožnil užívání místnosti jako předmětu nájmu, dokud nájemní vztah trval. K opatřením, která poškozené fyzicky zne-

možňovala užívání místnosti, nebyl pronajímatel oprávněn ani podle § 672 odst. 1 obč. zák., tj. z titulu svého zákonného zástavního práva k movitým věcem, které byly v místnosti a patřily poškozené. Soudy v tomto ohledu správně poukázaly na to, že zástavní právo nepostihuje samotný předmět nájmu, tj. objekt, v němž se věci nacházejí, v daném případě pronajatou místnost. Pokud obviněný namítal, že činem sledoval výkon zadržovacího práva pronajímatele podle § 672 odst. 2 obč. zák., nelze to akceptovat jako důvod beztrestnosti činu. V této souvislosti soudy přílehavě konstatovaly, že sám obviněný se neřídil ustanovením § 672 odst. 2 obč. zák., podle něhož pronajímatel do osmi dnů (od zadržení věci) musí žádat o soupis soudním vykonavatelem, nebo musí věci vydat. Jestliže pronajímatel nepožádal v uvedené lhůtě o soupis soudním vykonavatelem, byl uplynutím této lhůty povinen zadržované věci vydat. V posuzované věci jde o střet vlastnického práva pronajímatele na straně jedné a práva nájemce na nerušené užívání předmětu nájmu na straně druhé za okolností, kdy nájemce neplatil nájemné a neplnil tak podstatnou povinnost vyplývající z nájemní smlouvy. Vlastnické právo požívá ústavní ochrany podle čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, avšak podle čl. 11 odst. 3 Listiny nesmí být zneužito na újmu práv druhých. Jednání obviněného bylo očividným zneužitím vlastnického práva pronajímatele na újmu práva poškozené na užívání předmětu nájmu, zvláště za situace, kdy z hlediska ustanovení § 672 odst. 2 obč. zák. byl pronajímatel povinen zadržované věci vydat. Jednání obviněného již překročilo meze soukromoprávního vztahu pronajímatele a nájemce a nabylo povahy kriminálního činu, i když jinak lze připustit, že čin byl vyprovokován tím, že poškozená neplatila nájemné. Nájemní smlouva však byla konstruována tak, že samotné neplacení nájemného poškozenou nezbavovalo práva užívat pronajatou místnost. Skutečnost, že poškozená neplatila nájemné a tím dala podnět k spáchání posuzovaného činu, soudy přiměřeně vyjádřily tím, že obviněnému uložily peněžitý trest jako mírnější druh trestu, a to ve výměře spadající hluboko do dolní části rozpětí trestní sazby. Třebaže to soudy v rozsudcích výslovně nevedly, uložením peněžitého trestu zároveň vyjádřily odpovídající ohled na nepřiměřeně dlouhou dobu trestního stíhání, které jen ve stadiu soudního řízení trvalo více než čtyři roky. Délka řízení, byť nepřiměřeně dlouhá, ovšem nebránila tomu, aby obviněný byl uznán vinným trestným činem.

Napadený rozsudek v části týkající se obviněného Ing. M. P. není rozhodnutím, které by spočívalo na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Nejvyšší soud proto zjevně neopodstatněné dovolání obviněného Ing. M. P. podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

Pro závěr, že poškozená osoba je osobou žijící ve společném obydlí s pachatelem, je rozhodující faktický stav společného bydlení pachatele a poškozené osoby. Není proto významné, zda a jaký právní vztah k domu či bytu (popř. k jinému prostoru k bydlení), který společně obývají, taková osoba má. Osobou žijící ve společném obydlí tak může být nejen osoba, která zde žije z titulu vlastnictví či spoluvlastnictví nemovitosti, nájemního nebo podnájemního vztahu, ale i jen z důvodu společného bydlení na základě rodinných a jiných vztahů. Takovou osobou může být např. družka pachatele, která s ním v domě, který vlastnil, bydlela s jeho byt jen konkludentním souhlasem.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2012, sp. zn. 7 Tdo 1072/2012)

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného S. V. proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 11. 4. 2012, sp. zn. 3 To 118/2012, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Okresního soudu ve Vyškově pod sp. zn. 1 T 99/2011.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu ve Vyškově ze dne 21. 12. 2011, sp. zn. 1 T 99/2011, byl obviněný S. V. uznán vinným zločinem týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku a přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a odsouzen za tyto trestné činy a dále za přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku, jímž byl uznán vinným trestním příkazem Okresního soudu ve Vyškově ze dne 29. 3. 2011, sp. zn. 2 T 27/2011, podle § 199 odst. 2 tr. zákoníku, § 43 odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému trestu odnětí svobody na čtyři roky, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou, a podle § 70 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku k trestu propadnutí věci (správně propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty), přičemž podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku byl zrušen výrok o trestu v citovaném trestním příkazu.

Odvolání obviněného, podané proti celému výroku o vině a trestu, bylo usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 11. 4. 2012, sp. zn. 3 To 118/2012, podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

Obviněný podal prostřednictvím obhájce v zákonné lhůtě dovolání proti usnesení Krajského soudu v Brně. Výrok o zamítnutí odvolání napadl proto, že jím byl ponechán beze změny výrok o vině zločinem týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku. Odkázal na důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Namítl, že jednání, které-

ho se podle zjištění soudů dopustil proti poškozené ve svém domě, nemohlo být posouzeno jako trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 tr. zákoníku, protože jeho dům nebyl „společným obydlím“ a protože poškozená neměla žádný právní titul ani jeho souhlas k tomu, aby v jeho domě bydlela. Obviněný se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí obou soudů a aby Okresnímu soudu ve Vyškově přikázal věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud shledal, že dovolání je zjevně neopodstatněné.

Zločinu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku se dopustí mimo jiné ten, kdo týrá osobu žijící s ním ve společném obydlí, páchá-li takový čin po delší dobu.

Takto byl posouzen skutek, který podle zjištění Okresního soudu ve Vyškově, s nímž se v napadeném usnesení ztotožnil také Krajský soud v Brně, spočíval v podstatě v tom, že obviněný nejméně od druhé poloviny dubna 2006 do 13. 11. 2010 v L. 329, okr. V., zle a bezcitně nakládal se svojí spoližijící družkou P. H., které opakovaně vulgárně a velmi hlasitě nadával, ponižoval a urážel ji, zakazoval jí kontakty s příbuznými, vyhrožoval jí vystěhováním, zabitím, uřezáním a useknutím hlavy, fyzicky ji napadal údery do zad, rukou a nohou, tahal ji za vlasy, kopal ji do těla, šlapal jí nohou po břiše, držel ji pod krkem a dne 13. 11. 2010 po předchozí slovní rozepři a po jejím oznámení, že se i s dětmi stěhuje do azylového domu, ji honil na dvoře a v zahradě, vyhrožoval jí zabitím, vyhnal ji před dům v domácím oblečení bez obuvi a z okna vyházal její osobní věci. Podle dalších zjištění pojatých do výroku o vině se obviněný dopouštěl uvedeného jednání před nezletilými dětmi L. V. a O. V., podněcoval jejich agresivitu vůči poškozené a vyvolával u poškozené psychické obtíže, přetrvávající strach a stavy úzkosti, což u ní vedlo k rozvoji syndromu týrané osoby.

Z hlediska vztahu napadeného usnesení a podaného dovolání je spornou právní otázkou to, zda dům obviněného v obci L. 329, okr. V., byl „společným obydlím“ obviněného a poškozené ve smyslu § 199 odst. 1 tr. zákoníku.

Poškozená bydlela v domě obviněného s jeho konkludentním souhlasem, který vyplýval z toho, že byla jeho družkou a zároveň matkou jejich společných dětí. Obviněný s poškozenou společně vychovávali děti, společně hospodařili a jejich soužití lze charakterizovat tak, že vedli společnou domácnost. Z toho je zřejmé, že poškozená ve skutečnosti bydlela v domě obviněného s jeho souhlasem, byť tento souhlas nebyl výslovně vyjádřen tím, že by byl obsahem nějakého zvláštního právního úkonu, kterým by byla vymezena práva poškozené k domu. Ostatně sám obviněný ve své výpovědi za důvod vzájemných rozporů výslovně označoval to, že poškozená je nepořádná, že neumí hospodařit, že se řádně nestará o domácnost ani o děti apod. Bez ohledu na to, zda tyto výhrady obviněného vůči poškozené byly opodstatněné, uvedené vyjádření obviněného jednoznačně svědčí o tom, že poškozená bydlela v domě s jeho konkludentním

souhlasem a rozhodně ne proti jeho vůli. Pokud poškozená sama projevila vůli nebydlet společně s obviněným, stalo se to až posléze při posledním incidentu dne 13. 11. 2010, přičemž tento postoj poškozené byl jen důsledkem předcházejícího protiprávního jednání obviněného. Z popsanych okolností jasně vyplývá, že poškozená byla osobou žijící s obviněným ve „společném obydlí“, jak to má na mysli ustanovení § 199 odst. 1 tr. zákoníku. Pro tento závěr je rozhodný faktický stav společného soužití a bydlení obviněného a poškozené v jednom domě bez ohledu na to, jaký kdo z nich měl právní vztah k tomuto domu. Jestliže na jedné straně obviněný byl vlastníkem domu a na druhé straně poškozená společně s obviněným bydlela v domě, aniž k tomu nad rámec konkludentního souhlasu obviněného měla formální právní titul, např. spoluvlastnictví, nájem, věcné břemeno apod., není tato situace důvodem k závěru, že nešlo o „společné obydlí“ ve smyslu § 199 odst. 1 tr. zákoníku. Rozhodně nelze akceptovat námitky obviněného, podle nichž nebyl naplněn tento znak trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí.

Právní posouzení skutku je tedy evidentně správné. Napadené usnesení není vadné ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť není rozhodnutím, které by spočívalo na nesprávném právním posouzení skutku.

Nejvyšší soud proto zjevně neopodstatněně dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

Jestliže soud vyhlásil rozsudek v rozporu s ustanovením § 128 odst. 2 tr. ř. tak, že ve výroku o vině zcela chyběl popis skutkových okolností, o něž se tento výrok opírá, pak jde o vadu rozsudku spočívající v neúplnosti výroku ve smyslu dovolacího důvodu podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. Taková vada nemůže být zhojena ani následným doplněním popisu skutku v písemném vyhotovení rozsudku, neboť podle § 129 odst. 1 tr. ř. musí vyhotovení rozsudku být ve shodě s obsahem vyhlášeného rozsudku.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2012, sp. zn. 4 Tdo 1089/2012)

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu v Berouně ze dne 2. 2. 2012, sp. zn. 2 T 220/2010, byl obviněný V. K. uznán vinným ze spáchání zločinu pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1 tr. zákoníku, kterého se podle skutkové věty uvedeného rozsudku dopustil tím, že:

v přesně nezjištěné době v lednu 2010 v obci H. v domě č. p. 116 a následně v přesně nezjištěné době do 15. 8. 2010 na přesně nezjištěném místě v katastru obce H. v osobním vozidle Renault Laguna nejméně ve třech případech vykonal pohlavní styk na nezletilé V. M., ačkoliv věděl, že nedosáhla dosud 15. roku věku.

Za uvedené jednání byl obviněný V. K. odsouzen podle § 187 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku, podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku mu byl výkon uloženého trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání šestnácti měsíců. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byla H. M., zákonná zástupkyně poškozené V. M., odkázána se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Odvolání obviněného proti tomuto rozsudku bylo usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 5. 6. 2012, sp. zn. 13 To 140/2012, podle § 256 tr. ř. zamítnuto jako nedůvodné.

Následně podal obviněný V. K. proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 5. 6. 2012, sp. zn. 13 To 140/2012, prostřednictvím svého obhájce dovolání, ve kterém uplatnil dovolací důvody vymezené v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g), k), l) tr. ř. Dovolatel ve svém mimořádném opravném prostředku namítl, že ve výrokové části rozsudku nalézacího soudu vyhlášené dne 2. 2. 2012 není uveden skutek, kterého se měl dopustit, a písemná podoba rozsudku ze dne 2. 2. 2012 tak vůbec neodpovídá vyhlášenému rozsudku. Za této situace se dle názoru obviněného jedná o zmatečné rozhodnutí, které je nepřezkoumatelné a odvolací soud měl ze zákona povinnost takové rozhodnutí zrušit. Dále obviněný bez bližší konkretizace zpochybnil právní posouzení skutku s tím, že v odů-

vodnění rozsudku soudu prvního stupně není uvedeno, jaké skutečnosti považuje soud za prokázané a co se naopak dle tvrzení svědků neprokázalo.

Vzhledem k výše uvedenému obviněný závěrem svého dovolání navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky usnesení odvolacího soudu zrušil a vrátil věc tomuto soudu se závaznými pokyny k dalšímu řízení.

K dovolání obviněného se písemně vyjádřila státní zástupkyně činná u Nejvyššího státního zastupitelství. V rámci svého vyjádření k právně relevantní části dovolání státní zástupkyně přisvědčila dovolateli v závěru, že z obsahu protokolu o hlavním líčení plyne poznatek, že došlo k vadě spočívající v neúplnosti rozsudečného výroku nalézacího soudu, která se týká již samotného vyhlášení rozhodnutí o jeho vině. Přitom tento verbální procesní úkon musí za podmínek § 129 odst. 1 tr. ř. být závazným dokumentem pro pořízení písemného vyhotovení, eventuálně takovou „originální předlohou“, ze které nezbytně vychází tomu odpovídající písemná podoba rozsudku se všemi jejími obsahovými náležitostmi ve smyslu § 120 a násl. tr. ř. Podle jejího názoru na závažnost tohoto procesního nedostatku pamatuje ustanovení § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř., neboť rozsudek v podobě, ve které byl vyhlášen, nemůže obstát a je v rozporu se zákonnými požadavky § 120 odst. 3 tr. ř. Vyhlášené znění odsuzujícího rozsudku o dovolatelově vině je tak neúplné ve smyslu uplatněného dovolacího důvodu, přičemž tento důvod již byl dán na úrovni soudu prvního stupně, tedy v řízení předcházejícím, aniž by toto pochybení odvolací soud napravil.

Popsané pochybení považuje státní zástupkyně za pochybení formální povahy, které je toliko ojedinělé a tím i napravitelné způsobem, který nevyžaduje zrušení dovoláním napadeného rozhodnutí, ani rozhodnutí, které mu předcházelo. Za popsáného stavu věci státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud České republiky z podnětu dovolání obviněného podle § 265l odst. 2 tr. ř. přikázal Okresnímu soudu v Berouně, aby neúplně vyhlášený výrok o jeho vině doplnil především ve smyslu předepsaných obsahových náležitostí podle § 120 odst. 3 tr. ř. o popis skutkových okolností, o které se výrok o jeho vině zločinem pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1 tr. zákoníku opírá.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací po zjištění, že dovolání bylo podáno v zákonné lhůtě, oprávněnou osobou, prostřednictvím obhájce a že se jedná o dovolání přípustné, obsahující předepsané náležitosti, konstatoval, že obsah dovolání naplňuje uplatněné dovolací důvody pouze zčásti.

Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo nutno posoudit, zda námitky vznesené obviněným naplňují jím uplatněné zákonem stanovené dovolací důvody, jejichž existence je současně nezbytnou podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 tr. ř. Obviněný ve svém dovolání uplatnil tři dovolací důvody, a to podle § 265b odst. 1 písm. g), k), l) tr. ř.

S odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. dovolatel zpochybnil právní posouzení skutku s tím, že „v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně není uvedeno, jaké skutečnosti považuje soud za prokázané a co se naopak dle tvrzení svědků neprokázalo“. Takto obecně vyjádřený požadavek či úvaha dovolatele však neobsahuje konkrétní hmotně právní námítky a argumentaci ve vztahu k nim, které by nesprávnost právního posouzení skutku odůvodňovaly a Nejvyšší soud tak zavazovaly k dovolacímu přezkumu. Při absenci relevantních námitek k užití právní kvalifikaci činu Nejvyšší soud v této části shledal dovolání obviněného neopodstatněné.

Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. je dán tehdy, jestliže v rozhodnutí některý výrok chybí nebo je neúplný. Jedná se o případy, kdy buď nebyl učiněn určitý výrok, který tak v napadeném rozhodnutí chybí a činí jeho výrokovou část neúplnou, anebo v rozhodnutí určitý výrok sice učiněn byl, ale není úplný. Za neúplný se považuje takový výrok napadeného rozhodnutí, který neobsahuje některou podstatnou náležitost stanovenou zákonem, např. pokud v případě výroku o vině není citována tzv. právní věta vyjadřující zákonné znaky trestného činu podle § 120 odst. 1 písm. c) tr. ř. K naplnění tohoto dovolacího důvodu však nepostačuje skutečnost, že jeden z výroků rozhodnutí ve věci samé je vadný, např. pokud je ve výroku o vině uvedena nesprávná doba spáchání skutku (srov. Šámal, P. a kol. Trestní řád. Komentář. II. díl. 6. vydání. Praha: C.H. Beck 2008, 2098 s.).

Dovolatel spatřuje naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. v tom, že ve výrokové části rozsudku nalézacího soudu vyhlášené dne 2. 2. 2012 chybí popis skutku, jehož se měl dopustit.

Nejvyšší soud z obsahu předloženého trestního spisu a z protokolu o hlavním líčení v něm obsaženém ze dne 2. 2. 2012 (č. 1. 171 – 174) zjistil, že Okresní soud v Berouně jako soud nalézací při vyhlášení rozsudku ze dne 2. 2. 2012, sp. zn. 2 T 220/2010, uvedl, že:

„obžalovaný V. K., se uznává vinným zločinem pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1 tr. zákoníku a odsuzuje se podle § 187 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku, podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku a § 82 odst. 1 tr. zákoníku se výkon tohoto trestu podmíněně odkládá na zkušební dobu v trvání šestnácti měsíců, podle § 229 odst. 1 tr. ř. se H. M., bytem H. č. p. 16, okr. B., zákonná zástupkyně poškozené V. M., odkazuje se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních“.

Z citovaného znění obsahu protokolu o hlavním líčení je patrné, že zcela absentuje popis skutkových okolností jednání obviněného, o které se výrok o jeho vině opírá, takže chybí esenciální náležitosti výroku o vině s uvedením místa, času a způsobu spáchání, popřípadě uvedení dalších skutečností, jichž je zapotřebí k tomu, aby skutek nemohl být zaměněn s jiným, jak vyžaduje ustanovení § 120 odst. 3 tr. ř.

Předmětná skutková věta výroku o vině byla specifikována až v písemném vyhotovení daného rozsudku ze dne 2. 2. 2012. V této souvislosti je třeba poznamenat, že mimo protokolace způsobu vyhlášení rozsudku uvedené v protokolu o hlavním líčení nebylo možno ověřit rozsah jeho vyhlášení z případného zvukového záznamu o průběhu hlavního líčení, neboť předseda senátu JUDr. M. P. rozhodl v úvodu hlavního líčení, že užití záznamové techniky není přínosné a proto nebude podle § 55 odst. 1 tr. ř. v zájmu požadované rychlosti a plynulosti řízení pořizovat zvukový záznam.

Rozlepením a přečtením protokolu o hlasování ze dne 2. 2. 2012 (při aplikaci § 58 odst. 4 tr. ř.) bylo zjištěno, že ani v něm není uvedena tzv. skutková věta a protokolace rozsahu vyhlášeného rozsudku je identická jako v protokolu o hlavním líčení. Nejvyšší soud již opakovaně judikoval, že je třeba rozlišovat mezi rozhodnutím (rozsudkem) a jeho vyhotovením. Obsah rozhodnutí tak, jak bylo vyhlášeno, je zachycen v protokolu o jednání soudu a ve stejném znění v protokolu o hlasování. Pouze z jejich obsahu lze zjistit, zda skutečně v napadeném rozhodnutí některý výrok chybí nebo je neúplný (srov. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 11 Tdo 142/2006).

Podle ustanovení § 128 odst. 2 tr. ř. se při vyhlášení rozsudku vyhláší úvodní slova „Jménem republiky“, plné znění výroku, alespoň podstatná část odůvodnění a poučení o opravném prostředku. Vyhlášení musí být v naprosté shodě s obsahem rozsudku, tak jak byl odhlasován.

Z citovaných zákonných ustanovení je zřejmé, že pokud nalézací soud při vyhlášení rozsudku dne 2. 2. 2012 nevyhlásil také skutkovou větu, která je obsažena až v písemném vyhotovení příslušného rozhodnutí, postupoval v rozporu se zákonem. Vyhlášené znění odsuzujícího rozsudku je tak neúplné ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. Nejvyšší soud konstatuje, že nezbytnou nápravu mohl učinit již odvolací soud v rámci přezkumné činnosti za podmínek § 254 odst. 1, poslední věta, tr. ř. postupem dle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. (nedodržení ustanovení o formálních a obsahových náležitostech rozsudku § 120 – § 124 tr. ř.) a § 259 odst. 1 tr. ř. Proto je dán i dovolatelem použitý dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. v jeho druhé variantě. Tento dovolací důvod je dán tehdy, bylo-li rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí opravného prostředku proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) – g), aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) – k).

Při rozhodování věci nemohl Nejvyšší soud akceptovat návrh státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství, aby bez zrušení dovoláním napadeného rozhodnutí či rozhodnutí jemu předcházejícího rozhodl pouze tak, že podle § 265l tr. ř. přikáže Okresnímu soudu v Berouně, aby neúplně vyhlášený výrok o vině doplnil ve smyslu předepsaných obsahových náležitostí.

Především Nejvyšší soud shledal důvodnými dvě z dovolacích námitek, které obviněný uplatnil, jak je podrobně rozvedeno výše. Pokud vůbec nebyl vyhlášen výrok o vině, jde o vadu natolik zásadní, že nemůže být konvalidována opravou nebo doplněním protokolu, neboť takováto oprava či doplnění by na zásadním problému – rozsudek nebyl vyhlášen v souladu se zákonem – nic nezměnily. Naopak je zapotřebí, aby soud prvního stupně fakticky rozsudek v souladu se zákonnými požadavky jednak vyhlásil, jednak tyto okolnosti písemně pojal do protokolu o hlavním líčení, stejně jako do protokolu o hlasování. Užití záznamové techniky bude pak v případech vzniklých pochybností cenným důkazem pro ověření skutečného stavu. Za tohoto stavu věci nezbylo než podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušit jak usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 5. 6. 2012, sp. zn. 13 To 140/2012, tak rozsudek Okresního soudu v Berouně ze dne 2. 2. 2012, sp. zn. 2 T 220/2010, jakož i všechna rozhodnutí na zrušené usnesení a rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Věc byla podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázána Okresnímu soudu v Berouně, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

V protokolu o provedení neodkladného nebo neopakovatelného úkonu musí být vždy uvedeno, na základě jakých skutečností lze považovat úkon za neodkladný nebo neopakovatelný. Pokud v tomto protokolu ani v příkazu k prohlídce jiných prostor a pozemků nebyla odůvodněna neodkladnost úkonu, pak je nutné povahu tohoto pochybení zvažovat i z materiálního hlediska, tedy zda i přes chybějící odůvodnění existují v konkrétním případě podmínky pro provedení tohoto úkonu uvedené v § 160 odst. 4 tr. ř.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 2. 2011, sp. zn. 5 Tdo 47/2011)

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 29. 3. 2010, sp. zn. 1 T 2/2010, byla obviněná T. H. N. uznána vinnou trestným činem porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu podle § 150 odst. 1 trestního zákona (zákon č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů – dále jen „tr. zák.“), který spáchala tím, že dne 22. 10. 2009 v B. na ulici O. 65 v prodejním prostoru velkoobchodní tržnice v prodejní hale u vstupu označeném „K“ v kóji označené jako K14 nabízela k prodeji a prodávala celkem 495 ks oděvů, opasek, obuvi a tašek, přičemž toto zboží bylo neoprávněně označeno ochrannými známkami DC Shoes, NIKE, PUMA, ADIDAS, DIESEL, LACOSTE, DOLCE & GABBANA a ADIO, kdy věděla, že uvedené výrobky jsou neoprávněně označeny slovním a grafickým vyobrazením, které je chráněné ochrannými známkami, k nimž mají práva další obchodní subjekty, a že prodávané zboží je takto označeno a prodáváno neoprávněně, a jednala tak v rozporu s ustanovením § 8 odst. 2 zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, neboť výlučné právo užívat ochrannou známku ve spojení s uvedenými výrobky náleží společnosti DC S. I., N. I. L., P. AG R. D. S., A. I. M. B. V., D. S. P. A., La CH. L., G. S. á. r. l. a E. P. Inc., zastoupené spol. E. D., P., L. 27.

Za tento trestný čin byla obviněná podle § 150 odst. 1 tr. zák. odsouzena k trestu odnětí svobody v trvání šesti měsíců. Podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. jí byl výkon tohoto trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 18 (osmnácti) měsíců. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byly poškozené společnosti D. S. P. A., se sídlem M., I.; A., a. s., P. V. 23, Praha; N. E. O., N. B. V., M. P., V C. 1028/10, P. 1; G. S. r. l., se sídlem M., I., odkázány se svými nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Podle § 73 odst. 1 písm. a), c) tr. zák. bylo obviněné uloženo ochranné opatření, a to zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty, a to věci uvedených ve skutkové větě výroku rozsudku, které se nachází v Centrálním skladu zajištěných věcí PČR, Brno – Řečkovice.

Krajský soud v Brně, který rozhodoval jako soud odvolací o odvolání obviněné, rozhodl usnesením ze dne 27. 7. 2010, sp. zn. 4 To 300/2010, tak, že podle § 256 tr. ř. odvolání obviněné jako nedůvodné zamítl.

Proti uvedenému usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 27. 7. 2010, sp. zn. 4 To 300/2010, ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 29. 3. 2010, sp. zn. 1 T 2/2010, podala obviněná T. H. N. prostřednictvím obhájce Mgr. R. S. dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. V podrobnostech dovolatelka uvedla, že důkazy usvědčující ji z trestné činnosti byly získány na základě nezákonného příkazu k prohlídce jiných prostor a pozemků. Pokud by soudy obou stupňů rozhodovaly pouze na základě zákonných a procesně použitelných důkazů, nemohl by být prokázán skutkový stav tak, jak byl zjištěn, nedošlo by k dané právní kvalifikaci a soudy by nemohly dojít k závěru o vině obviněné. K nezákonnosti a protiústavnosti obviněná konkrétně namítla, že nálezem pléna Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 3/09, došlo ke zrušení ustanovení § 83a odst. 1, části věty první za čárkou a věty druhé, zákona č. 141/1961 Sb., podle nějž šlo příkaz k prohlídce jiných prostor a pozemků vydat policejním orgánem za předchozího souhlasu státního zástupce. Následně však bylo nálezem Ústavního soudu ze dne 2. 9. 2010, sp. zn. II. ÚS 860/10, judikováno, že v případě zrušení výše uvedené části ustanovení se jedná o pravou retroaktivitu, tedy účinky zrušení výše uvedeného jsou ex tunc. Podle obviněné příkaz k prohlídce jiných prostor a pozemků zcela postrádá odůvodnění o tom, že by se mělo jednat o úkon neodkladný nebo neopakovatelný, ačkoliv byl vydán před samotným zahájením trestního stíhání obviněné, kdy nebyl zcela jasně vymezen skutek a už vůbec ne osoba podezřelá. V této souvislosti odkázala na nález Ústavního soudu pod sp. zn. II. ÚS 474/07. Konečně také obviněná namítla, že příkaz k prohlídce jiných prostor a pozemků byl zneužit a vydán předčasně, když teprve den následující po vydání příkazu byl proveden tzv. kontrolní nákup pracovníky SKPV ve spolupráci s hlídkami PEO-PMJ KŘ PČR Brno a nebyly tedy důvodné poznatky o tom, že je skutečně v prostoru vymezeném v předmětném příkazu k prohlídce páchána trestná činnost. Obviněná zároveň připustila, že podle praxe Nejvyššího soudu České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) nelze v dovolání podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. uplatnit právní vadu způsobenou tím, že skutek nebyl prokázán nebo byl prokázán vadně nezákonným způsobem. Protože však nesprávné právní posouzení skutku má svůj původ v nezákonně zjištěném skutkovém stavu, kterým bylo hrubě sasaženo do ústavních práv obviněné, neměl by podle dovolatelky Nejvyšší soud vykládat dovolací důvod restriktivním způsobem.

V závěru dovolání proto obviněná T. H. N. navrhla, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 265k odst. 1 tr. ř. napadené usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 27. 7. 2010, sp. zn. 4 To 300/2010, a rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 29. 3. 2010, sp. zn. 1 T 2/2010, zrušil, podle § 265k odst. 2 tr. ř. aby také

zrušil další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Městskému soudu v Brně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, jemuž bylo dovolání obviněné T. H. N. doručeno ve smyslu § 265h odst. 2 tr. ř., se k němu vyjádřil v tom smyslu, že námitky uplatněné dovolatelkou se týkají výlučně otázky procesní použitelnosti důkazů a deklarovanému dovolacímu důvodu obsahově neodpovídají. Nicméně pokud se týká namítané protiústavnosti provedené prohlídky jiných prostor a pozemků, resp. příkazu k jejímu provedení, poukázal státní zástupce na závěry stanoviska pléna Ústavního soudu ze dne 14. 12. 2010, sp. zn. Pl. ÚS-st 31/10, podle kterého nosné důvody dovolatelkou citovaného nálezu sp. zn. Pl. ÚS 3/09 lze uplatnit pouze pro futuro (do budoucna), nikoli pro situace, kdy provedení prohlídky jiných prostor a pozemků nařídil (před publikací nálezu Pl. ÚS 3/09 ve Sbírce zákonů) v souladu s tehdy platným a účinným zněním § 83a odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, státní zástupce nebo se souhlasem státního zástupce policejní orgán. Příkaz k prohlídce jiných prostor a pozemků byl v předmětné trestní věci v souladu s tehdy platnou procesní úpravou vydán dne 21. 10. 2009, tj. dávno před vydáním a publikací nálezu Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 3/09. Na závěry stanoviska pléna Ústavního soudu ze dne 14. 12. 2010, sp. zn. Pl. ÚS-st31/10, dovolatelka v dovolání podaném dne 16. 11. 2010 logicky nemohla reagovat. Ve světle těchto závěrů jsou ovšem její námitky vyvozující protiústavnost prohlídky jiných prostor a pozemků ze zrušení části ustanovení § 83a odst. 1 tr. ř. Ústavním soudem nedůvodné i z věcného hlediska. Pokud dovolatelka dále polemizuje s otázkou, zda tato prohlídka byla či nebyla neodkladným úkonem, a brojí v tomto směru proti závěrům odvolacího soudu, jde podle názoru státního zástupce o procesní námitky, které se svým obsahem zcela vymykají dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a které nelze podřadit ani pod jiný dovolací důvod.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací po zjištění, že dovolání bylo podáno v zákonné lhůtě, oprávněnou osobou, prostřednictvím obhájce a že se jedná o dovolání přípustné, obsahující předepsané náležitosti, konstatoval, že obsah dovolání zčásti naplňuje uplatněný zákonný dovolací důvod.

Obviněná uplatnila dovolací důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., v němž je stanoveno, že tento důvod dovolání je naplněn tehdy, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

V rámci uplatněného dovolacího důvodu podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. obviněná T. H. N. vznesla jedinou právně relevantní námitku,

a sice, že pokud by soudy obou stupňů rozhodovaly pouze na základě zákonných a procesně použitelných důkazů, nemohl by být prokázán skutkový stav tak, jak byl zjištěn, nedošlo by k dané právní kvalifikaci a soudy by nemohly dojít k závěru o vině obviněné. Byť tato námitka je převážně skutkové povahy, Nejvyšší soud se s ní zabýval z hlediska části, ve které směřuje proti použité právní kvalifikaci a závěru o vině shora uvedeným trestným činem. K nezákonnosti a protiústavnosti obviněná dále konkrétně namítla, že nálezem pléna Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 3/09, došlo ke zrušení ustanovení § 83a odst. 1, části věty první za čárkou a věty druhé, zákona č. 141/1961 Sb., podle nějž šlo příkaz k prohlídce jiných prostor a pozemků vydat policejním orgánem za předchozího souhlasu státního zástupce. Následně však bylo nálezem Ústavního soudu ze dne 2. 9. 2010, sp. zn. II. ÚS 860/10, judikováno, že v případě zrušení výše uvedené části ustanovení se jedná o pravou retroaktivitu, tedy účinky zrušení výše uvedeného jsou ex tunc. Navíc příkaz k prohlídce jiných prostor a pozemků zcela postrádá odůvodnění o tom, že by se mělo jednat o úkon neodkladný nebo neopakovatelný.

Trestného činu porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu podle § 150 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo doveze, vyveze nebo uvede do oběhu výrobky nebo služby neoprávněně označované ochrannou známkou, k níž přísluší výhradní právo jinému, nebo známkou snadno s ní zaměnitelnou. Rozhodující bude posouzení, zda došlo k užití takových prvků ochranné známky, na nichž spočívá jejich rozlišovací způsobilost (tzv. silné prvky). Pro stanovení rozsahu následku je pak nutno přihlídnout zejména k druhu a významu neoprávněně užitého označení, k druhu a množství výrobků nebo služeb takto označených, k velikosti trhu tím ovlivněného, ke způsobilosti vyvolat záměnu atd., a pokud to přichází v úvahu, i k vyčíslitelné škodě nebo získanému prospěchu. Ochranná známka je označení tvořené slovy, písmeny, číslicemi, kresbou nebo tvarem výrobku nebo jeho obalu, popřípadě jejich kombinací, určené k rozlišení výrobků nebo služeb pocházejících od různých podnikatelů. Ochrannou známkou tak může být za podmínek stanovených zákonem č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, jakékoliv označení schopné grafického znázornění, zejména slova, včetně osobních jmen, barvy, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku nebo jeho obal, pokud je toto označení způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby (§ 1 zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách). Snadno zaměnitelné jsou známky, které se svým tvarem, vyobrazením apod. natolik podobají ochranné známce zapsané do rejstříku ochranných známek, že je lze bez bližšího zkoumání zaměnit. Uváděním do oběhu výrobků nebo služeb neoprávněně označovaných ochrannou známkou nebo známkou snadno s ní zaměnitelnou je zejména prodej takových výrobků nebo poskytování takových služeb, jejich směna apod. Výrobky nebo služby neoprávněně takto označené mohou však být uváděny do

oběhu jakýmkoli způsobem, např. i jako prémie při zakoupení většího množství zboží jiného druhu. Po subjektivní stránce se vyžaduje úmysl. Úmysl se musí vztahovat i na pachatelovo vědomí, že jde o ochrannou známku.

Především je třeba konstatovat, že nalézací soud se náležitě vypořádal se všemi znaky trestného činu porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu podle § 150 odst. 1 tr. zák., a proto v tomto směru nejsou námitky uvedené v dovolání důvodné. V podrobnostech Nejvyšší soud odkazuje na odůvodnění rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 29. 3. 2010, sp. zn. 1 T 2/2010. Naproti tomu se soud první instance k otázce namítané nezákonnosti a protiústavnosti příkazu k prohlídce jiných prostor a pozemků ve svém rozsudku ze dne 29. 3. 2010, sp. zn. 1 T 2/2010, žádným způsobem nevyjádřil, neboť v té době ještě namítaný nález Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 3/09, nebyl vyhlášen. Odvolací soud na straně 2 v odůvodnění svého usnesení ze dne 27. 7. 2010, sp. zn. 4 To 300/2010, uvedl, že se neztotožnil s námitkou obviněné, pokud jde o neúčinnost a neplatnost prohlídky nebytových prostor, neboť i odvolací soud považuje tento úkon za neodkladný. Kdyby byla prohlídka nebytových prostor prováděna až po zahájení trestního stíhání, obviněná by mohla věci, které ji usvědčovaly z trestné činnosti, odstranit, a tím zmařit účel trestního řízení, kterým je, mimo jiné, i objasnění trestné činnosti. Formální pochybení, spočívající v tom, že v příkazu k prohlídce nebyla zdůvodněna neodkladnost úkonů, nemůže znegovat podstatu a povahu neodkladnosti provedeného úkonu.

Nejvyšší soud v reakci na závěr odvolacího soudu o uváděné „formálnosti pochybení“, pokud v příkazu k prohlídce jiných prostor a pozemků nebyla zdůvodněna neodkladnost úkonu, konstatuje, že je třeba na základě ustanovení § 160 odst. 4 tr. ř. jednoznačně trvat na řádném zdůvodnění tvrzené neodkladnosti, neboť slovy zákona je v protokolu o provedení neodkladného nebo neopakovatelného úkonu třeba vždy uvést, na základě jakých skutečností byl úkon za neodkladný nebo neopakovatelný považován. Absenci odůvodnění neodkladnosti nebo neopakovatelnosti úkonu je třeba považovat za důležité pochybení, které nelze bagatelizovat. Přitom je však třeba v každém jednotlivém případě náležitě zvažovat povahu takového pochybení, a to zejména z materiálního hlediska, tedy zda i přes absenci náležitého odůvodnění zde podmínky neodkladnosti jsou dány s ohledem na konkrétní okolnosti případu. Neodkladnost provedeného úkonu, tedy vydání příkazu k prohlídce jiných prostor a pozemků v této trestní věci a následné provedení této prohlídky v prodejní kóji označené nade dveřmi jako K14 (v podnájemní smlouvě označené jako SP-4) umístěné v budově K na adrese B., O. č. 65, vyplývá ze souslednosti jednotlivých úkonů policejního orgánu, kdy nejprve dne 30. 9. 2009 bylo provedeno operativní šetření. Při tomto šetření byl potvrzen výskyt zboží označeného ochrannými známkami (viz č. I. 1 spisu). Dne 1. 10. 2009 byl sepsán záznam o zahájení úkonů trestního řízení, podle kte-

rého dosud neustanovené osoby vietnamské národnosti nabízejí k prodeji v areálu velkoskladu textilu a obuvi na ulici O. 65 v B. zboží, které je označováno jako značkové, toto zboží vystavují a nabízejí k prodeji a prodávají v halách označených A – G v blíže neurčených kójkách, jedná se o trička, mikiny, bundy, rifle, kabelky, pásky, boty, parfémy a další sportovní zboží s označením ADIDAS, PUMA, NIKE, DIESEL, DOLCE & GABBANA, ADIO aj. a je důvodné se domnívat, že předmětné zboží je neoprávněně označené ochrannými známkami, k nimž přísluší výhradní práva jinému (č. l. 3 až 4 spisu). Následně byl dne 21. 10. 2009 vydán příkaz k prohlídce jiných prostor a pozemků, odsouhlasený téhož dne státním zástupcem (č. l. 7 spisu). Dne 22. 10. 2009 byla v 16.10 hodin provedena pracovníky SKPV ve spolupráci s hlídkami PEO-PMJ KŘ PČR akce za účelem prověření výskytu prostoru, v němž bylo k prodeji nabízeno zboží neoprávněně označené ochrannými známkami (č. l. 5 spisu) a samotná prohlídka jiných prostor a pozemků u obviněné T. H. N. započala v 16.41 hod. téhož dne (srov. č. l. 21 až 29 spisu). Z těchto časových souvislostí a s přihlédnutím k tomu, že celou záležitost bylo nutno náležitě připravit, aby byla zajištěna úspěšnost provedení prohlídky jiných prostor a pozemků, jednoznačně podle názoru Nejvyššího soudu vyplývá splnění podmínky neodkladnosti ve smyslu § 160 odst. 4 tr. ř., neboť šlo o úkon, který vzhledem k nebezpečí jeho zmaření, zničení nebo ztráty důkazu nesnesl z hlediska účelu trestního řízení odkladu na dobu, než bude zahájeno trestní stíhání.

Z usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 3. 2009, sp. zn. I. ÚS 3108/08, vyplývá, že smyslem a účelem povinnosti vyložit věcné důvody pro neodkladnost a neopakovatelnost úkonu v protokolu je zaručit transparentnost trestního řízení a jeho kontrolovatelnost, tj. zajistit náležitou přezkoumatelnost těchto úkonů ex post (srov. obdobně usnesení Ústavního soudu pod sp. zn. III. ÚS 1033/07). To plyne z toho, že smyslem a účelem požadavku existence protokolu o provedení neodkladného či neopakovatelného úkonu je především vytvoření prostoru pro představení věcných důvodů pro neodkladnost a neopakovatelnost úkonu v protokolu (ostatně zřejmě právě proto trestní řád explicitě uvádí /v § 160 odst. 4 in fine tr. ř./, a tím zdůrazňuje – povinnost uvést v protokolu o provedení neodkladného či neopakovatelného úkonu, na základě jakých skutečností byl úkon za neodkladný nebo neopakovatelný považován /tato povinnost by byla vyvoditelná z trestního řádu i bez takové výslovné úpravy/). Z vyloženého přístupu k posuzování neodkladnosti a příp. absence náležitého odůvodnění konkrétními skutečnostmi v protokolu o provedení prohlídky jako neodkladného úkonu plyne, že jestliže při následné kontrole a po zvážení všech souvislostí lze konstatovat, že věcné důvody pro neodkladnost či neopakovanost úkonu byly splněny, pak neexistence zdůvodnění sama o sobě – byť je vadou řízení – nedosahuje ústavněprávní roviny, která by měla být důvodem pro rušení příslušných meritorních rozhodnutí. Jde pak totiž ve své podstatě o vadu toliko formální, bez vlivu na

věcnou správnost provedení neodkladného či neopakovatelného úkonu. Takový právní názor je projevem v judikatuře Ústavního soudu (ale i Nejvyššího soudu) deklarované doktríny materiálního právního státu. Tím méně pak – z logiky věci – může dosahovat ústavně právní intenzity neexistence pouze formálních náležitostí protokolu o provedení neodkladného úkonu. Ostatně ústavně konformní je rovněž názor o možnosti odstranit nedostatek formálních podmínek protokolu sepsaného o jakémkoliv úkonu trestního řízení (tedy i o neodkladném úkonu), a to např. výsledkem osob, které se provedení úkonu zúčastnily, popř. jej provedly (v postavení svědka). Blíže k tomu srov. odůvodnění usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 3. 2009, sp. zn. I. ÚS 3108/08.

Z těchto hledisek se tedy Nejvyšší soud zaměřil na splnění věcných důvodů a posouzení okolností případu, svědčících pro neodkladnost předmětného úkonu. V té souvislosti považuje za nutné především zdůraznit, že z úředního záznamu o provedení operativního šetření dne 30. 9. 2009 se podává, že vstupní dveře do kójí, kde bylo zjištěno zboží s ochrannými známkami, byly zamčené, v několika případech (v hale G) byly chodby zakryté vystavenými tričky a přistavenými papírovými krabicemi. Za nakupujícími byly dveře zamčeny, někde se nenacházela klika ani zevnitř, teprve poté vietnamský obchodník rozsvěcel. Většina kójí, kde se předmětné zboží nacházelo, nebyla blíže označena číslem. Tyto okolnosti jsou následně potvrzovány obsahem úředního záznamu o provedení akce dne 22. 10. 2009 v 16.10 hod., kdy poté, co byli policisté J. C. a R. H. pozváni T. H. N. do kóje se značkovým zbožím, kterou předtím odemkla, následně je za policisty opět uzamknula. Z předestřených okolností je tedy patrné, že předpoklady pro vydání příkazu k prohlídce jiných prostor a pozemků byly důvodné a že nepochybně byla splněna i podmínka neodkladnosti provedení takového úkonu, neboť je správný závěr odvolacího soudu, že pokud by byla prohlídka nebytových prostor prováděna až po zahájení trestního stíhání, obviněná T. H. N. by mohla věci, které ji usvědčovaly z trestné činnosti, odstranit, a tím zmařit účel trestního řízení, kterým je mimo jiné i objasnění trestné činnosti. Současně je tímto vyvráceno také tvrzení obviněné o tom, že příkaz k prohlídce jiných prostor a pozemků byl zneužit a vydán předčasně, když teprve den následující po vydání příkazu byl proveden tzv. kontrolní nákup pracovníky SKPV ve spolupráci s hlídkami PEO-PMJ KŘ PČR Brno a nebyly tedy důvodné poznatky o tom, že je skutečně v prostoru vymezeném v předmětném příkazu k prohlídce páchána trestná činnost. Tyto důvodné poznatky byly opatřeny již v rámci operativního šetření vedoucího k sepsání shora uvedeného záznamu o zahájení úkonů trestního řízení, když nelze přehlédnout i nápadnou shodu v něm uvedených skutečnostech s tím, co bylo později zjištěno při provedení prohlídky jiných prostor a pozemků a v celém dalším dokazování v průběhu trestního řízení vedeném proti obviněné T. H. N.

K námitce obviněné, že nálezem pléna Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 3/09, došlo ke zrušení ustanovení § 83a odst. 1, části věty první za čárkou a věty druhé, zákona č. 141/1961 Sb., podle něžž bylo možno příkaz k prohlídce jiných prostor a pozemků vydat policejním orgánem za předchozího souhlasu státního zástupce, kdy následně bylo nálezem Ústavního soudu ze dne 2. 9. 2010, sp. zn. II. ÚS 860/10, judikováno, že v případě zrušení výše uvedené části ustanovení se jedná o pravou retroaktivitu, tedy účinky zrušení výše uvedeného jsou ex tunc, považuje Nejvyšší soud za nutné uvést, že v mezidobí bylo plémem Ústavního soudu přijato stanovisko ze dne 14. 12. 2010, sp. zn. Pl. ÚS-st 31/10, podle něžž je nutné nahlížet na intertemporální účinky nálezu sp. zn. Pl. ÚS 3/09 (č. 219/2010 Sb.) tak, že se odvíjejí ex nunc, tj. teprve ode dne, v němž byl nález vyhlášen ve Sbírce zákonů, neboť tento nález výslovně nestanovil jinak (§ 58 odst. 1 in fine zákona o Ústavním soudu). Nosné důvody tohoto nálezu lze uplatnit pouze pro futuro (do budoucna), nikoli pro situace, kdy provedení prohlídky jiných prostor a pozemků nařídil (před publikací nálezu sp. zn. Pl. ÚS 3/09 ve Sbírce zákonů) v souladu s tehdy platným a účinným zněním § 83a odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, státní zástupce nebo se souhlasem státního zástupce policejní orgán. Proto v těchto případech pouhý nedostatek souhlasu soudce s provedením prohlídky jiných prostor a pozemků nezakládá porušení ústavním pořádkem zaručených základních práv a svobod. Nález sp. zn. Pl. ÚS 3/09 (č. 219/2010 Sb.) byl vyhlášen ve Sbírce zákonů 8. 7. 2010, zatímco příkaz k prohlídce jiných prostor a pozemků je datován a byl schválen státním zástupcem Městského státního zastupitelství v Brně již dne 21. 10. 2009. S ohledem na tento právní názor obsažený ve stanovisku pléna Ústavního soudu, jímž byl změněn právní názor uvedený v nálezu ze dne 2. 9. 2010, sp. zn. II. ÚS 860/10, na který poukázala v dovolání obviněná, nelze souhlasit s námitkou obviněné T. H. N., že se jedná o pravou retroaktivitu a že tedy účinky částečného zrušení výše uvedeného ustanovení § 83a odst. 1 tr. ř. nálezem Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 3/09, působí ex tunc.

Z těchto důvodů Nejvyšší soud dospěl k závěru, že napadený rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 27. 7. 2010, sp. zn. 4 To 300/2010, ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 29. 3. 2010, sp. zn. 1 T 2/2010, nevykazuje takové vady, pro které by jej bylo nutno z některého důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. zrušit. Soud prvního stupně jako soud nalézací objasnil a posoudil všechny skutečnosti rozhodné z hlediska skutkového zjištění i právního posouzení, které posléze náležitě přezkoumal i soud druhého stupně, jako soud odvolací, který po řádném a důkladném přezkoumání odvolání obviněné podle § 256 tr. ř. zamítl, přičemž se současně bez pochybností a logicky vypořádal se všemi relevantními námitkami obviněné uplatněnými v rámci odvolacího řízení.

Z obsahu dovolání a po porovnání námitek v něm uvedených s námitkami uplatněnými v odvolání, jakož i s přihlédnutím k tomu, jakým způsobem se s nimi vypořádal odvolací soud a jaký byl následný vývoj judikatury Ústavního soudu, je patrné, že rozhodnutí dovoláním napadené a řízení jemu předcházející netrpí vytýkanými vadami. Z těchto důvodů je třeba jednoznačně dospět k závěru, že jde v případě obviněné T. H. N. o dovolání zjevně neopodstatněné, a proto je Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

Jednočinný souběh trestných činů zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku a poškození finančních zájmů Evropských společenství podle § 260 tr. zákoníku je vyloučen.

Skutková podstata trestného činu poškození finančních zájmů Evropských společenství podle § 260 tr. zákoníku je ohledně zkrácení cla subsidiární ke skutkové podstatě trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku, a proto se použije jen, nemá-li čin pachatele znaky trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku. Z tohoto důvodu, jestliže zkrácení cla nedosáhlo většího rozsahu, posoudí se jednání pachatele směřující ke krácení finančních prostředků, které tvoří příjem souhrnného rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem (konkrétně cla), jako trestný čin poškození finančních zájmů Evropských společenství podle § 260 odst. 2 tr. zákoníku, neboť následek, resp. účinek u tohoto trestného činu není vyjádřen žádným kvantitativním hlediskem.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2012, sp. zn. 5 Tdo 666/2012)

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10. 9. 2010, sp. zn. 48 T 3/2009, byl obviněný J. H. uznán vinným ze spáchání ad I.1., 2. výroku rozsudku dílem dokonáným, dílem nedokonáným ve stadiu pokusu (bod 2.41, 2.43, 2.44, 2.45, 2.47, 2.48) zvláště závažným zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále jen „tr. zákoník“) podle § 21 odst. 1, § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku a ad II. trestným činem porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 124 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. (zákona č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále jen „tr. zák.“), obviněná R. H. byla uznána vinnou ad I.1. výroku rozsudku zvláště závažným zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku, obviněný Ing. D. P. Q. byl uznán vinným ad I. 2.21. až 2.64. výroku rozsudku dílem dokonáným, dílem nedokonáným ve stadiu pokusu (bod 2.41., 2.43., 2.44., 2.45., 2.47., 2.48.) zvláště závažným zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku, podle § 21 odst. 1, § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku a ad II. trestným činem porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 124 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák., obviněný L. Ch. byl uznán vinným ad I. 2.11. až 2.64.

výroku rozsudku dílem dokonaným, dílem nedokonaným ve stadiu pokusu (bod 2.41., 2.43., 2.44., 2.45., 2.47., 2.48.) zvláště závažným zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku, podle § 21 odst. 1, § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku, obviněná P. K. byla uznána vinnou ad I. 2.36. až 2.64. výroku rozsudku dílem dokonaným, dílem nedokonaným ve stadiu pokusu (bod 2.41., 2.43., 2.44., 2.45., 2.47., 2.48.) zvláště závažným zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku, podle § 21 odst. 1, § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku, obviněný Pa. K. byl uznán vinným ad I. 2.39. až 2.49. výroku rozsudku dílem dokonaným, dílem nedokonaným ve stadiu pokusu (bod 2.41., 2.43., 2.44., 2.45., 2.47., 2.48.) trestným činem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, odst. 3 písm. a), c) tr. zák., § 8 odst. 1, § 148 odst. 1, odst. 3 písm. a), c) tr. zák., obviněný Č. K. byl uznán vinným ad I. 2.4., 2.36. až 2.40., 2.49. výroku rozsudku trestným činem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, odst. 3 písm. a), c) tr. zák. a ad II. trestným činem porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 124 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. a obviněný M. R. byl uznán vinným ad I. 2.50. až 2.64. výroku rozsudku trestným činem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, odst. 3 písm. a), c) tr. zák.

Za tyto trestné činy byl obviněný J. H. odsouzen podle § 240 odst. 3 tr. zákoníku, za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku, k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání osmi (8) let a šesti (6) měsíců, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s ostrahou, a dále mu byl uložen trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Obviněný Ing. D. P. Q. byl odsouzen podle § 240 odst. 3 tr. zákoníku, za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku, k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání sedmi (7) let a šesti (6) měsíců, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s dozorem, a dále mu byl uložen trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Obviněná P. K. byla odsouzena podle § 240 odst. 3 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání šesti (6) let a šesti (6) měsíců, pro jehož výkon byla zařazena do věznice s dozorem, a dále jí byl uložen trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty a rovněž ochranné opatření zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Obviněný L. Ch. byl odsouzen podle § 240 odst. 3 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání šesti (6) let a šesti (6) měsíců pro jehož výkon byl zařazen do věznice s dozorem, a dále mu byl uložen trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty a rovněž ochranné opatření zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Obviněný Pa. K. byl odsouzen podle § 148 odst. 3 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání tří (3) let a šesti (6) měsíců, pro jehož výkon byl zařazen do věz-

nice s dozorem, a dále mu byl uložen trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty a rovněž ochranné opatření zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty

Obviněný Č. K. byl odsouzen podle § 148 odst. 3 tr. zák., za použití § 35 odst. 1 tr. zák., k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání tří (3) let a šesti (6) měsíců pro jehož výkon byl zařazen do věznice s dozorem, a dále mu byl uložen trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Obviněný M. R. byl odsouzen podle § 148 odst. 3 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání tří (3) let a šesti (6) měsíců, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s dozorem.

Obviněná R. H. byla odsouzena podle § 240 odst. 3 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání šesti (6) let, pro jehož výkon byla zařazena do věznice s dozorem, a dále jí byl uložen trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Oproti tomu byl obviněný J. H. podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštěn obžaloby v bodech 2.49. až 2.55., čímž měl spáchat dílčí útoky pokračujícího trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, odst. 3 písm. a), odst. 4 tr. zák., obviněný Ing. D. P. Q. byl podle § 226 písm. c) tr. ř. zproštěn obžaloby v bodech 2.1. až 2.20. a podle § 226 písm. b) tr. ř. byl zproštěn obžaloby v bodech 2.49. až 2.51., 2.54. až 2.55., čímž měl spáchat dílčí útoky pokračujícího trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, odst. 3 písm. a), odst. 4 tr. zák., obviněná P. K. byla podle § 226 písm. c) tr. ř. zproštěna obžaloby v bodech 2.1. až 2.35. a podle § 226 písm. b) tr. ř. byla zproštěna obžaloby v bodech 2.49. až 2.51. a 2.54. až 2.55., čímž měla spáchat dílčí útoky pokračujícího trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, odst. 3 písm. a), odst. 4 tr. zák., a podle § 226 písm. c) tr. ř. byla zproštěna obžaloby v bodě obžaloby II.1. až 75., čímž měla spáchat trestný čin porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 124 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák., obviněný L. Ch. byl zproštěn obžaloby podle § 226 písm. c) tr. ř. v bodech 2.1. až 2.10. a podle § 226 písm. b) tr. ř. byl zproštěn obžaloby v bodech 2.49. až 2.51. a 2.54. až 2.55., čímž měl spáchat dílčí útoky pokračujícího trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, odst. 3 písm. a), odst. 4 tr. zák., obviněný Pa. K. byl podle § 226 písm. c) tr. ř. zproštěn obžaloby v bodech 2.1. až 2.38. a 2.53. až 2.69. a podle § 226 písm. b) tr. ř. byl zproštěn obžaloby v bodech 2.49. až 2.51., čímž měl spáchat dílčí útoky pokračujícího trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, odst. 3 písm. a), odst. 4 tr. zák., obviněný Č. K. byl podle § 226 písm. c) tr. ř. zproštěn obžaloby v bodech 2.1. až 2.3., 2.5. až 2.35., 2.41. až 2.48., 2.53. až 2.69. a podle § 226 písm. b) tr. ř. byl zproštěn obžaloby v bodech 2.49. až 2.51., čímž měl spáchat dílčí útoky pokračujícího trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, odst. 3 písm. a), odst. 4 tr. zák., a obviněný M. R. byl podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštěn obžaloby

v bodech 2.54. až 2.55., čímž měl spáchat dílčí útoky pokračujícího trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, odst. 3 písm. a), odst. 4 tr. zák.

Vrchní soud v Praze, který projednal jako soud odvolací odvolání státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem a obviněných J. H., Ing. D. P. Q., P. K., L. Ch., Pa. K., Č. K., M. R. a R. H. proti uvedenému rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10. 9. 2010, sp. zn. 48 T 3/2009, rozhodl rozsudkem ze dne 29. 8. 2011, sp. zn. 3 To 36/2011, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. d), e), odst. 2 tr. ř. ohledně obviněného J. H. a podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. u obviněných Ing. D. P. Q., P. K., L. Ch., Pa. K., M. R. a R. H. napadený rozsudek nalézacího soudu v celém výroku o trestu zrušil a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že:

Obviněného J. H. při nezměněném výroku o vině zvláště závažným zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku, dílem dokonáním, dílem ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 k § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku, a trestným činem porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 124 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. odsoudil podle § 240 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání sedmi (7) let a šesti (6) měsíců, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s dozorem, a dále mu byl uložen trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Obviněného Ing. D. P. Q. při nezměněném výroku o vině zvláště závažným zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku, dílem dokonáním, dílem ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 k § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku, a trestným činem porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 124 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. odsoudil podle § 240 odst. 3 tr. zákoníku, za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku, k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání šesti (6) let a šesti (6) měsíců, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s dozorem, a dále mu byl uložen trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty a rovněž ochranné opatření zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Obviněnou P. K. při nezměněném výroku o vině zvláště závažným zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku, dílem dokonáním, dílem ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 k § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku, odsoudil podle § 240 odst. 3 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání pěti (5) let, pro jehož výkon byla zařazena do věznice s dozorem, a dále jí byl uložen trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty a rovněž ochranné opatření zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Obviněný L. Ch. byl při nezměněném výroku o vině zvláště závažným zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2

písm. a), odst. 3 tr. zákoníku, dílem dokonaným, dílem ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 k § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku, odsouzen podle § 240 odst. 3 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání pěti (5) let a šesti (6) měsíců, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s dozorem, a dále mu byl uložen trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty a rovněž ochranné opatření zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Obviněný Pa. K. byl při nezměněném výroku o vině trestným činem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, odst. 3 písm. a), c) tr. zák., dílem dokonaného, dílem ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 148 odst. 1, odst. 3 písm. a), c) tr. zák., odsouzen podle § 148 odst. 3 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání dvou (2) let, jehož výkon mu byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání pěti (5) let. Dále mu byl uložen trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty a ochranné opatření zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Obviněný M. R. byl při nezměněném výroku o vině trestným činem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, odst. 3 písm. a), c) tr. zák. odsouzen podle § 148 odst. 3 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání dvou (2) let, jehož výkon mu byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání pěti (5) let.

Obviněná R. H. byla při nezměněném výroku o vině zvlášť závažným zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku odsouzena podle § 240 odst. 3 tr. zákoníku, za použití § 58 odst. 1 tr. zákoníku, k trestu odnětí svobody v trvání tří (3) let, jehož výkon jí byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání pěti (5) let. Dále jí byl uložen trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Podle § 256 tr. ř. bylo odvolání obviněného Č. K. zamítnuto jako nedůvodné.

V ostatních výrocích zůstal napadený rozsudek nalézacího soudu nezměněn.

Proti uvedenému rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 8. 2011, sp. zn. 3 To 36/2011, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10. 9. 2010, sp. zn. 48 T 3/2009, podal dovolání především nejvyšší státní zástupce z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., a to v neprospěch obviněných J. H., Ing. D. P. Q., L. Ch., P. K. a M. R., dále podali obviněný J. H. prostřednictvím obhájce JUDr. V. F. dovolání z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. a obviněný Ing. D. P. Q. prostřednictvím obhájce Mgr. U. S. a obviněný L. Ch. prostřednictvím JUDr. L. P. dovolání, oba z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, jemuž bylo dovolání obviněných J. H., Ing. D. P. Q. a L. Ch. doručeno ve smyslu § 265h odst. 2 tr. ř., uvedl, že Nejvyšší státní zastupitelství již svůj postoj k rozhodnutím učiněným ve věci vyjádřilo prostřednictvím dovolání nejvyššího státního zástupce, podaného dne 7. 12. 2011 u Nejvyššího soudu v neprospěch obviněných.

Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve v souladu se zákonem zkoumal, zda není dán některý z důvodů pro odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř., a na základě tohoto postupu shledal, že dovolání ve smyslu § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř. jsou přípustná, byla podána osobami oprávněnými (§ 265d odst. 1 písm. a/, b/, odst. 2 tr. ř.), řádně a včas (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.) a splňují náležitosti dovolání. Protože dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vymezených v § 265b tr. ř., Nejvyšší soud dále posuzoval, zda obviněnými a nejvyšším státním zástupcem vznesené námitky naplňují jimi tvrzené dovolací důvody, a shledal, že dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř. byly uplatněny jednotlivými dovolateli alespoň zčásti v souladu se zákonem vymezenými podmínkami. Následně se Nejvyšší soud zabýval opodstatněností podaných dovolání a dospěl k závěru, že jak dovolání obviněných, tak dovolání nejvyššího státního zástupce jsou zjevně neopodstatněná.

Nejvyšší státní zástupce s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. podal dovolání proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 8. 2011, sp. zn. 3 To 36/2011, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 48 T 3/2009, v neprospěch obviněných J. H., Ing. D. P. Q., P. K., L. Ch. a M. R., ve kterém především uvedl, že pokud se týká rozsudku nalézacího soudu, tento se blíže nezaobíral návrhem státní zástupkyně kvalifikovat jednání obviněných v bodu I. výroku o vině i podle § 260 tr. zákoníku. Státní zástupkyně v odvolání namítala, že pokud jde o bod I. výroku o vině nalézacího soudu, jednání zde popsané pod body I./2.51. až 2.64., které bylo spácháno po 1. 7. 2008, naplňuje i znaky skutkové podstaty zločinu poškození finančních zájmů Evropských společenství podle § 260 odst. 2, odst. 4 písm. c) tr. zákoníku, resp. u obviněného M. R. znaky trestného činu poškozování finančních zájmů Evropských společenství podle § 129a odst. 2, odst. 4 písm. c) tr. zák. K bodu II. výroku o vině rozsudku nalézacího soudu potom státní zástupkyně uvedla, že zde uvedené jednání mělo být posouzeno jako přečin porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 261 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, neboť se jedná o kvalifikaci pro obviněné příznivější. Odvolací soud k těmto námitkám státní zástupkyně pouze stručně uvedl, že k naplnění zákonných znaků trestného činu poškození finančních zájmů Evropských společenství podle § 260 tr. zákoníku nedošlo. Dokazování totiž bylo vedeno pouze ke zjištění, zda obvinění naplnili zákonné znaky trestných činů, pro které bylo zahájeno trestní stíhání, a nikoliv trestného činu poškození finančních zájmů Evropských společenství podle § 260 tr. zákoníku, resp. podle § 129a tr. zák., a to především ve vztahu k subjektivní stránce tohoto trestného činu. S naznačenými právními názory soudů nižších stupňů se však podle nejvyššího státního zástupce nelze zcela ztotožnit. V rámci jednání v bodech I. 2.51. až 2.64. obvinění zajišťovali a dojednávávali dovoz zboží z Číny a Vietnamu a následně celnímu úřadu předkládali padělky faktur s nižšími cenami, čímž v konečném důsledku zkrátili clo o celkovou částku 1.191.172 Kč.

Při zkrácení cla vybíraného na vnějších hranicích členských států Evropské unie jsou vedle sebe odděleně porušeny jednak finanční zájmy Evropských společenství a jednak toho kterého členského státu. Pokud není clo řádně či dokonce vůbec vyměřeno a uhrazeno, má to za důsledek snížení celkového objemu povinných plateb plynoucích do příslušného rozpočtu jak Evropských společenství, tak České republiky. Za takové situace je nutné v trestně právním smyslu jednání pachatele, který svým cíleným jednáním kráčí svoji celní povinnost, posoudit jako jednočinný souběh trestných činů zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku (resp. § 148 tr. zák.) a poškození finančních zájmů Evropských společenství podle § 260 tr. zákoníku (resp. poškození finančních zájmů Evropských společenství podle § 129a tr. zák.), neboť pouze taková paralelní aplikace obou kvalifikací poskytuje rovnocennou ochranu fiskálním zájmům jak Evropské unie, tak i České republiky. Popsané trestné činy nejsou v poměru speciality ani subsidiarity, neboť poskytují ochranu různým individuálním zájmům. Vyloučena je rovněž faktická konzumpce. Jednočinný souběh nevylučuje skutečnost, že se jedná o trestný čin pokračující, trvající nebo hromadný. Soudy nižších stupňů se tak dopustily nesprávného právního posouzení věci, když neposoudily jednání obviněných J. H., Ing. D. P. Q., P. K., L. Ch. a M. R., popsané v bodu I./2.51. až 2.64. výroku o vině rozsudku nalézacího soudu jako jednočinný souběh dvou trestných činů, a to zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku (resp. podle § 148 odst. 1, odst. 3 písm. a/, c/ tr. zák.) a poškození finančních zájmů Evropských společenství podle § 260 odst. 2, odst. 4 písm. a), c) tr. zákoníku (resp. poškození finančních zájmů Evropských společenství podle § 129a odst. 2, odst. 4 písm. a/, c/ tr. zák.), ale pouze jako trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku (resp. podle § 148 odst. 1, odst. 3 písm. a/, c/ tr. zák.).

Za tohoto stavu nejvyšší státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání, k jehož konání může přistoupit s ohledem na ustanovení § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř., za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř., zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 8. 2011, sp. zn. 3 To 36/2011, a to ve vztahu k obviněným J. H., Ing. D. P. Q., P. K., L. Ch. a M. R., v části, kterou byl stran obviněného J. H. podle § 258 odst. 1 písm. d), e), odst. 2 tr. ř. a stran obviněných Ing. D. P. Q., P. K., L. Ch. a M. R. podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. zrušen ve výroku o trestu rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10. 9. 2010, sp. zn. 48 T 3/2009, a bylo podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu v daném rozsahu rozhodnuto, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušenou část rozsudku obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a dále postupoval podle § 265i odst. 1 tr. ř. a přikázal Vrchnímu soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Obviněný Ing. D. P. Q. ve své replice ze dne 27. 12. 2011 k dovolání nejvyššího státního zástupce uvedl, že pokud jde o rozsah rozsudku napadeného dovoláním nejvyššího státního zástupce, dovolatel poukazuje na obsah odůvodnění napadeného rozsudku s tím, že odvolání (správně dovolání) Nejvyššího státního zastupitelství považuje za nedůvodné a navrhuje, aby jej Nejvyšší soud podle § 265j tr. ř. zamítl s tím, že dále trvá na svém dovolání ze dne 14. 11. 2011.

Nejvyšší soud především považuje za nutné uvést, že odvolací soud reagoval na odvolací námitky státní zástupkyně tím, že uvedl, že nedošlo k naplnění všech znaků uvedené skutkové podstaty zločinu poškozování finančních zájmů Evropských společenství podle § 260 odst. 2, odst. 4 písm. c) tr. zákoníku, event. § 129a odst. 2, odst. 4 písm. c) tr. zák. Celé trestní řízení bylo vedeno za účelem zjištění, zda obvinění naplnili znaky skutkové podstaty trestných činů, pro které bylo trestní stíhání zahájeno, nikoli trestného činu poškozování finančních zájmů Evropských společenství podle § 260 odst. 2, odst. 4 písm. c) tr. zákoníku, event. § 129a odst. 2, odst. 4 písm. c) tr. zák. To se týká především naplnění subjektivní stránky tohoto trestného činu, tedy úmyslu pachatelů předvídaného ve zmíněném ustanovení, a to rovněž i ve vztahu k datu 1. 7. 2008. Proto se ani odvolací soud s návrhem státní zástupkyně neztotožnil (srov. str. 20 odůvodnění rozsudku odvolacího soudu).

Z předloženého spisového materiálu bylo Nejvyšším soudem zjištěno, že státní zástupkyně až bezprostředně před skončením dokazování, tj. u hlavního líčení konaného ve dnech 12. a 13. 8. 2010, navrhla, aby obvinění J. H., Ing. D. P. Q., P. K., M. R., L. Ch. a Pa. K. byli upozorněni, že jejich jednání by bylo možné posoudit jako trestný čin poškozování finančních zájmů Evropských společenství podle § 260 odst. 1, odst. 4 písm. c) tr. zákoníku, v dřívější úpravě § 129 (správně § 129a) tr. zák. (srov. č. l. 15.295 spisu). Státní zástupkyně tak učinila v době, kdy téměř všechny důkazy již byly provedeny, obvinění k možné nové právní kvalifikaci nebyli vyslechnuti, když jejich výsledky ani nebyly státní zástupkyní navrhovány. Státní zástupkyně na podporu svého návrhu pouze předložila tabulku vyhotovenou Celním úřadem Chomutov vyčísľující úniky cla rozdělené na Českou republiku a Evropskou unii (srov. č. l. 15.953 a násl. spisu), kterou nalézací soud provedl jako důkaz, avšak předchozí hlavní líčení byla vedena podle obžaloby na trestné činy zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 tr. zák. a porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 124 tr. zák., kdy obviněným byla přičítána celá výše způsobených úniků na dani z přidané hodnoty a na cle, nikoliv částka rozdělená na Českou republiku a Evropskou unii.

Nejvyšší státní zástupce ve svém mimořádném opravném prostředku argumentoval, že je možný jednočinný souběh trestných činů zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku (resp. podle § 148 tr. zák.) a poškozování finančních zájmů Evropských společenství podle § 260 tr. zákoníku

(resp. § 129a tr. zák.), neboť nejsou v poměru speciality ani subsidiarity ani faktické konzumpce. Trestný čin poškozování finančních zájmů Evropských společenství původně podle § 129a tr. zák. byl do dříve platného a účinného trestního zákona zařazen novelou provedenou zákonem č. 122/2008 Sb. a později byl jen s drobnými úpravami převzat i do trestního zákoníku. Tento trestný čin reflektuje mezinárodní závazky České republiky, a to zejména Úmluvu EU o ochraně finančních zájmů Evropských společenství ze dne 26. 7. 1995 /41995A1127(03)/, Protokol uzavřený na základě čl. K.3 Smlouvy o Evropské unii k Úmluvě EU o ochraně finančních zájmů Evropských společenství ze dne 27. 9. 1996 (41996A1023) a Druhý protokol k Úmluvě EU o ochraně finančních zájmů Evropských společenství ze dne 19. 6. 1997 /41997A0719(02)/.

Z hlediska řešení vztahu obou zmíněných trestných činů je obecně jednočinný souběh trestných činů vyloučen v případech, kdy je tu poměr speciality (*lex specialis derogat legi generali*), poměr subsidiarity (*lex primaria derogat legi subsidiariae*), faktická konzumpce (*lex consumens derogat legi consumatae*) nebo jde o pokračování v trestném činu, trestný čin hromadný nebo trvající.

Z těchto obecně vymezených případů vyloučení jednočinného souběhu přichází podle Nejvyššího soudu v úvahu především poměr subsidiarity, a to vzhledem k tomu, že ustanovení § 240 tr. zákoníku postihuje jednání, které ohledně vyměření a výběru cla a z tohoto hlediska i případného zkrácení takového cla předchází vlastnímu následnému odvodu části cla, které je příjmem Evropské unie, byť je zde situace komplikována ještě tím, že trestný čin poškozování finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1 je dokonán už v okamžiku, kdy jeho pachatel zde popsáním jednáním přinejmenším vytvoří možnost (tj. umožní), aby posléze nastal poruchový následek (tj. nesprávné použití ..., zadržování ... prostředků, zmenšení ... zdrojů a pod.), aniž k takové poruše došlo. Tím je úprava primárního trestného činu trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku doplňována o další typy jednání, které obecně mohou vést ke zkrácení příjmů rozpočtu Evropské unie.

V poměru subsidiarity jsou ustanovení trestního zákona určena k ochraně těchto společenských vztahů, je-li účelem jednoho z těchto ustanovení (subsidiárního) pouze podpůrně doplnit ochranu, kterou poskytuje ustanovení primární. Je-li čin trestný podle ustanovení primárního, v daném případě se jedná o ustanovení § 240 tr. zákoníku (resp. podle § 148 tr. zák.), ustanovení subsidiární, tj. § 260 tr. zákoníku (resp. § 129a tr. zák.), se neužije, neboť povaha a závažnost činu jsou v tomto případě již plně vystiženy kvalifikací podle ustanovení primárního (srov. Novotný, O. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. 6. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, s. 338 až 339.). U primárního ustanovení jsou znaky subsidiárního ustanovení (např. A, B, C) doplněny o znak nebo znaky další (např. A, B, C + D, popř. i E). U primární skutkové podstaty, která má více znaků, je tedy obsah pojmu širší, avšak okruh konkrétních případů sem spada-

jících je nutně menší čili rozsah pojmu je užší (v posuzovaném případě se týká pouze cla jako jednoho, byť velmi důležitého, z příjmů rozpočtů Evropské unie). Takový poměr je buď výslovně v zákoně vyjádřen, nebo vyplývá ze znaků trestného činu, jako je tomu v posuzovaném případě. Přitom není možno vycházet jen z objektu, jak činí v dovolání nejvyšší státní zástupce, ale je třeba přihlížet i k jiným znakům skutkové podstaty, zejména přihlížet náležitě i ke stránce objektivní, pokud posuzované trestní normy zahrnují totéž jednání z různých hledisek. Přitom není na překážku, jestliže subsidiární ustanovení je v některém směru užší než primární, je-li v jiném směru širší. Důsledky poměru speciality a subsidiarity jsou stejné, a proto je někdy poukazováno na to, že toto rozlišování je zbytečné. Subsidiarita nejvýše specialitu doplňuje (srov. Solnař, V. *Základy trestní odpovědnosti*. Praha: Academia 1972, s. 327 a 330; stejně i Solnař, V., Fenyk, J. Císařová, D. *Základy trestní odpovědnosti*. Praha: Nakladatelství Orac, 2003, s. 404 a 407 až 408). V obou případech se užije toho ustanovení, u něhož obsah pojmu je širší a rozsah pojmu užší, tedy ustanovení, jež lépe vystihuje daný případ i povahu a závažnost trestného činu (§ 39 odst. 1, 2 tr. zákoníku) a jímž druhé ustanovení (obecné, resp. podpůrné) je konzumováno. Platí to však při naprosté shodě zaměření normy primární a subsidiární. Je-li, resp. musí-li být za takové situace použita kvalifikace primární, kvalifikace subsidiární se souběžně nepřičítá (srov. Kratochvíl, V. a kol. *Trestní právo hmotné*. Obecná část. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 400.).

Podle platného znění trestního zákoníku se trestného činu poškození finančních zájmů Evropských společenství podle § 260 odst. 1 tr. zákoníku dopustí ten, kdo vyhotoví, použije nebo předloží nepravdivé, nesprávné nebo neúplné doklady nebo v takových dokladech uvede nepravdivé nebo hrubě zkrslující údaje vztahující se k příjmům nebo výdajům souhrnného rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem anebo takové doklady nebo údaje zatají, a tím umožní nesprávné použití nebo zadržování finančních prostředků z některého takového rozpočtu nebo zmenšení zdrojů některého takového rozpočtu, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. Stejně bude podle § 260 odst. 2 tr. zákoníku potrestán, kdo neoprávněně zkrátí nebo použije finanční prostředky, které tvoří příjmy nebo výdaje souhrnného rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem. Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu. Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny, b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy Evropské unie, nebo c) způsobí-li takovým činem značnou škodu. Neoprávněně zkrácení je jakékoli protiprávní jednání pachatele, v důsledku něhož se sníží finanční prostředky,

kteří tvoří příjmy některého z evropských rozpočtů, anebo k těmto příjmům vůbec nedojde. Neoprávněné použití je jakékoli protiprávní jednání pachatele, v jehož důsledku nastaly výdaje z některého z evropských rozpočtů na účely, na něž nebyly určeny. Jak vyplývá z důvodové zprávy k § 129a tr. zák. (nově § 260 tr. zákoníku), Česká republika se ve Smlouvě o přistoupení k Evropské unii ze dne 16. 4. 2003 zavázala přistoupit k Úmluvě o ochraně finančních zájmů Evropských společenství. Přestože v uvedené úmluvě se mluví o podvodu poškozujícím finanční zájmy Evropských společenství, má jednání v ní vymezené spíše charakter porušení hospodářské disciplíny než podvodu v našem pojetí, neboť ve všech případech není vyžadován ze strany pachatele podvodný úmysl – tj. již od počátku úmysl někoho oklamat nebo využít jeho omylu. Trestný čin poškozování finančních zájmů Evropských společenství postihuje dva základní typy jednání, a to především v odstavci 1 § 260 tr. zákoníku postihovanou úmyslnou manipulaci s doklady, která vede ke škodlivému následku spočívajícímu v nesprávném použití finančních prostředků nebo zadržování finančních prostředků buď ze souhrnného rozpočtu Evropských společenství nebo z některého rozpočtu spravovaného Evropskými společenstvími nebo jejich jménem, anebo ke snížení příjmů některého takového rozpočtu. „Dokladem“ se v tomto případě rozumí jakákoli listina, jejíž předložení je zapotřebí pro účely získání finančních prostředků z rozpočtu Evropských společenství nebo rozpočtů spravovaných Evropskými společenstvími nebo jejich jménem. Může se tak jednat např. o žádost o poskytnutí dotace, žádost o platbu, čestné prohlášení (např. o bezdlužnosti vůči veřejné správě či ve vztahu k veřejné podpoře), podklady k veřejné zakázce nebo o výpis z obchodního či trestního rejstříku apod. Podle odstavce 2 § 260 tr. zákoníku je sankcionováno neoprávněné nakládání s prostředky těchto rozpočtů, ať už na straně výdajů či příjmů. V oblasti výdajů je tak postihováno zejména neoprávněné přisvojení si, použití nebo zadržování dotací a podpory ze strany strukturálních fondů, a rovněž neposkytnutí informací se stejnými následky. Podvodným jednáním na straně příjmů je zejména nedovolené snížení prostředků v souhrnném rozpočtu Evropských společenství či v rozpočtech spravovaných Evropskými společenstvími nebo jejich jménem. Příjmy se pak rozumí dvě kategorie vlastních příjmů rozpočtu Evropských společenství, a to cla z obchodu se třetími zeměmi vybraná podle společného celního tarifu a poplatky uvalené na obchodování se třetími zeměmi v rámci společné zemědělské politiky, popřípadě příspěvky a další poplatky v rámci společné organizační tržby s cukrem.

Především je třeba zdůraznit, že uvedený trestný čin vychází ze situace, že Evropská unie je založena na volném pohybu zboží. Členské státy Evropské unie tvoří celní unii, v jejímž rámci je více celních území nahrazeno jedním celním územím. V celní unii se zrušují cla mezi zeměmi, z nichž se celní unie skládá (nebo alespoň pro obchod s výrobky pocházejícími z těchto zemí), a stejná cla

jsou používána každým členským státem při obchodu se zeměmi mimo unii. Vzhledem k tomu, že Česká republika je jako člen Evropské unie i součástí celní unie Evropské unie, je třeba na jejím území uplatňovat v oblasti celnictví přímo aplikovatelné předpisy Evropské unie (dříve Evropských společenství), včetně společného celního tarifu.

Zabýváme-li se tedy vztahem zmíněného trestného činu podle § 260 tr. zákoníku k trestnému činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku (dříve vztahem trestného činu podle § 129a tr. zák. k trestnému činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 tr. zák.), je třeba v návaznosti na to uvést, že clo je povinná platba stanovená právními předpisy, odlišná od daní a poplatků a vybíraná v přímé souvislosti s dovozem nebo vývozem zboží. Zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „celní zákon“), a navazující celní sazebník ve formě nařízení vlády původně upravovaly placení cla. Po vstupu České republiky do Evropské unie byl celní sazebník zrušen a celní zákon novelizován tak, že nyní upravuje již jen v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropské unie* právní vztahy vznikající při výkonu veřejné správy v oblasti dohledu nad mezinárodním obchodem Evropské unie, a dále některé právní vztahy v oblasti celnictví, pokud nejsou upraveny závaznými předpisy Evropských společenství (srov. § 1 celního zákona), které se nyní bezprostředně uplatní i z hlediska případného zkrácení cla ve smyslu § 240 odst. 1 tr. zákoníku.**

Nejvyšší státní zástupce v podaném dovolání dovozuje, že vzhledem k tomu, že po vstupu do Evropské unie se Česká republika podílí na tvorbě vlastních zdrojů rozpočtu Evropské unie tím, že vybírá clo, jehož větší část (75 %) představuje zdroj příjmů Evropské unie, měla by tato část být vyňata z trestního

* Nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství, v platném znění (kompletně zrušeno k 23. 6. 2013), jež bylo nahrazeno nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 450/2008 ze dne 23. dubna 2008, kterým se stanoví celní kodex Společenství (Modernizovaný celní kodex) – účinnost od 24. 6. 2008, k částečnému provádění srov. čl. 188.

** Bezprostředně závaznými předpisy Evropských společenství jsou zejména:

Nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 (2913/92/EHS) ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství, publikované v Úředním věstníku ES L 302 19. 10. 1992, s. 1 až 50 (kompletně zrušeno k 23. 6. 2013), jež bylo nahrazeno nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 450/2008 ze dne 23. dubna 2008, kterým se stanoví celní kodex Společenství (Modernizovaný celní kodex) – účinnost od 24. 6. 2008, k částečnému provádění srov. čl. 188;

Nařízení Komise (EHS) č. 2454/93 (2454/93/EHS) ze dne 2. července 1993, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 (2913/92/EHS), kterým se vydává celní kodex Společenství, publikované v Úředním věstníku ES L 253, s. 1 až 776;

Nařízení Rady (EHS) č. 918/83 (918/83/EHS) ze dne 28. března 1983 o systému Společenství pro osvození od cla, v platném znění, které bylo zrušeno dne 31. 12. 2009 (CELEX 32009R1186);

Nařízení Rady (EHS) č. 3330/91 (3330/91/EHS) ze dne 7. listopadu 1991 o statistice obchodu se zbožím mezi členskými státy, v platném znění, které bylo zrušeno dne 31. 12. 2004 (CELEX 32004R0638);

Nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 (2658/87/EHS) ze dne 23. července 1987 o sazební a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku, v platném znění.

postihu podle § 240 tr. zákoníku a měla by spadat pod trestný čin poškození finančních zájmů Evropských společenství podle § 260 tr. zákoníku. Základním argumentem tu je podle názoru nejvyššího státního zástupce skutečnost, že při zkrácení cla vybíraného na vnějších hranicích členských států Evropské unie jsou vedle sebe odděleně porušeny jednak finanční zájmy Evropské unie (dříve Evropských společenství) a jednak finanční zájmy toho kterého členského státu, který clo v daném případě vybírá. Pokud totiž není clo řádně či dokonce vůbec vyměřeno a uhrazeno, má to za důsledek snížení celkového objemu povinných plateb plynoucích do příslušného rozpočtu jak Evropské unie, tak České republiky. Na podporu tohoto názoru dále nejvyšší státní zástupce uvedl, že předmětem ochrany trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku je zájem státu na správném vyměření daně, cla a dalších povinných plateb, z nichž je financována činnost státu, krajů, obcí a jiné činnosti ve veřejném zájmu. Postihuje jednání pachatele, v důsledku něhož je mu jako povinné osobě v rozporu se zákonem vyměřena nižší platba, než jaká měla být vyměřena a zaplacena, nebo k vyměření této platby nedojde. Naproti tomu předmětem ochrany trestného činu poškození finančních zájmů Evropských společenství podle § 260 tr. zákoníku je ochrana fiskálních zájmů Evropské unie (dříve Evropských společenství).

K tomu považuje Nejvyšší soud za nutné uvést, že aniž by chtěl zpochybňovat posledně uvedený závěr, že objektem trestného činu poškození finančních zájmů Evropských společenství podle § 260 tr. zákoníku je ochrana fiskálních zájmů Evropské unie, nemůže souhlasit s tím, že ustanovení § 240 tr. zákoníku poskytuje ochranu jen finančním zájmům České republiky a nikoli při postihu zkrácení cla i ochranu finančním zájmům Evropské unie. Pro takový závěr není opora v dikci ustanovení § 240 tr. zákoníku, který hovoří obecně o zkrácení cla a nikoli o zkrácení cla, jen pokud jde o část cla vybíranou ve prospěch státu – České republiky (k takové úpravě nedošlo ani v souvislosti s přijetím zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, a to i když v té době již platila zmíněná úprava, podle níž 75 % vybíraného cla je po jeho vybrání odvedeno jako příjem Evropské unie). Nelze totiž přehlédnout, že clo jako jednu platbu vyměřují a vybírají podle shora uvedených přímo použitelných předpisů Evropské unie členské státy (tedy i Česká republika), jejichž celní správa stojí mimo společnou regulaci Evropské unie (srov. zákon č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, který s účinností od 1. 1. 2013 je nahrazen zákonem č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky). Zkrácení cla i v rozsahu, ve kterém je příjmem Evropské unie, se navíc dotýká zájmu každého členského státu Evropské unie, a to nejen z titulu jeho členství, ale i vzhledem k tomu, že z rozpočtů Evropské unie jsou zase zpětně poskytovány finanční prostředky jednotlivým členským státům. Nelze tedy popsaný mechanismus příjmů a výdajů Evropské unie chápat bez ohledu na tuto skutečnost.

Zkrácením cla se podle ustálené judikatury rozumí jakékoli jednání pachatele, v důsledku něhož je mu jako povinné osobě v rozporu se zákonem vyměřeno nižší clo, než jaké mělo být vyměřeno a zapláceno, anebo v důsledku něhož k vyměření této povinné platby vůbec nedojde. Ke zkrácení cla může dojít jen do doby, než byla tato povinná platba ve stanovené výši zaplácena. Bylo-li clo správně vyměřeno a zapláceno, nelze ve vztahu k takovému zaplácenému clu již spáchat trestný čin podle § 240 (srov. č. 5/1973 Sb. rozh. tr.). Z hlediska zkrácení cla ve smyslu § 240 tr. zákoníku není proto významné, jaké je další určení vybrané částky. Tomu pak v této trestní věci odpovídalo i původní odborné vyjádření Celního ředitelství Ústí nad Labem ze dne 13. 7. 2009, ve kterém nebylo další určení vybraných částek vůbec specifikováno a přitom v něm již bylo vycházeno z Nařízení rady EHS č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství, ve znění pozdějších předpisů (č. l. 11991 až 12004 spisu). Nejvyšším státním zástupcem zmiňované rozpočtové určení zkráceného i vybraného cla bylo provedeno až dodatečně ve zprávě ze dne 21. 7. 2010 (č. l. 15152 až 15159 spisu).

Z těchto hledisek je třeba považovat trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku za skutkovou podstatu, která je určena k postihu zkrácení cla v celém rozsahu, a to bez ohledu na jeho další určení. Objektem tohoto trestného činu tak je ochrana zájmu na správném vyměření a výběru cla nejen v té části, ve které je v konečném důsledku příjmem České republiky, ale i v té části, ve které je Česká republika, jež clo vybrala, povinna jej odvést jako příjem do rozpočtu Evropské unie. Z tohoto hlediska je nepochybně trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby § 240 tr. zákoníku ve vztahu k trestnému činu poškození finančních zájmů Evropských společenství podle § 260 tr. zákoníku ustanovením primárním, a proto je jejich jednočinný souběh vyloučen pro poměr subsidiarity.

S ohledem na všechny shora uvedené okolnosti tak Nejvyšší soud považuje za primární ustanovení § 240 tr. zákoníku, neboť pokud se pachatel dopustí zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby, je postihován za jednání, kterého se dopustil vůči příslušným orgánům České republiky. V projednávaném případě se obvinění J. H., Ing. D. P. Q., P. K., L. Ch. a M. R. úmyslně dopustili trestného právního jednání vůči českým celním orgánům, které jako prvotní subjekt vybírají clo, jež se až po jejich výběru může stát předmětem podílu na tvorbě vlastních zdrojů rozpočtu Evropské unie. Jak uvedl již nejvyšší státní zástupce, jsou to členské státy, kdo vybírá clo, jimž také náleží jistý podíl z výnosu cla, kdy až poté je jeho větší část oddělena jako zdroj příjmu Evropských společenství. Primárním „výběřím“ cla je tak Česká republika, vůči níž se pachatelé dopustili trestného činu podle ustanovení § 240 tr. zákoníku. A pokud tím obvinění J. H., Ing. D. P. Q., P. K., L. Ch. a M. R. v důsledku rozpočtového určení neoprávněně zkrátí finanční prostředky, které tvoří příjmy rozpočtu Evropské, nelze přehlédnout, že primárně úmyslně krátili příjem z cla vyměřovaného Českou republi-

kou, která až sekundárně rozděluje tyto příjmy do svého rozpočtu a do rozpočtu Evropských společenství. Přitom postihem za primární trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku je nepochybně lépe vystižen daný případ i povaha a závažnost trestného činu (§ 39 odst. 1, 2 tr. zákoníku), a to i vzhledem k tomu, že při tomto posouzení není na jedné straně clo jako jednotná platba dělena podle dalšího rozpočtového určení na platby dvě, což může mít podstatný význam zejména v případech, kdy celková částka jen o málo přesáhla některou z hranic rozsahu zkrácení cla (větší rozsah, značný rozsah a velký rozsah). Na druhé straně hranice trestní odpovědnosti za zkrácení daně, cla, poplatku a podobné povinné platby je zákonodárcem nastavena až od většího rozsahu jejich zkrácení, aby nebyly za tento trestný čin postihovány takové delikty v rozsahu menším. To samozřejmě nebrání při menším rozsahu zkrácení trestnímu postihu za jiný trestný čin, jehož znaky pachatel naplnil, jak již v minulosti judikoval Nejvyšší soud ohledně daní ve vztahu k trestnému činu zkeslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 125 odst. 1 tr. zák., resp. po 1. 1. 2010 podle § 254 odst. 1 tr. zákoníku (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2003, sp. zn. 5 Tdo 843/2003, publikované pod č. T 653 v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu v sešitě č. 2/2004). V tomto rozhodnutí výslovně Nejvyšší soud uvedl, že daňové přiznání spolu s fakturami prokazujícími uskutečněná zdanitelná plnění lze považovat za doklady (resp. podklady) sloužící ke kontrole hospodaření ve smyslu § 125 odst. 1 tr. zák. (nyní ve smyslu § 254 odst. 1 tr. zákoníku). Podmínky trestní odpovědnosti za trestný čin podle § 125 odst. 1 tr. zák. (nyní podle § 254 odst. 1 tr. zákoníku) jsou splněny i tehdy, jestliže nepravdivé nebo hrubě zkeslené údaje se týkaly skutečností, jejichž následkem, resp. účinkem bylo zkrácení daně nedosahující většího rozsahu ve smyslu § 148 odst. 1 tr. zák. (nyní § 240 odst. 1 tr. zákoníku), protože následek, resp. účinek u trestného činu podle § 125 odst. 1 tr. zák. (nyní podle § 254 odst. 1 tr. zákoníku) není vyjádřen žádným kvantitativním hlediskem. Obdobně je tomu nepochybně rovněž u zkrácení cla shora uvedeným způsobem, a proto ani nic nebrání, pokud by rozsah zkrácení cla nedosáhl většího rozsahu a přitom jednání obviněných naplnilo znaky trestného činu poškození finančních zájmů Evropských společenství podle § 260 tr. zákoníku (dříve trestného činu podle § 129a tr. zák.), aby bylo takové jednání směřující ke krácení finančních prostředků, které tvoří příjmy souhrnného rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem, a to konkrétně cla, jako takového příjmu, postiženo jako trestný čin poškození finančních zájmů Evropských společenství podle § 260 odst. 2 tr. zákoníku (dříve podle § 129a odst. 2 tr. zák.), neboť následek, resp. účinek u tohoto trestného činu není vyjádřen žádným kvantitativním hlediskem.

Ustanovení o trestném činu poškození finančních zájmů Evropských společenství podle § 260 tr. zákoníku je tak ve vztahu k § 240 tr. zákoníku ustano-

vením subsidiárním, a proto se trestných činů podle obou ustanovení obvinění J. H., Ing. D. P. Q., P. K., L. Ch. a M. R. nemohli dopustit v jednočinném souběhu. Postih za trestný čin poškození finančních zájmů Evropských společenství podle § 260 tr. zákoníku se tak při naplnění jeho znaků uplatní jen v případech, na který nedopadá primární ustanovení § 240 tr. zákoníku.

Pokud pak jde o právní posouzení bodu II., postupovaly oba nižší soudy v souladu s § 2 odst. 1, 4 tr. zákoníku, neboť postih podle § 261 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku oproti § 124 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. není příznivější, neboť obviněným byl ukládán trest odnětí svobody ve stejné sazbě na jeden rok až pět let a nikoli peněžitý trest, který sice uvádí ustanovení § 261 odst. 2 tr. zákoníku vedle trestu odnětí svobody, přičemž ani nelze přehlédnout obecné ustanovení § 53 odst. 1 tr. zák., podle kterého lze uložit peněžitý trest, jestliže pachatel úmyslnou trestnou činností získal nebo se snažil získat majetkový prospěch, jako tomu bylo v posuzovaném případě. Není tedy ani z tohoto hlediska pozdější právní úprava podle § 261 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku příznivější, zvláště když je třeba konkrétní činy obviněných podřadit nejprve pod souhrn trestně právních norem, které byly v účinnosti v době spáchání činu, a poté pod souhrn norem podle pozdějšího zákona, aby po tomto komplexním posouzení bylo možno posoudit, který z těchto zákonů je příznivější (srov. č. 73/1951, č. 19/1962, č. 1/2011-I. a č. 48/2011 Sb. rozh. tr.).

Z těchto důvodů Nejvyšší soud dospěl k závěru, že napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 8. 2011, sp. zn. 3 To 36/2011, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10. 9. 2010, sp. zn. 48 T 3/2009, nevykazuje takové vady, pro které by jej bylo nutno z některého důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř. zrušit. Soud prvního stupně jako soud nalézací objasnil a posoudil všechny skutečnosti rozhodné z hlediska skutkového zjištění i právního posouzení, které posléze náležitě přezkoumal i soud druhého stupně, jako soud odvolací, který po náležitém přezkoumání odvolání státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem a obviněných J. H., Ing. D. P. Q., P. K., L. Ch., Pa. K., Č. K., M. R. a R. H., podle § 258 odst. 1 písm. d), e), odst. 2 tr. ř. ohledně obviněného J. H. a podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. u obviněných Ing. D. P. Q., P. K., L. Ch., Pa. K., M. R. a R. H. napadený rozsudek nalézacího soudu v celém výroku o trestu zrušil a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu sám o trestech jim uložených rozhodl způsobem shora uvedeným, přičemž se současně bez pochybností a logicky vypořádal se všemi relevantními námitkami obviněných a státní zástupkyně uplatněnými v rámci odvolacího řízení.

Z obsahu dovolání a po porovnání námitek v nich uvedených s námitkami uplatněnými v odvoláních, jakož i s přihlédnutím k tomu, jakým způsobem se s nimi vypořádal odvolací soud, je patrné, že rozhodnutí dovoláním napadené a řízení jemu předcházející netrpí právně relevantními vadami. Z těchto důvodů

Č. 38

je třeba jednoznačně dospět k závěru, že jde v případě obviněných J. H., Ing. D. P. Q., L. Ch. a nejvyššího státního zástupce o dovolání zjevně neopodstatněná, a proto je Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl. Své rozhodnutí přitom učinil v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání.

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH,
OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH

Byl-li zákon (jeho jednotlivé ustanovení) zrušen Ústavním soudem pro rozpor s ústavním pořádkem, soud při posuzování právních vztahů, které vznikly přede dnem účinnosti nálezu Ústavního soudu, k této protiústavnosti přihlédne, jen jestliže jde podle důvodů uvedených v nálezu Ústavního soudu o zásah do ústavně garantovaných základních práv jednotlivce takové intenzity, že by odůvodňoval zrušení příslušného rozhodnutí Ústavním soudem v řízení o ústavní stížnosti.

Veřejná nedobrovolná dražba provedená podle ustanovení § 36 odst. 2 zákona č. 26/2000 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) v době přede dnem 10. 5. 2005 není ve smyslu ustanovení § 48 odst. 3 tohoto zákona neplatná jen proto, že ustanovení § 36 odst. 2 tohoto zákona bylo nálezem Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2005, č. 181/2005 Sb., dnem 10. 5. 2005 zrušeno.

(Rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2013, sp. zn. 31 Cdo 152/2010)

Žalobkyně se žalobou podanou u Okresního soudu v Ostravě dne 16. 2. 2004 proti žalovaným 1) a 2) a proti obchodní společnosti RSC, s. r. o., domáhala, aby bylo určeno, že je neplatná veřejná nedobrovolná dražba „souboru nemovitostí, a to budova v části obce S. B., č. 914 – bydlení, postavená na pozemku parc. č. 1048/4, a dále pozemek parc. č. 1048/4 – zastavená plocha a nádvoří o výměře 151 m² a pozemek parc. č. 1048/3 – zahrada o výměře 848 m², vše zapsáno na LV č. 912 pro katastrální území S. B., obec O., okres O. – město, u katastrálního úřadu v O.“, kterou provedla žalovaná 1) dne 12. 1. 2004 na návrh žalované 2). Žalobu zdůvodnila zejména tím, že na návrh žalované 2) provedla žalovaná 1) veřejnou nedobrovolnou dražbu předmětných nemovitostí, které byly ve vlastnictví žalobkyně, a že vydražitelem se stala obchodní společnost RSC, s. r. o. Žalobkyně považuje dražbu za neplatnou ve smyslu ustanovení § 48 odst. 3 zákona č. 26/2000 Sb. (ve znění pozdějších předpisů), neboť v dražební vyhlášce nebyla v rozporu s ustanovením § 43 odst. 1 písm. d) zákona č. 26/2000 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) uvedena „odhadnutá cena předmětu dražby“ a dražební vyhláška neobsahovala popis předmětu dražby způsobem vylučujícím jeho záměnu.

Okresní soud v Ostravě rozsudkem ze dne 8. 9. 2005 žalobě vyhověl a rozhodl, že žalované 1) a 2) a obchodní společnost RSC, s. r. o., jsou povinny společně a nerozdílně zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení 6039 Kč k rukám advokátky JUDr. H. S. a „státu na účet Okresního soudu v Ostravě“ na náhradě nákladů řízení 12 078,50 Kč a na soudním poplatku 1000 Kč. Poté, co zjistil, že návrh na provedení veřejné nedobrovolné dražby podala žalovaná 2), která měla

proti žalobkyni splatnou pohledávku z úvěru ve výši 7 651 413 Kč zajištěnou zástavním právem na předmětných nemovitostech, a že žalovaná 2) učinila do notářského zápisu ze dne 9. 10. 2003 čestné prohlášení o zajištěné pohledávce a zástavním právu, a co dovodil, že žalobkyně je ve věci aktivně legitimována a že žaloba byla podána ve lhůtě uvedené v ustanovení § 48 odst. 3 zákona č. 26/2000 Sb. (ve znění pozdějších předpisů), soud prvního stupně dospěl k závěru, že napadená veřejná nedobrovolná dražba je neplatná. Dražební vyhláška, kterou „dražebník vyhlásí konání dražby“, totiž musí (mimo jiné) obsahovat údaj o „odhadnuté nebo zjištěné ceně“ předmětu dražby; i kdyby – jak uváděla žalovaná 1) – „uvedení odhadnuté či zjištěné ceny nemělo žádný význam, protože tato cena účastníky dražby nijak nezavazuje a daň z převodu nemovitostí je vyměřována z ceny dosažené vydražením“, je uvedení této ceny v dražební vyhlášce „podmínkou dražby“, kterou nelze „nahrazovat odkazem na znalecký posudek, byť dostupným na požádání, či údají zveřejněnými na Centrální adrese“. Soud prvního stupně dále odmítl námitku, že by žalobkyně jednala v rozporu s dobrými mravy, a poukázal na to, že žalobkyně upozorňovala na „nesrovnalosti při oceňování předmětných nemovitostí dopisem ze dne 19. 12. 2003 navrhovatele dražby a dražebníka“ a že „bylo na dražebníkově, aby splnil všechny zákonem stanovené požadavky“.

K odvolání žalovaných 1) a 2) a obchodní společnosti RSC, s. r. o., Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 14. 4. 2006 zrušil rozsudek soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Vytknul soudu prvního stupně, že se nezabýval námitkami žalované 1) o tom, zda obchodní společnost RSC, s. r. o., „je nadále vlastníkem nemovitostí, případně tím, kdo je jejím nástupcem“, a uložil mu, aby objasnil všechny skutečnosti významné „pro zjištění okruhu účastníků řízení“.

Okresní soud v Ostravě – poté, co usnesením ze dne 27. 7. 2006, potvrzeným usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 10. 2006 (dovolání žalované 3/ podané proti tomuto usnesení odvolacího soudu bylo zamítnuto usnesením Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2008/), na návrh žalobkyně připustil, aby na místo obchodní společnosti RSC, s. r. o., do řízení vstoupila žalovaná 3), rozsudkem ze dne 27. 3. 2008 žalobě vyhověl a rozhodl, že žalované jsou povinny společně a nerozdílně zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení 14 101,50 Kč k rukám advokátky JUDr. H. S. a „státu na účet Okresního soudu v Ostravě“ na náhradě nákladů řízení 5533,50 Kč a na soudním poplatku 1000 Kč. Soud prvního stupně přihlédl k tomu, že ustanovení § 36 odst. 2 zákona č. 26/2000 Sb. (ve znění pozdějších předpisů), na základě kterého byla provedena napadená veřejná nedobrovolná dražba, bylo nálezem Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2005, č. 181/2005 Sb. (vydaným v průběhu řízení), dnem 10. 5. 2005 zrušeno, a s ohledem na závěry obsažené v „rozhodnutích“ Nejvyššího soudu „sp. zn. 21 Cdo 126/2005 a 21 Cdo 27/2005“ a na ustanovení § 71 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb. (ve zně-

ní pozdějších předpisů) dovedl, že předmětná veřejná nedobrovolná dražba je neplatná.

K odvolání žalovaných 1), 2) a 3) Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 26. 9. 2008 zrušil rozsudek soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Odvolací soud poukázal na závěry obsažené v nálezů Ústavního soudu „sp. zn. IV ÚS 1777/2007“, podle něhož „to, že došlo ke zrušení zákona nálezem Ústavního soudu, ještě neznamená, že tento důvod lze vztáhnout i na rozhodnutí, ve kterém byl zrušený právní předpis aplikován“, uvedl, že v projednávané věci „není vázán právním názorem Ústavního soudu vysloveným v usnesení III. ÚS 518/2006 ze dne 24. 10. 2006“, odmítl závěry uvedené v „rozhodnutích Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 126/2005 a 21 Cdo 27/2005“ a dovedl, že, „pokud v době konání nedobrovolné dražby platilo ustanovení § 36 odst. 2 zákona č. 26/2000 Sb. (ve znění pozdějších předpisů), pak nelze říci, že dražba by byla z tohoto důvodu neplatná a že by vydražitel na základě takové dražby nemohl nabýt vlastnické právo“.

O k r e s n í s o u d v Ostravě poté rozsudkem ze dne 22. 1. 2009 znovu žalobě vyhověl a rozhodl, že žalované jsou povinny společně a nerozdílně zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení 12 971 Kč k rukám advokátky JUDr. H. S. a „státu na účet Okresního soudu v Ostravě“ na náhradě nákladů řízení 5533,50 Kč a na soudním poplatku 1000 Kč. Shodně jako ve svém rozsudku ze dne 8. 9. 2005 dovedl, že napadená veřejná nedobrovolná dražba je neplatná, neboť v dražební vyhlášce nebyl obsažen údaj o „odhadnuté či zjištěné ceně“, přičemž tuto podmínku platnosti dražby nelze „nahrazovat odkazem na znalecký posudek“. Žalobkyni namítaný „nedostatečný popis předmětu dražby“ soud prvního stupně nevyhodnotil jako důvod neplatnosti dražby. Soud prvního stupně dále odmítl námitku, že by žalobkyně své právo na určení neplatnosti veřejné nedobrovolné dražby vykonala „v rozporu s dobrými mravy, popřípadě že by výkon práva měl šikanózní charakter vůči žalovaným“.

K o d v o l á n í ž a l o v a n ý c h 1), 2) a 3) K r a j s k ý s o u d v Ostravě rozsudkem ze dne 30. 7. 2009, opraveným usnesením ze dne 30. 7. 2009, změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu zamítl; současně rozhodl, že žalobkyně je povinna zaplatit žalované 1) k rukám advokáta Mgr. J. F. na náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně 26 525,50 Kč a na náhradě nákladů odvolacího řízení 11 817 Kč, žalované 2) k rukám advokáta JUDr. P. H. na náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně 26 300 Kč a na náhradě nákladů odvolacího řízení 9600 Kč a žalované 3) k rukám advokáta JUDr. R. M. na náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně 22 937 Kč a na náhradě nákladů odvolacího řízení 5712 Kč a že žalovaným se povinnost zaplatit soudní poplatek ve výši 1000 Kč neukládá. Odvolací soud setrval na svém právním názoru, podle kterého zrušení ustanovení § 36 odst. 2 zákona č. 26/2000 Sb. (ve znění pozdějších předpisů), k němuž došlo v průběhu řízení nálezem Ústavního

soudu ze dne 8. 3. 2005, č. 181/2005 Sb., sama o sobě není důvodem neplatnosti veřejné nedobrovolné dražby provedené přede dnem 10. 5. 2005 a nemá za následek, že by vydražitel nemohl nabýt vlastnické právo k předmětu dražby. Na rozdíl od soudu prvního stupně odvolací soud dospěl k závěru, že neuvedení údaje o odhadnuté nebo zjištěné ceně v dražební vyhlášce nezpůsobuje neplatnost veřejné nedobrovolné dražby; výklad provedený soudem prvního stupně označil „za formalistický“ a – vycházející z premisy, že „v případě konfliktu mezi doslovným zněním zákona a jeho smyslem a účelem je důležité stanovit podmínky priority výkladu e ratione legis před výkladem jazykovým“, že „při aplikaci právního ustanovení je nutno prvotně vycházet z jeho doslovného znění“ a že „pouze za podmínky jeho nejasnosti a nesrozumitelnosti, jakož i rozporu doslovného znění daného ustanovení s jeho smyslem a účelem, o jejichž jednoznačnosti a výlučnosti není pochyb, lze upřednostnit výklad e ratione před výkladem jazykovým“ – dovodil, že údaj o ceně nemovitosti ve smyslu ustanovení § 43 odst. 1 písm. d) zákona č. 26/2000 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) „je nutno posuzovat z toho hlediska, zda neuvedení ceny dle znaleckého posudku mohlo mít negativní vliv na postavení žalobkyně v dražbě jako vlastníka nemovitosti, a zároveň, jaký by tato skutečnost měla vliv na zájemce o dražbu“. Neuvedení „ceny dle znaleckého posudku v dražební vyhlášce“ nemohlo mít podle názoru „negativní vliv na postavení žalobkyně“, neboť žalobkyně byla se znaleckým posudkem Emilie Šedové seznámena, na „znalecký posudek v dražební vyhlášce bylo odkázáno“ a všichni se mohli se znaleckým posudkem seznámit, žalobkyni „nic nebránilo, aby při konání dražby požádala dražebníka o upuštění od dražby, což neučinila“, a během dražby „bylo rovněž sděleno, jaká je skutečná cena dražených nemovitostí“. Protože ani „nedostatečný popis předmětu dražby a jeho příslušenství“ nezpůsobuje neplatnost napadené veřejné nedobrovolné dražby, není žaloba důvodná.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání. Namítá v první řadě, že dražební vyhláška je „zásadním dokumentem, který má oslovit okruh případných zájemců o nemovitost“, a že v ustanovení § 43 zákona č. 26/2000 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) jsou vyjmenovány „neopomenutelné náležitosti dražební vyhlášky“. Jednou z těchto náležitostí je údaj „o ceně dražené nemovitosti“, který je důležitý „zejména proto, že zásadním způsobem vymezuje okruh potencionálních dražitelů vyplývající z finančních možností jednotlivých zájemců“, a nemůže být nahrazen údajem „o ceně vyvolávací“. Žalobkyně dovozuje, že „neuvedením ceny v dražební vyhlášce byla zjevně poškozena“ a že „zvlášť pečlivě“ je třeba tuto okolnost zvažovat právě u nedobrovolných dražeb. Protože práva žalobkyně byla „závažným způsobem porušena“, je již z tohoto důvodu napadená veřejná nedobrovolná dražba neplatná. Žalobkyně dále odvolacímu soudu vytýká, že se při svém rozhodování neřídil právními názory vyjádřenými v „rozhodnutí“ Nejvyššího soudu ze dne 23. 11.

2005, sp. zn. 21 Cdo 27/2005, a v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 1998, sp. zn. 2 Cdon 1343/96, a dovozuje, že soudy nemohou při rozhodování věci „použít ustanovení zákona, které bylo ke dni rozhodnutí závazným a Ústavou a zákony předpokládaným způsobem shledáno protiústavním“, neboť jinak by „použitím takové normy v podstatě popřel ústavně zaručená práva a poskytl by ochranu jednání, které by bylo v rozporu s ústavou jakožto základní právní normou“. Žalobkyně navrhla, aby dovolací soud zrušil napadený rozsudek a aby věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná 1) navrhla, aby dovolací soud dovolání zamítl. Uvedla, že odvolací soud správně vycházel z nálezu Ústavního soudu „sp. zn. IV. ÚS 1777/07“ a že správně dovodil, že zrušení ustanovení § 36 odst. 2 zákona č. 26/2000 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) nemá účinky ex tunc, neboť by to znamenalo „porušení zákazu retroaktivity a ochrany důvěry v zákon podle čl. 1 odst. 1 Ústavy“. Žalobkyně podle názoru žalované 1) „evidentně přeceňuje význam uvedení odhadní ceny v dražební vyhlášce“; v dražební vyhlášce byl „uveden odkaz na znalecký posudek, který odhadní cenu obsahoval, a případný zájemce o koupi nemovitosti si mohl předmětný posudek vyžádat či do něj nahlédnout, což se také dělo“, žalovaná 1), stejně jako žalovaná 2), měla zájem prodat nemovitosti v dražbě „co nejdráž“ a zájemci o koupi nemovitostí ve veřejné dražbě si „relevantní údaje“ nezjišťují z dražebních vyhlášek, ale z centrální adresy, kde byla odhadní cena nemovitostí uvedena.

N e j v y š š í s o u d rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) projednal dovolání podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů účinných do 31. 12. 2012, neboť napadený rozsudek byl vydán v době do 31. 12. 2012 (srov. čl. II bod 7 zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání žalobkyně proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., a že jde o dovolání, které je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., přezkoumal rozsudek odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř. bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.).

Pro rozhodnutí v projednávané věci bylo (mimo jiné) významné vyřešení právní otázky, jaký má vliv na rozhodnutí soudu ve věci (ne)platnosti veřejné nedobrovolné dražby provedené na základě ustanovení § 36 odst. 2 zákona č. 26/2000 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) v době přede dnem 10. 5. 2005

skutečnost, že uvedené ustanovení bylo (po provedení dražby) nálezem Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2005, č. 181/2005 Sb., zrušeno dnem vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů (tj. dnem 10. 5. 2005). Soudní oddělení (senát) 21 Cdo, které mělo podle rozvrhu práce Nejvyššího soudu dovolání v této věci projednat a rozhodnout o něm, dospělo při posouzení uvedené právní otázky k jinému názoru, než jaký byl dříve vyjádřen v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 1998, sp. zn. 2 Cdo 1343/96, uveřejněném pod č. 59 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1999, a v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2005, sp. zn. 21 Cdo 27/2005. Dovolání proti rozsudku odvolacího soudu proto přísluší projednat a rozhodnout o něm ve smyslu ustanovení § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu. Velký senát dospěl k závěru, že dovolání je zčásti opodstatněné.

Projednávanou věc je třeba i v současné době posoudit – s ohledem na to, že napadená veřejná dobrovolná dražba byla provedena dne 12. 1. 2004 – podle právních předpisů v té době účinných, zejména podle zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění zákonů č. 120/2001 Sb. a č. 517/2002 Sb., tedy podle zákona o veřejných dražbách ve znění účinném do 30. 4. 2004 (dále jen „zákon o veřejných dražbách“).

Podle ustanovení § 48 odst. 3 zákona o veřejných dražbách může dlužník, zástavce, vlastník, je-li osobou odlišnou od zástavce, účastník dražby, dražební věřitel nebo navrhovatel navrhnout u soudu, aby soud vyslovil neplatnost (veřejné nedobrovolné) dražby, pokud dražebník neupustil od dražby, ač tak byl povinen učinit, vydražila-li předmět dražby osoba, která je z účasti na dražbě vyloučena, nebo nejsou-li splněny podmínky uvedené v § 36 odst. 1, 2 a 4, § 39 odst. 1 až 8, 10 a 12, § 40 odst. 1 a 2, § 43 odst. 1 až 3 nebo § 46 odst. 1 nebo byly-li vydraženy z dražeb vyloučené předměty dražby; soud vysloví v takových případech neplatnost dražby. Důvodem vyslovení neplatnosti nedobrovolné dražby nemůže být skutečnost, že nebyla doručena dražební vyhláška vlastníkovi předmětu dražby, zástavci, je-li osobou odlišnou od vlastníka předmětu dražby, nebo dlužníkovi, pokud jim dražebník dražební vyhlášku ve stanovené lhůtě zaslal. Není-li toto právo uplatněno do tří měsíců ode dne konání dražby, zaniká.

Podle ustanovení § 36 odst. 2 zákona o veřejných dražbách bylo-li zástavní právo k nemovitosti vloženo či zapsáno do katastru nemovitostí před účinností tohoto zákona (tj. přede dnem 1. 5. 2000) nebo vzniklo-li zástavní právo k movité věci před účinností tohoto zákona (tj. přede dnem 1. 5. 2000) na základě platné zástavní smlouvy a učinil-li navrhovatel čestné prohlášení ve formě notářského zápisu o tom, že má vůči dlužníkovi splatnou pohledávku, z níž není plněno a která je zajištěna tímto zástavním právem, je dražbou nedobrovolnou dražba prováděná na návrh dražebního věřitele, jehož pohledávka je zajištěna tímto zástavním právem.

Řízení v projednávané věci bylo zahájeno dnem 16. 2. 2004 a jeho předmětem bylo určení neplatnosti veřejné nedobrovolné dražby, provedené na návrh žalované 2) jako dražebního věřitele podle ustanovení § 36 odst. 2 zákona o veřejných dražbách. V průběhu řízení bylo ustanovení § 36 odst. 2 zákona o veřejných dražbách nálezem Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2005 č. 181/2005 Sb. zrušeno dnem vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů (tj. dnem 10. 5. 2005).

Při řešení právní otázky, jaký má vliv na rozhodování soudů skutečnost, že zákon (jeho jednotlivé ustanovení), který má být ve věci aplikován, byl (ještě v průběhu řízení) zrušen Ústavním soudem pro rozpor s ústavním pořádkem, dospěl Nejvyšší soud (ve svém rozsudku ze dne 27. 10. 1998, sp. zn. 2 Cdon 1343/96, uveřejněném pod č. 59 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1999, a v řadě dalších na něj navazujících rozhodnutích) k závěru, že k tomu, že ustanovení zákona, které bylo (má být) při řešení věci použito, shledal Ústavní soud protiústavním, jsou povinny přihlédnout nejen soudy za řízení v prvním stupni nebo v odvolacím řízení, ale také Nejvyšší soud v dovolacím řízení, aniž by přitom bylo významné, že takové ustanovení bylo Ústavním soudem zrušeno s účinkem do budoucna. Navazuje na uvedený právní názor dospěl Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 23. 11. 2005, sp. zn. 21 Cdo 27/2005 (a v řadě dalších, z něho vycházejících, rozhodnutích), k závěru, že veřejná nedobrovolná dražba provedená podle ustanovení § 36 odst. 2 zákona o veřejných dražbách je ve smyslu ustanovení § 48 odst. 3 zákona o veřejných dražbách neplatná, i když proběhla přede dnem 10. 5. 2005, kterým bylo ustanovení § 36 odst. 2 zákona o veřejných dražbách nálezem Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2005, č. 181/2005 Sb., zrušeno. Nejvyšší soud přitom vycházel (mimo jiné) z právního názoru, že práva a povinnosti podle každého rozhodnutí vydaného v občanském soudním řízení na základě právního předpisu, který byl Ústavním soudem zrušen, nelze – jak vyplývá z ustanovení § 71 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) – vykonávat a že ke zrušení právního předpisu Ústavním soudem musí být přihlédnuto ještě v průběhu řízení (včetně dovolacího řízení), neboť by bylo v rozporu se zákonem, aby byla vydána v občanském soudním řízení rozhodnutí, podle nichž by nakonec stejně nebylo možné vykonávat práva a povinnosti.

Oproti uvedeným názorům dospěl Ústavní soud v nálezu ze dne 10. 1. 2013, sp. zn. II. ÚS 1882/09, k závěru, že právní předpis zrušený Ústavním soudem pozbývá platnosti až dnem vykonatelnosti nálezu a že „nepřestává být ve vztahu k právním skutečnostem nastalým během jeho platnosti aplikovatelným právem“, přičemž „k prolomení“ posléze uvedené zásady dochází v první řadě „v souvislosti s ústavně garantovanými základními právy a svobodami“, když „orgány veřejné moci mohou neaplikovat zákon až v případě, že Ústavní soud konstatuje ve svém nálezu, že příslušný zákon je v rozporu s ústavním pořádkem, a aplikace zákona by v konkrétní věci znamenala porušení ústavně garantovaného základního práva jednotlivce“, a musí se tedy jednat – podle důvodů zrušovacího

nálezu – „o zásah do ústavně garantovaných základních práv jednotlivce takové intenzity, jenž by odůvodňoval zrušení příslušného rozhodnutí v řízení o ústavní stížnosti“. Účelem ustanovení § 71 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) je podle názoru Ústavního soudu „částečné odstranění důsledků porušení ústavního pořádku“, má „důsledky především z hlediska případného výkonu rozhodnutí“ a „nelze je vykládat bez toho, aby byly reflektovány nosné důvody příslušného derogačního nálezu“. Ve vztahu ke zrušení ustanovení § 36 odst. 2 zákona o veřejných dražbách nálezem ze dne 8. 3. 2005, č. 181/2005 Sb., Ústavní soud dovedl, že „nosné důvody“ derogačního nálezu „nezpochybňují existenci soudní ochrany jako takové, nýbrž neodůvodněnost rozdílné právní úpravy, kdy následnost soudní ochrany ve vztahu k nedobrovolným dražbám podle ustanovení § 36 odst. 2 zákona o veřejných dražbách představuje určité její oslabení“, a že tímto derogačním nálezem nebyl zpochybněn ani „institut veřejné dražby jako takové, ani samotné nabytí vlastnického práva nabyvatelem příslušné věci k okamžiku dražebního příklepu“.

S ohledem na uvedené závěry a s přihlédnutím k obsahu nálezu Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2007, sp. zn. IV. ÚS 1777/07, Nejvyšší soud neshledává žádný právní prostor k tomu, aby jako vrcholný soudní orgán, který je povolán zajišťovat jednotu a zákonnost rozhodování soudů (§ 14 odst. 1 písm. a/ zákona č. 6/2002 Sb. /ve znění pozdějších předpisů/), při svém rozhodování o dovolání jakožto mimořádném opravném prostředku nadále vycházel z právních názorů, vyjádřených v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 1998, sp. zn. 2 Cdon 1343/96, a v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2005, sp. zn. 21 Cdo 27/2005 (a v dalších rozhodnutích na ně navazujících), jestliže odporují výše uvedeným závěrům Ústavního soudu. Dovolací soud proto právní závěr odvolacího soudu v projednávané věci, podle kterého, „pokud v době konání nedobrovolné dražby platilo ustanovení § 36 odst. 2 zákona o veřejných dražbách, pak nelze říct, že dražba by byla z tohoto důvodu neplatná a že by vydražitel na základě takové dražby nemohl nabýt vlastnické právo“, neshledává za důvod pro zrušení napadeného rozsudku odvolacího soudu.

Veřejnou dražbou prováděnou podle zákona o veřejných dražbách se rozumí – jak vyplývá z ustanovení § 2 písm. a) tohoto zákona – veřejné jednání, jehož účelem je převod vlastnického nebo jiného práva k předmětu dražby na osobu, která za stanovených podmínek učiní nejvyšší nabídku, jakož i veřejné jednání, které bylo ukončeno z důvodu, že nebylo učiněno ani nejnižší podání. Bylo-li při veřejné dražbě učiněno podání, udělí licitátor příklep tomu účastníku dražby, který učinil nejvyšší podání. Vlastnictví k předmětu veřejné nedobrovolné dražby přechází na vydražitele k okamžiku udělení příklepu, a to za předpokladu, že uhradil ve stanovené lhůtě cenu dosaženou vydražením (§ 53 zákona o veřejných dražbách). K přechodu vlastnictví tu nedochází – jak je tomu například při veřejné dražbě organizované podle zákona č. 427/1990 Sb., o převodech vlastnictví

státu k některým věcem na jiné právnické nebo fyzické osoby, ve znění pozdějších předpisů – na základě smlouvy a ani rozhodnutím státního orgánu, ale podle jiné právní skutečnosti, kterou je příklep licitátora (srov. § 2 písm. a/ zákona o veřejných dražbách a § 132 odst. 1 obč. zák.).

Konání veřejné dobrovolné dražby vyhlásí dražebník dražební vyhláškou (§ 43 odst. 1 zákona o veřejných dražbách); v ní (mimo jiné) uvede – jak vyplývá z ustanovení § 43 odst. 1 písm. d) zákona o veřejných dražbách – odhadnutou nebo zjištěnou cenu předmětu dražby. Jde-li o nemovitost, musí být cena předmětu dražby zjištěna posudkem znalce (§ 13 odst. 1, věta druhá, zákona o veřejných dražbách); vyplývá z toho mimo jiné, že cena předmětu dražby, kterým je nemovitost, musí být v dražební vyhlášce uvedena ve výši, v jaké byla zjištěna posudkem znalce.

Smysl (účel) toho, proč se v dražební vyhlášce uvede odhadnutá nebo zjištěná cena předmětu dražby, je zřejmý (evidentní); dražební vyhláška představuje jeden z předpokladů, za kterých je možné provést veřejnou dobrovolnou dražbu, a každému, komu se dražební vyhláška doručuje, jakož i všem, kteří se mohou s vyvěšenou dražební vyhláškou seznámit, se tím umožňuje, aby se dozvěděli (zjištěnou nebo odhadnutou) cenu předmětu dražby, aniž by k tomu museli využívat jiné (často „nezávazné“) zdroje informací.

Soud vysloví neplatnost veřejné dobrovolné dražby podle ustanovení § 48 odst. 3 zákona o veřejných dražbách – jak vyplývá ze znění tohoto ustanovení a jeho smyslu a účelu – vždy, jestliže žalobu o určení neplatnosti dražby podala osoba, která je k návrhu oprávněna (tj. dlužník, zástavce, vlastník, je-li osobou odlišnou od zástavce, účastník dražby, dražební věřitel nebo navrhovatel dražby), směřuje-li žaloba proti všem osobám, jejichž práv a povinností se řízení a rozhodnutí o neplatnost veřejné dobrovolné dražby dotýká, byla-li žaloba podána u soudu v prekluzivní lhůtě tří měsíců ode dne konání dražby a byl-li naplněn některý z důvodů neplatnosti veřejné dobrovolné dražby, které jsou taxativně stanoveny v tomto ustanovení.

V projednávané věci je žalobkyně nepochybně oprávněna (subjektivně legitimována) k určení neplatnosti veřejné dobrovolné dražby konané dne 12. 1. 2004, žalobu o určení neplatnosti dražby podala v prekluzivní tříměsíční lhůtě proti všem pasivně věcně legitimovaným osobám a byl naplněn důvod neplatnosti veřejné dobrovolné dražby spočívající v tom, že nebyly „splněny podmínky uvedené v ... § 43 odst. 1 až 3“, neboť v dražební vyhlášce nebyla v rozporu s ustanovením § 43 odst. 1 písm. d) zákona o veřejných dražbách uvedena „odhadnutá nebo zjištěná cena“ předmětu dražby.

Odvolací soud odmítl naplnění uvedeného důvodu neplatnosti dražby s odůvodněním, že neuvedení ceny podle znaleckého posudku v dražební vyhlášce nemohlo mít negativní vliv na postavení žalobkyně v dražbě jako vlastníka nemovitosti. Nehledě k tomu, že považoval za předpoklad pro vyslovení neplat-

nosti veřejné dobrovolné dražby okolnost, která se v ustanovení § 48 odst. 3 zákona o veřejných dražbách neuvádí (a tím nad rámec zákona a v rozporu se zákonem stanovil „další“ podmínku pro vyslovení neplatnosti dražby), odvolací soud nevzal náležitě v úvahu, že jeho argumentace vůbec vylučuje legitimaci vlastníka předmětu dražby k vyslovení neplatnosti dražby, neboť téměř žádný z důvodů neplatnosti veřejné dobrovolné dražby vyjmenovaných v ustanovení § 48 odst. 3 zákona o veřejných dražbách nemůže mít negativní vliv na postavení žalobkyně v dražbě jako vlastníka nemovitosti (v té podobě, jak jej chápe odvolací soud), jakož ani to, že vlastník může pozbyt své vlastnické právo k předmětu dražby jen na základě příklepu uděleného ve veřejné dobrovolné dražbě, která byla provedena v souladu se zákonem (která není postižena žádným z důvodů neplatnosti dražby).

Odvolací soud hovoří v napadeném rozsudku o výkladu ustanovení § 43 odst. 1 písm. d) zákona č. 26/2000 Sb. a o jeho metodách, z obsahu odůvodnění je ovšem zřejmé, že odvolací soud při svém rozhodování ve věci nepoužil jazykový, logický, teleologický nebo jiný výklad zákona, ale že ve skutečnosti zpochybňuje to, zda neuvedení odhadnuté nebo zjištěné ceny předmětu dražby v dražební vyhlášce má být opravdu důvodem neplatnosti veřejné dobrovolné dražby. Taková úvaha ovšem soudu v občanském soudním řízení nepřisluší; stanoví-li zákon jednoznačně a nepochybně důvod neplatnosti veřejné dobrovolné dražby, nemůže být při rozhodování věci eliminován jen na základě úvahy soudu, který ho pokládá za „neodpovídající“.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný. Nejvyšší soud jej proto (včetně opravného usnesení) podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. zrušil a věc podle ustanovení § 243b odst. 3, věty první, vrátil odvolacímu soudu (Krajskému soudu v Ostravě) k dalšímu řízení.

Soustavné a závažné narušování soukromí vlastníka nebo uživatele nemovitosti fotografováním nebo pořizováním jiného obrazového záznamu může být imisí ve smyslu § 127 odst. 1 obč. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2012, sp. zn. 22 Cdo 583/2011)

O k r e s n í s o u d v Příbrami rozsudkem ze dne 30. 3. 2010, výrokem pod bodem I. zamítl žalobu, že žalovaní jsou povinni 1) zdržet se obtěžování žalobců hlukem z rozhlasového přijímače umístovaného do oken nemovitosti žalovaných – budovy č. p. 46 stojící na pozemku parc. č. 51 v kat. úz. M., zapsané na listu vlastnictví č. 253 v katastru nemovitostí vedeném Katastrálním úřadem pro Středočeský kraj, katastrální pracoviště P., 2) zdržet se obtěžování žalobců hlučnými projevy a verbálním napadáním z oken nemovitosti žalovaných – budovy č. p. 46 blíže popsané výše a dále pak zdržet se jakéhokoliv fotografování nebo natáčení (filmování) žalobců, 3) zdržet se obtěžování žalobců světlem z oken uvedené nemovitosti žalovaných, dále pak kouřem a popílkem šířících se z komína uvedené nemovitosti žalovaných a zdržet se nadměrného šíření zápachu při chovu dobytka v uvedené nemovitosti žalovaných, 4) zamezit vniku koček z nemovitostí žalovaných – pozemku parc. č. 51 v katastrálním území M. na sousedící nemovitost žalobců. Dále rozhodl o náhradě nákladů řízení.

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že žalobkyně a) je výlučnou vlastnící domu č. p. 47 na pozemku parc. č. st. 50/1 a pozemku parc. č. st. 50/1 zastavěná plocha a nádvoří v katastrálním území M. Uvedené nemovitosti užívá se svým manželem – žalobcem b). Žalované 1) a 2) jsou podílovými spoluvlastnicemi sousedních nemovitostí, a to domu č. p. 46 na pozemku parc. č. st. 51 a pozemku parc. č. st. 51 zastavěná plocha a nádvoří v katastrálním území M., které užívají spolu s manželem žalované 1) S. D. – žalovaným 3). Vztahy mezi účastníky jsou dlouhodobě špatné; žalobci tvrdili, že žalovaní je obtěžují nad míru přiměřenou poměrům způsobu uvedenými v žalobním návrhu. Soud posoudil věc podle § 127 odst. 1 obč. zák. a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, neboť žalobci neprokázali, že obtěžování ze strany žalovaných – hodnoceno z hlediska intenzity zásahů a jejich frekvence – přesahuje míru přiměřenou místním poměrům. Mimo jiné konstatoval, že účastníci se fotografovali vzájemně, nejednalo se pouze o fotografování ze strany žalovaných. Natáčení žalobců prokázáno nebylo.

K r a j s k ý s o u d v Praze jako soud odvolací k odvolání žalobců rozsudkem ze dne 30. 9. 2010, po částečném zpětvzetí žaloby rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I. bodu 1), v části bodu 2), týkající se uložení povinnosti žalovaným zdržet se obtěžování žalobců hlučnými projevy a verbálním napadáním

z oken nemovitosti žalovaných – budovy č. p. 46 a v části bodu 3), týkající se uložení povinnosti žalovaným zdržet se šíření nadměrného zápachu při chovu dobytka v uvedené nemovitosti žalovaných, zrušil a řízení v tomto rozsahu zastavil; ve zbytku rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Odvolací soud rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Odvolací soud považoval skutková zjištění soudu prvního stupně za správná. Pokud jde o obtěžování žalobců fotografováním nebo natáčením, odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně dospěl k závěru, že se nejedná o (tvrzenou) imisi, ale o zásah do práva na ochranu osobnosti podle § 11 obč. zák., a takový nárok je nutné uplatnit samostatnou žalobou u příslušného krajského soudu. Jiná rušení nad míru přiměřenou poměrům nebyla prokázána.

Proti rozsudku odvolacího soudu podávají žalobci dovolání, jehož přípustnost opírají o § 237 odst. 1 písm. c) a odst. 3 o. s. ř. a uplatňují dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 a 3 o. s. ř.

Žalobci považují předně za nesprávné závěry odvolacího soudu, který částečně řízení zastavil na základě zpětvzetí části žaloby s odůvodněním, že žalobci zpětvzetí zavinili, což se projevilo v nákladovém výroku. Opak je pravdou. V řízení bylo prokázáno, že žaloba byla podána důvodně, že k obtěžování hlukem, verbálním napadáním a šířením zápachu nad míru přiměřenou poměrům ze strany žalovaných docházelo a že toto jednání se snížilo na míru přiměřenou poměrům až v průběhu soudního řízení. Byli to tedy žalovaní, kdo zavinili zastavení řízení, a proto by měli nést náklady řízení.

Žalobci mají za to, že ve zbývající části svá žalobní tvrzení prokázali a že žalobě nebylo vyhověno v důsledku nesprávného postupu soudů obou stupňů, které při hodnocení provedených důkazů nepostupovaly v souladu s § 132 o. s. ř.

Žalobci namítají, že si nalézací soudy nesprávně vyložily ustanovení § 127 odst. 1 obč. zák., neboť uzavřely, že ze strany žalovaných nedocházelo k imisím překračujícím míru přiměřenou běžným poměrům. Účelem tohoto ustanovení je ochrana pohody bydlení tam, kde imise překračují míru přiměřenou běžným poměrům. Žalobci jsou si vědomi toho, že na vesnici je nutné počítat s jinými imisemi než ve městě. I tyto imise však nesmí překračovat míru přiměřenou místním poměrům tak, že se v topné sezóně nedá venku dýchat pro nepříjemně zapáchající kouř vycházející z komínu domu žalovaných, nebo že děti žalobců si nemohou na pozemku žalobců hrát na pískovišti nebo na trávníku pro trvalé znečišťování kočkami žalovaných. Po žalobcích nelze požadovat, aby takové chování žalovaných, které je způsobené jejich bezohledností, a někdy i úmyslem (např. hluk z rozhlasového přijímače), snášeli. Účelem bydlení na vesnici je zpravidla právě klid, čistý vzduch a větší pohoda, než je tomu ve městě.

Žalobci nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že v případě obtěžování žalobců fotografováním a filmováním ze strany žalovaných se nejedná o imisi, ale o zásah do práva na ochranu osobnosti podle § 11 obč. zák. Upozorňují na

to, že žalobou nebrojili proti zásahům do osobnostních práv, i když i takovou žalobu nevylučují, ale že se domáhali ochrany proti neustálému obtěžování ze strany žalovaných fotografováním a natáčením při jakémkoliv svém pohybu na dvorku nebo při přijímání návštěv. Podle názoru žalobců se jedná o imisi, která sice není v § 127 odst. 1 obč. zák. výslovně uvedena, ale vzhledem k tomu, že v uvedeném ustanovení jde pouze o výčet demonstrativní, je tuto imisi možné pod tento výčet podřadit. Dále žalobci podrobně rozebírají pochybení soudů při způsobu hodnocení důkazů.

Navrhují, aby dovolací soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů, věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení a tomu uložil, aby rozhodl o náhradě nákladů řízení ve všech stupních ve prospěch žalobců.

Žalovaní ve vyjádření uvedli, že nepovažují za splněné zákonné podmínky přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Žalobci v dovolání nevymezili otázku zásadního právního významu, která by v rozhodnutí dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo kterou by soudy rozhodovaly rozdílně. Nenamítali také, že věc měla být rozhodována podle jiného právního předpisu. Odvolací soud na věc aplikoval správné zákonné ustanovení § 127 obč. zák. Pokud žalobci v dovolání poukazují na nesprávná skutková zjištění a nesprávné hodnocení důkazů nalézacími soudy, není dovolání pro takové důvody podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné. Rovněž není přípustné dovolání pouze proti výroku o nákladech řízení. Navrhují, aby dovolací soud dovolání odmítl.

Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu částečně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, ve zbývajících částech dovolání odmítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání je částečně přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., že je uplatněn dovolací důvod upravený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (zejména § 240 odst. 1, § 241 o. s. ř.), napadené rozhodnutí přezkoumal a zjistil, že dovolání je v části, ve které je přípustné, důvodné.

V dané věci jde o tzv. objektivní kumulaci více nároků. Podle dovolání mají být přezkumu podrobeny výroky rozsudku odvolacího soudu týkající se obtěžování žalobců fotografováním a filmováním, světlem, kouřem, popílkem a vnikáním koček. Otázku zásadního právního významu však dovolatelé vymezují jen u obtěžování fotografováním a filmováním, ve zbývajících částech spočívá dovolání v polemice se skutkovými závěry.

Fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevu osobní povahy (§ 11 odst. 1 obč. zák.).

Podle § 127 odst. 1 obč. zák., věty první, se vlastník věci musí zdržet všeho, čím by nad míru přiměřenou poměrům obtěžoval jiného nebo čím by vážně ohrožoval výkon jeho práv.

Z textu zákona lze dovodit, že právně významné mohou být i tzv. imateriální imise (srov. obrat „se musí zdržet všeho, čím by ... obtěžoval jiného“), tedy imisi může být za určitých okolností i obtěžování pohledem (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 9. 2000, sp. zn. 22 Cdo 1150/99, Právní rozhledy č. 1/2001).

V rozsudku ze dne 12. 12. 2000, sp. zn. 22 Cdo 1629/99, Nejvyšší soud uvedl: „Aby bylo možno obtěžování pohledem považovat za imisi, muselo by jít o mimořádnou situaci, při které by bylo soustavně a závažným způsobem narušováno soukromí vlastníka nebo uživatele sousední nemovitosti; zpravidla by šlo o případy, kdy vlastnické právo by bylo zneužíváno k nahlížení do sousední nemovitosti za účelem narušování soukromí sousedů, anebo by došlo ke stavební změně, umožňující nahlížení do dosud uzavřených prostor, přičemž tuto změnu by neodůvodňovaly oprávněné zájmy toho, kdo změnu provedl. Při posuzování věci je třeba přihlížet k oprávněným zájmům všech účastníků řízení“.

Uvedené pravidlo musí tím spíše platit pro fotografování a filmování osob; v takovém případě jde totiž v jistém smyslu o „obtěžování pohledem“, umocněné tím, že tento pohled je zachycen technickými prostředky. Lze proto konstatovat, že je-li fotografováním nebo pořizováním jiného obrazového záznamu soustavně a závažným způsobem narušováno soukromí vlastníka nebo uživatele nemovitosti, jde o imisi ve smyslu § 127 odst. 1 obč. zák.

Dovolací soud souhlasí s názorem odvolacího soudu, že ochrany proti takovému jednání se lze domáhat i žalobou na ochranu osobnosti podle § 11 a násled. obč. zák., nicméně má za to, že v závažných případech se tato ochrana částečně překrývá s ochranou poskytovanou ustanovením § 127 odst. 1 obč. zák. proti jednání vlastníka věci (fotoaparátu, kamery či jiného podobného zařízení). I když jde o otázku, na kterou jsou v odborné literatuře vyslovovány různé názory, je nutno vyjít z toho, že v pochybnostech je třeba dát přednost takovému výkladu, který chrání „obtěžovaného“ účastníka oproti výkladu, poskytující ochranu tomu, kdo jako vlastník věci jiného obtěžuje či ohrožuje výkon jeho práva (zde práva na soukromí a na nerušené užívání vlastní nemovitosti).

Z uvedeného vyplývá, že odvolací soud se měl věcně zabývat odvoláním i v té části, ve které směřuje proti obtěžování žalobců fotografováním či filmováním; při vymezení takto uplatněného nároku bude třeba přihlídnout k celému obsahu žaloby (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 2003, sp. zn. 21 Cdo 909/2003, publikované např. v ASPI). Pokud postupoval jinak, spočívá jeho rozhodnutí na nesprávném právním posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Ve zbývajících částech není dovolání přípustné. Také zde by připadala přípustnost dovolání do úvahy jen podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., tedy v případě,

že by dovolací soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 se nepřihlíží (§ 237 odst. 3 o. s. ř.). Napadený rozsudek však ve zbývajících částech takovým rozhodnutím není.

Dovolatelé polemizují s hodnocením důkazů a zpochybňují skutková zjištění dovolacího soudu. Uplatňují tak dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 3 o. s. ř., k němuž podle výslovného znění § 237 odst. 3 o. s. ř. nelze v tomto řízení přihlížet. V dovolacím řízení, jehož účelem je přezkoumání správnosti rozhodnutí odvolacího soudu, se dokazování ve věci samé neprovádí a při posuzování přípustnosti dovolání z hlediska § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je dovolací soud vázán skutkovými zjištěními nalézacích soudů. Dovolatelům lze přisvědčit v tom, že ani na vesnici nelze obtěžovat sousedy nad míru přiměřenou poměrům. Problém je ale v tom, že soud prvního stupně, jehož zjištění odvolací soud převzal, dospěl k závěru, že žalovaní takové obtěžování neprokázali; toto zjištění dovolací soud nemůže přezkoumávat.

Vzhledem k tomu, že dovolání v této části není přípustné, dovolací soud je podle § 243b odst. 5, věty první, a § 218 písm. c) o. s. ř. odmítl. V části, ve které je dovolání důvodné, nezbylo, než rozhodnutí odvolacího soudu zrušit a věc v dotčeném rozsahu vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, 3 o. s. ř.).

Nepřijaly-li státní orgány za účelem umožnění styku rodiče s nezletilým dítětem veškerá opatření, která od nich bylo možno v konkrétním případě rozumně očekávat, popřípadě je přijaly s prodloužením, jde o případ nepřiměřeně dlouhého řízení, jímž mohlo být zasaženo právo na rodinný život (chráněné článkem 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod a článkem 8 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod); porušení takového práva z uvedeného důvodu je třeba zohlednit při závěru o vzniku nemajetkové újmy rodiče, který nemá dítě ve své výchově, a její intenzitě rozhodné pro stanovení přiměřeného zadoostiučnění podle § 31a odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. 30 Cdo 4091/2011)

M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 1. 3. 2011 potvrdil rozsudek O b v o d n í h o s o u d u pro Prahu 2 ze dne 16. 6. 2010, kterým byla zamítnuta žaloba na zaplacení částky 50 000 Kč za každý rok řízení vedeného u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí pod sp. zn. 8 C 5/95, částky 100 000 Kč za každý rok řízení vedeného u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí pod sp. zn. 13 P 84/2002 a částky 100 000 Kč za každý rok řízení vedeného u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí pod sp. zn. 2 T 154/2002. Uvedených částek se žalobce domáhal jako náhrady nemajetkové újmy, která mu měla být způsobena v důsledku nepřiměřeně délký řízení vedených u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí pod sp. zn. 8 C 5/95 a pod sp. zn. 13 P 84/2002 a v důsledku nezákonného rozhodnutí (nezákonného odsouzení žalobce) vydaného v trestním řízení vedeném u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí pod sp. zn. 2 T 154/2002.

Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně. Řízení vedené u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí pod sp. zn. 8 C 5/95 (dále také jen „řízení sp. zn. 8 C 5/95“) bylo zahájeno žalobcem dne 13. 1. 1995, jeho předmětem byla náhrada škody způsobená žalobci nemocí z povolání. Řízení bylo pravomocně skončeno dne 9. 2. 2005 zastavením, jelikož žalobce vzal žalobu zpět z důvodu mimosoudního vyřešení sporu. Trestní řízení vedené u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí pod sp. zn. 2 T 154/2002 (dále také jen „řízení sp. zn. 2 T 154/2002“) bylo zahájeno dne 3. 9. 2002 vydáním usnesení o zahájení trestního stíhání žalobce pro trestný čin ublížení na zdraví. Za tento trestný čin byl žalobce uznán vinným rozsudkem Okresního soudu v Ústí nad Orlicí ze dne 28. 1. 2003, č.j. 2 T 154/2002 – 172, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. 3. 2003, č.j. 11 To 100/2003 – 184. Dovolání žalobce bylo Nejvyšším soudem odmítnuto usnesením ze dne 11. 12. 2003, sp. zn. 11 Tdo 1433/2003. Žalobce se domáhal obnovy trestního řízení návrhem ze dne

16. 11. 2004, který byl zamítnut usnesením Okresního soudu v Ústí nad Orlicí ze dne 3. 2. 2005, č.j. 2 Nt 752/2004 – 46, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. 6. 2005, č.j. 14 To 166/2005 – 56. Podruhé se snažil žalobce o obnovu trestního řízení návrhem ze dne 2. 5. 2007, jenž byl zamítnut Okresním soudem v Ústí nad Orlicí usnesením ze dne 27. 9. 2007, č.j. 2 Nt 851/2007 – 45, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 24. 10. 2007, č.j. 14 To 284/2007 – 51. Řízení vedené u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí pod sp. zn. 13 P 84/2002 (dále také jen „řízení sp. zn. 13 P 84/2002“ nebo „řízení o styk“) zahájil žalobce dne 24. 6. 2002 návrhem na úpravu styku s jeho dvěma nezletilými syny. Dne 1. 7. 2002 podala matka nezletilých návrh na zahájení řízení ve věci výchovy a výživy k dětem pro dobu před a po rozvodu manželství, dne 2. 7. 2002 podala matka návrh na zahájení řízení o úpravě výchovy a výživy k dětem pro dobu za trvání manželství. Nezletilým byl pro řízení ustanoven opatrovník, byly vyžadovány zprávy od třetích osob, vyžadován rozvodový spis. Dne 3. 7. 2002 bylo řízení o úpravě výchovy a výživy a řízení o úpravě styku spojeno ke společnému řízení. Dne 7. 8. 2002 se konalo jednání, které bylo odročeno za účelem vypracování znaleckých posudků. Usnesením ze dne 7. 8. 2002, které nabylo právní moci dne 25. 9. 2002, bylo pro zpětvzetí návrhu žalobcem řízení o úpravě styku s nezletilými zastaveno. Jednání konané dne 3. 10. 2002 bylo odročeno za účelem vypracování znaleckých posudků. Dne 15. 10. 2002 byl ustanoven znalec z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie. Usnesením ze dne 15. 10. 2002 byl ustanoven znalec z oboru školství a kultura, odvětví psychologie. Znalecké posudky byly vypracovány v prosinci 2002. V lednu 2003 byl nezletilým ustanoven nový opatrovník. Strany na dotaz soudu sdělily, že netrvají na výslechu znalců. Dne 19. 3. 2003 se konalo jednání ve věci. Na jednání dne 10. 4. 2003 byla uzavřena dohoda rodičů, děti byly svěřeny pro dobu před i po rozvodu do výchovy matky a žalobce byl zavázán přispívat na jejich výživu. Na základě odvolání žalobce zrušil dne 10. 7. 2003 odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně (soud rozhodoval na základě uzavřené dohody mezi rodiči, avšak žalobce s ní následně nesouhlasil). Dne 26. 8. 2003 bylo nařízeno jednání na 1. 10. 2003, které bylo odročeno na 9. 10. 2003, na němž vyvstala potřeba nového znaleckého posudku. Usnesením ze dne 30. 10. 2003 byl ustanoven znalec z oboru školství a kultura. Dne 31. 12. 2003 znalec požádal o prodloužení lhůty k vypracování znaleckého posudku. Dne 4. 2. 2004 byl soudu zaslán znalecký posudek. Jednání nařízené na 17. 3. 2004 bylo na základě žádosti žalobce odročeno na 31. 3. 2004, na němž byl vyhlášen rozsudek (děti byly svěřeny matce a žalobci bylo stanoveno výživné). K odvolání podaného žalobcem byl rozsudek soudu prvního stupně odvolacím soudem dne 23. 9. 2004 částečně změněn (co do výše dluhu na výživném), jinak byl potvrzen. Rozsudek odvolacího soudu nabylo právní moci dne 10. 11. 2004. Dne 17. 12. 2004 podal žalobce opět návrh na zahájení řízení o úpravě styku s nezle-

tilými dětmi spolu s návrhem na vydání předběžného opatření, jenž byl zamítnut dne 23. 12. 2004. Dětem byl dne 21. 12. 2004 ustanoven opatrovník. Jednání konané dne 24. 1. 2005 bylo odročeno na 14. 3. 2005. Na základě žádosti obou stran bylo jednání nařízené na 14. 3. 2005 odročeno. Dne 20. 6. 2005 žalobce požádal, aby jednání nebylo nařizováno, neboť byla snaha o navazování styku žalobce s dětmi za přítomnosti matky. Dne 14. 10. 2005 podal žalobce návrh na změnu rozsudku o výchově a výživě nezletilých dětí. Dne 7. 12. 2005 byl nezletilým dětem ustanoven opatrovník, proti tomuto rozhodnutí se žalobce odvolal. Jednání bylo nařízeno na 10. 1. 2006, další se konalo dne 9. 5. 2006, bylo odročeno za účelem vypracování znaleckého posudku. Dne 8. 6. 2006 byl ustanoven znalec z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a znalec z oboru školství a kultura, odvětví psychologie, byly činěny dotazy na třetí osoby. Dne 17. 7. 2006 požádal znalec o prodloužení lhůty k vypracování posudku. Dne 7. 9. 2006 se znalec vyjadřuje k posudku. V průběhu měsíce září 2006 se matka, žalobce a opatrovník vyjadřují k posudkům. Dne 4. 12. 2006 žalobce zjišťuje stav řízení. V lednu 2007 navrhl žalobce ustanovit k vypracování posudků jiné znalce. Dne 25. 1. 2007 byli znalci zproštěni povinnosti vypracovat znalecký posudek a ustanoven nový znalec. Dne 25. 7. 2007 zjišťuje žalobce stav řízení. Znalecký posudek soudu zaslán dne 1. 8. 2007. V srpnu a září 2007 se opatrovník, matka a žalobce vyjadřují k posudku. Dne 2. 11. 2007 znalec soudem požádán o doplnění posudku. Jednání bylo nařízeno na 15. 1. 2008, byl proveden výslech znalce. Na jednání konaném dne 29. 1. 2008 byly vyslechnuty nezletilé děti a matka. Dne 5. 2. 2008 byl vyhlášen rozsudek, kterým bylo rozhodnuto, že styk žalobce s dětmi se neupravuje a návrh žalobce na změnu výchovy se zamítá. Na základě žalobcem podaného odvolání dne 22. 5. 2008 vyhlášen rozsudek odvolacího soudu, který co do zamítnutí návrhu na změnu výchovy rozsudek soudu prvního stupně potvrdil, řízení tak pravomocně skončilo v této části dne 23. 6. 2008, v ostatních výrocích byl rozsudek zrušen a věc vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Po zrušení části rozsudku bylo před soudem prvního stupně dne 17. 6. 2008 nařízeno jednání na 7. 7. 2008. Žalobce požádal o odročení jednání, které se mělo konat dne 4. 8. 2008, ovšem na základě žádosti matky bylo odročeno na 1. 9. 2008. Dne 1. 9. 2008 se konalo jednání, které bylo odročeno na neurčito (zprostředkování setkávání otce s dětmi prostřednictvím třetí osoby). Dne 5. 1. 2009 sděluje žalobce soudu negativní výsledek zprostředkování. Jednání nařízené na 9. 2. 2009 bylo odročeno na 17. 3. 2009, to bylo odročeno na žádost žalobce na 14. 4. 2009. Dne 21. 4. 2009 podává matka návrh na zvýšení výživného. Dne 13. 5. 2009 žádá žalobce o odročení jednání z důvodu probíhající mediace. Dne 24. 6. 2009 bylo nařízeno jednání na 20. 7. 2009, bylo však odročeno na žádost matky. Dne 3. 8. 2009 se konalo jednání. Dne 4. 8. 2009 byl vyhlášen rozsudek, kterým byl návrh žalobce na úpravu styku s nezletilými dětmi zamítnut. Na základě odvolání žalobce byl rozsudek soudu prvního stupně

potvrzen odvolacím soudem, řízení pravomocně skončilo dne 6. 1. 2010. Žádosti žalobce na mimosoudní odškodnění žalovaná zčásti vyhověla, když mu přiznala částku 63 000 Kč za nesprávný úřední postup v řízení sp. zn. 8 C 5/95.

Odvolací soud se ztotožnil s právními závěry soudu prvního stupně a odkázal na odůvodnění soudu prvního stupně. Žalobce namítal, že v řízení sp. zn. 2 T 154/2002 bylo vydáno nezákonné rozhodnutí, kterým byl uznán vinným, neboť tento čin nespáchal. Tato část žaloby však musela být zamítnuta, jelikož zcela absentuje odpovědnostní titul, tj. nezákonné rozhodnutí, k poskytnutí odškodnění za nemajetkovou újmu, protože odsuzující rozsudek nebyl nikdy zrušen. Nárok na náhradu nemajetkové újmy, která měla být žalobci způsobena nepřiměřenou délkou řízení sp. zn. 8 C 5/95, byl v době podání žaloby (dne 31. 1. 2008) již promlčen. Co se týče odškodnění za nemajetkovou újmu žalobci údajně způsobenou nepřiměřenou délkou řízení sp. zn. 13 P 84/2002, posuzoval soud prvního stupně nárok dle § 31a odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění zákona č. 160/2006 Sb. (dále jen „OdpŠk“). V dané věci probíhala dvě řízení o úpravu styku žalobce s jeho nezletilými dětmi (předmětem kompenzační žaloby byla nepřiměřená délka řízení o jeho návrzích na úpravu styku, nikoli řízení o výchově a výživě). První návrh na úpravu styku podal žalobce dne 24. 6. 2002, řízení v této části pravomocně skončilo dne 25. 9. 2002. Celková délka tak byla tři měsíce, což je bez dalšího doba přiměřená. Druhý návrh žalobce na úpravu styku byl podán dne 17. 12. 2004 a řízení o něm pravomocně skončilo dne 6. 1. 2010 (dále také „posuzované řízení“). Celková doba řízení tak činila pět let. Řízení považoval soud za složité zejména po skutkové stránce (byla vydána řada procesních rozhodnutí, provedeno množství úkonů, rozsáhlé dokazování, vypracovávány znalecké posudky, soud musel reagovat na řadu podání žalobce i matky nezletilých dětí), během řízení o úpravě styku probíhalo i řízení o změně výchovy a výživy nezletilých dětí, řízení o zvýšení výživného. Řízení bylo přerušováno a tím prodlužováno i z důvodu snahy vyřešit věc mimosoudní cestou. Žalobce se na celkové délce řízení nepodílel, byť několikrát požádal o odročení nařízeného jednání, stejně tak i matka nezletilých, žádal o odročení jednání rovněž z důvodu nařízené mediaci, což objektivně k celkové délce řízení také přispělo. Opakovaně se dotazoval na stav řízení, zároveň však nepodal stížnost na průtahy v řízení či návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu. Význam řízení byl pro žalobce vzhledem k jeho předmětu vyšší než standardní. Jedná se o typ řízení, s nímž Evropský soud pro lidská práva „spojuje potřebu zvýšené péče soudu o rychlé vyřízení věci“. Význam řízení pro žalobce však dle soudu snižuje skutečnost, že nepodal prostředek, který by směřoval k urychlení věci, rovněž nelze odhlédnout od výsledku věci, že návrh žalobce byl zamítnut, i s ohledem na negativní postoj

nezletilých dětí. Postup soudů v posuzovaném řízení je zatížen obdobími nečinnosti (7. 9. 2006 – 25. 1. 2007 a 28. 2. 2007 – 1. 8. 2007), kdy spis byl u znalce, i přesto však rychlost řízení u znalce mohl soud svými úkony urychlovat. Soudy dovodily, že celková doba řízení pěti let již není dobou přiměřenou a žalobci tím vznikla nemajetková újma. Jako přiměřené zadostiučinění se po zvážení shora uvedených okolností jevílo konstatování porušení žalobcova práva na projednání věci v přiměřené lhůtě, aniž by bylo na místě přiznat odškodnění v penězích.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a opírá je o dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. (nesprávné právní posouzení věci). Žalobce klade dvě otázky, o nichž se domnívá, že jsou zásadního právního významu. Otázky se vztahují k řízení o úpravě styku žalobce s jeho nezletilými dětmi, které je pro něj „nejdůležitější a nejvýznamnější“. Zaprvé se táže, jaká je přiměřená délka řízení o úpravě styku s nezletilými dětmi a zda je doba pěti let přiměřená. Za druhé, zda postačí jako přiměřené odškodnění pouhé konstatování porušení práva v případě, kdy délka řízení není přiměřená. Dovolatel má za to, že nepřiměřeně dlouhé řízení mělo za následek zhoršení vztahu mezi ním a jeho nezletilými dětmi, kdy u jeho dětí došlo ke vzniku syndromu zavrženého rodiče a žalobce tak prakticky o své děti zcela přišel. Je přesvědčen, že opatrovnický soud měl citlivě a zejména rychle upravit poměry, aby nedošlo ke zničení vztahu mezi rodičem a nezletilými dětmi. Význam řízení o úpravě styku považuje pro sebe za značně vysoký. Řízení výrazně změnilo jeho život a zasáhlo jeho zásadní životní hodnoty. Zhodnotil-li soud, že návrh byl zamítnut zejména pro postoj samotných nezletilých dětí, žalobce zdůraznil, že „děti byly pod vlivem matky a k odcizení od otce došlo v důsledku značné doby soudního řízení“. Dovolatel tvrdí, že soudy se v kompenzačním řízení zaměřily pouze na časovou posloupnost jednotlivých úkonů a pochybení soudů namítaná žalobcem opomněly hodnotit, nezaobíraly se příčinami průtahů. Uvedl, že v posuzovaném řízení odvolací soud při zrušení výroku, kterým byl zamítnut návrh na úpravu styku, soudem prvního stupně nastínil, jak je možné postupovat. Soud prvního stupně rozhodl znovu až 4. 8. 2009, kdy návrh opět zamítl, což potvrdil také odvolací soud. Zopakoval, že nepřiměřená délka posuzovaného řízení byla příčinou podstatného zhoršení vztahu mezi dovolatelem a jeho dětmi. Žalobce tak nemohl vykonávat všechna svá práva ke svým dětem, pečovat o ně a podílet se na jejich výchově. S ohledem na výše uvedené navrhl, aby dovolací soud zrušil napadený rozsudek, stejně tak i rozsudek soudu prvního stupně, a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud podotýká, že nepřihlížel k argumentaci dovolatele v podání ze dne 13. 2. 2012, neboť ji žalobce přičinil sám, v rozporu s účelem a smyslem požadavku povinného zastoupení dovolatele v dovolacím řízení (§ 241 odst. 1 o. s. ř.).

Žalovaná se k podanému dovolání nevyjádřila.

Nejvyšší soud rozhodnutí soudů obou stupňů v části zamítnutí žaloby na náhradu nemajetkové újmy a ve výroku o náhradě nákladů řízení zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení; jinak dovolání odmítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2012 (viz čl. II., bod 7 zákona č. 404/2012 Sb.).

Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř. Dovolací soud se proto zabýval přípustností dovolání.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

Dovolání proti potvrzujícímu výroku rozhodnutí ve věci samé může být přípustné pouze podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (se zřetelem k nálezu Ústavního soudu ČR ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11, je zrušeno uplynutím doby dne 31. 12. 2012), přičemž o situaci předvídanou v ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. nejde, tedy tak, že dovolací soud – jsa přitom vázán uplatněnými dovolacími důvody včetně jejich obsahového vymezení (§ 242 odst. 3 o. s. ř.) – dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Žalobce výslovně napadl výrok rozsudku odvolacího soudu, jímž potvrdil zamítnutí žaloby soudem prvního stupně týkající se všech řízení, a to ohledně částek 50 000 Kč za každý rok řízení vedeného u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí pod sp. zn. 8 C 5/95, 100 000 Kč za každý rok řízení vedeného u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí pod sp. zn. 13 P 84/2002, 100 000 Kč za každý rok řízení vedeného u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí pod sp. zn. 2 T 154/2002. Dovolatel však nijak nezpochybnuje právní posouzení nároku na náhradu nemajetkové újmy ve výši 50 000 Kč za každý rok řízení vedeného u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí pod sp. zn. 8 C 5/95 jako promlčeného a stejně tak v dovolání nebrojí proti právnímu posouzení nedůvodnosti nároku na odškodnění ve výši 100 000 Kč za každý rok řízení vedeného u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí pod sp. zn. 2 T 154/2002. Z dovolání tak není zřejmé, v čem má spočívat zásadní právní význam napadeného rozsudku o daných nárocích.

Při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. ve věci samé po právní stránce zásadní právní význam, může dovolací soud posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2004, sp. zn. 21 Cdo 541/2004, publikované v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyš-

šího soudu, sešit č. 31/2005, pod C 3080; usnesení je, stejně jako dále citovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu a Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu, veřejnosti dostupné na internetových stránkách Nejvyššího soudu, www.nsoud.cz). Pokud žádnou otázku ve vztahu k tomu, jak odvolací soud posoudil jeho dva výše uvedené nároky, žalobce ve svém dovolání neuvádí, nemohl ohledně nich Nejvyšší soud shledat napadený rozsudek zásadně právně významným ve smyslu § 237 odst. 3 o. s. ř., a proto dovolání v daném rozsahu podle § 243b odst. 5, věty první, ve spojení s § 218 písm. c) o. s. ř. jako nepřijatelné odmítl.

Dovolání je však přípustné ve zbytku (ohledně nároku na náhradu nemajetkové újmy ve výši 100 000 Kč za každý rok řízení vedeného u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí pod sp. zn. 13 P 84/2002) pro posouzení otázky újmy způsobené rodiči nepřiměřenou délkou řízení o úpravě styku s jeho nezletilými dětmi, které nemá ve své výchově, neboť ta nebyla doposud v judikatuře Nejvyššího soudu řešena.

Ve vztahu k řízení o styk se žalobce domáhal náhrady nemajetkové újmy, která mu měla být způsobena nepřiměřenou délkou daného řízení, ale i tím, že se od roku 2002 nemohl se svými dětmi stýkat a že od roku 2004 nebyl pro žalobce „nastaven styk s dětmi“. Tvrdil, že zatímco v roce 2002 dle sdělení matky „měly děti otce rády, rády si s ním hrály“, došlo v důsledku nepřiměřené délky řízení o úpravu styku u dětí k rozvoji syndromu zavrženého rodiče, pro který se s žalobcem stýkat odmítají.

Podle § 13 odst. 1 OdpŠk stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Nestanoví-li zákon pro provedení úkonu nebo vydání rozhodnutí žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě.

Podle § 31a OdpŠk bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu (odst. 1). Zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo (odst. 2). V případech, kdy nemajetková újma vznikla nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1, věty druhé a třetí, nebo § 22 odst. 1, věty druhé a třetí, přihlédne se při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění rovněž ke konkrétním okolnostem případu, zejména k

- a) celkové délce řízení,
- b) složitosti řízení,

- c) jednání poškozeného, kterým přispěl k průtahům v řízení, a k tomu, zda využil dostupných prostředků způsobilých odstranit průtahy v řízení,
 d) postupu orgánů veřejné moci během řízení a
 e) významu předmětu řízení pro poškozeného (odst. 3).

Nejvyšší soud považuje za nezbytné úvodem uvést, že postup soudů v otázce výkladu § 13 odst. 1, věta druhá a třetí, a § 31a odst. 3 OdpŠk sjednotil po rozhodnutí odvolacího soudu v této věci Stanoviskem občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010, uveřejněným pod č. 58/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „Stanovisko“).

Účelem náhrady nemajetkové újmy způsobené nepřiměřeně dlouhým řízením, které představuje nesprávný úřední postup ve smyslu cit. § 13 odst. 1, věta druhá a třetí, OdpŠk, je kompenzace stavu nejistoty, do níž byl poškozený v důsledku nepřiměřeně dlouze vedeného řízení uveden a v níž byl tak udržován (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. 30 Cdo 4336/2010).

V posuzované věci spatřuje žalobce svou újmu nejen v tom, že byl po nepřiměřeně dlouhou dobu udržován v nejistotě ohledně výsledku řízení o úpravu styku s jeho nezletilými dětmi, ale také v tom, že styk mezi ním a jeho dětmi zůstal po nepřiměřeně dlouhou dobu neupraven, následkem čehož se mu děti odcizily. Žalobce tedy tvrdí jiný následek, než který je spojován s nepřiměřenou délkou řízení jako takovou.

Podle čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) péče o děti a jejich výchova je právem rodičů; děti mají právo na rodičovskou výchovu a péči. Práva rodičů mohou být omezena a nezletilé děti mohou být od rodičů odloučeny proti jejich vůli jen rozhodnutím soudu na základě zákona.

Podle čl. 8 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, publikované ve Sbírce zákonů pod č. 209/1992 Sb. (dále jen „Úmluva“), každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.

V nálezu ze dne 26. 1. 2006, sp. zn. IV. ÚS 257/05, publikovaném ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu pod č. 26/2006, Ústavní soud zdůraznil, že čl. 32 odst. 4 Listiny garantuje rodičům právo pečovat a vychovávat děti a naopak dětem zajišťuje právo na rodičovskou výchovu a péči. Systematické zařazení tohoto práva do kategorie práv hospodářských a sociálních se pak nutně musí odrazit v interpretaci tohoto práva, a to nikoliv jako práva rodičů a dítěte na to, aby státní moc nezasahovala do rodinné péče, nýbrž naopak i tak, aby takové péči státní moc poskytovala specifickou ochranu (srov. též náleze Ústavního soudu ze dne 11. 10. 2007, publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu pod č. 158/2007, b. 16).

Obdobný výklad zastává i Evropský soud pro lidská práva (dále též „Evropský soud“ nebo „ESLP“), podle něhož čl. 8 Úmluvy sice směřuje zejména

k ochraně jednotlivce před svévolnými zásahy státních orgánů, ale nadto ukládá státu pozitivní povinnosti spočívající v účinném „respektování“ rodinného života. Je-li tedy prokázána existence rodinného vztahu, měl by stát v zásadě jednat tak, aby umožnil rozvoj tohoto vztahu, a měl by přijmout vhodná opatření k navázání styku mezi dotyčným rodičem a dítětem (viz například rozsudek ve věci Ignaccolo-Zenide proti Rumunsku, č. 31679/96, § 94, ESLP 2000-I, a rozsudek ve věci Gnahoré proti Francii, č. 40031/98, § 51, ESLP 2000-IX). Být spolu je totiž pro rodiče a jeho dítě jeden ze základních prvků rodinného života, a to i v případě, že se vztah rodičů rozpadl (viz rozsudek ESLP ve věci Voleský proti České republice, ze dne 29. 6. 2004, č. stížnosti 63627/00, b. 117, viz též Kratochvíl, J. in Kmec, J., Kratochvíl, J., Bobek, M., Evropská úmluva o lidských právech, komentář, 1. vydání, Praha, C.H. Beck, 2012, s. 940 a násl.).

Povinnost státních orgánů přijmout opatření umožňující realizaci rodinného života ovšem není absolutní, neboť se stává, že navázání styku mezi jedním z rodičů a dítětem, které po jistou dobu žije s druhým rodičem, se nemůže realizovat ihned a vyžaduje určitou přípravu. Typ a rozsah těchto přípravných kroků závisí na okolnostech případu, avšak porozumění a spolupráce všech zúčastněných osob vždy představují důležitý faktor. Státní orgány sice mají vyvíjet snahu, aby této spolupráci napomohly, ale jejich povinnost využít donucovacích prostředků nemůže být neomezená: musí brát ohled na zájmy, práva a svobody dotčených osob a zejména na nejvyšší zájem dítěte a jeho práva, která mu přiznává článek 8 Úmluvy. Pokud by styk s rodiči mohl tyto zájmy ohrozit nebo poškodit tato práva, státní orgány musí dohlédnout nad zachováním rovnováhy. Rozhodující (pro posouzení, zda nedošlo ze strany státu k porušení čl. 8 Úmluvy – pozn. Nejvyššího soudu) je zjistit, zda státní orgány přijaly za účelem usnadnění styku veškerá opatření, která od nich bylo možné v tomto případě rozumně očekávat (viz rozsudek ESLP ve věci Voleský proti České republice, ze dne 29. 6. 2004, č. stížnosti 63627/00, b. 118).

V nálezu ze dne 11. 10. 2007, publikovaném ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu pod č. 158/2007, b. 28, Ústavní soud uvedl, že základní právo na nerušený rodinný život jako subjektivní veřejné právo ve shodě s judikaturou ESLP taktéž chrání právo rodiče na přijetí opatření ze strany státních orgánů směřujících k jeho obnovenému soužití s dítětem (viz rozhodnutí ve věci Eriksson proti Švédsku ze dne 22. 6. 1989), a to v co nejkratší době, s ohledem na skutečnost, že prostý běh času může vést k nenapravitelným důsledkům pro vztahy mezi dětmi a rodičem, který s nimi nežije (viz rozhodnutí ESLP ve věci Ignaccolo-Zenide proti Rumunsku ze dne 25. 1. 2000).

Z uvedeného je zřejmé, že ze strany orgánů státu v případě realizace práva rodiče a dítěte na rodinný život nejde o výsledek, to jest o to, zda skutečně došlo k realizaci tohoto práva, ale podstatné je, zda stát dostal svému závazku náležitě péče (srov. rozsudek ESLP ve věci Fiala proti České republice, ze dne 18. 7.

2006, č. stížnosti 26141/09, b. 96), s důrazem na to, aby státní orgány jednaly rychle (srov. rozsudek ESLP ve věci Reslová proti České republice, ze dne 18. 7. 2006, č. stížnosti 7550/04, b. 56).

V posuzované věci ze skutkových zjištění vyplývá, že se žalobce poprvé domáhal úpravy styku se svým nezletilým synem návrhem ze dne 26. 4. 2002, když řízení o něm bylo pravomocně zastaveno z důvodu zpětvzetí návrhu dne 25. 9. 2002. Podruhé podal žalobce návrh na úpravu styku dne 13. 12. 2004 a řízení o něm bylo skončeno dne 6. 1. 2010.

K aktivaci pozitivního závazku státu poskytnout ochranu právu na rodinný život je nezbytné, aby byla dána potřeba zásahu ze strany státu. Jestliže vzal žalobce svůj první návrh na úpravu styku s nezletilým synem v roce 2002 zpět, dal tím najevo, že k úpravě styku není důvod, a odvolací soud proto nepochybil, když za rozhodné období vzal toliko dobu trvání řízení o druhém návrhu žalobce na úpravu styku (§ 31a odst. 3 písm. a/ OdpŠk).

Ustanovení § 31a odst. 3 OdpŠk stanoví nejen okolnosti, které je třeba vzít do úvahy při určení výše přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou porušením práva na projednání věci v přiměřené lhůtě, jinak chráněného čl. 6 odst. 1 Úmluvy, ale i okolnosti, které je třeba zohlednit při zjišťování, zda vůbec k porušení uvedeného práva došlo (srov. část IV. Stanoviska). Jde přitom o výčet demonstrativní (srov. část V. Stanoviska – arg. zejména), který nebrání zohlednění dalších okolností tak, aby výše zadostiučinění odpovídala závažnosti způsobené újmy (§ 31a odst. 2 OdpŠk).

Jiné okolnosti, zdůrazňující intenzitu poškozeným utrpěné újmy, mohou spočívat i v tom, že je nesprávným úředním postupem, spočívajícím v nepřiměřené délce řízení, porušeno nejen jeho právo na projednání věci v přiměřené lhůtě, ale i jiné základní právo. V dané věci by mohlo jít o právo na rodinný život chráněné čl. 8 Úmluvy a čl. 32 odst. 4 Listiny.

Odvolací soud se otázkou, zda soudy v řízení o úpravu styku poskytly žalobci dostatečnou a zejména rychlou ochranu jeho práva na rodinný život, nezabýval a jeho posouzení žalobcova nároku je tudíž neúplné, a proto nesprávné.

K zadostiučinění ve formě konstatování porušení práva poškozeného na projednání věci v přiměřené lhůtě Nejvyšší soud opakovaně uvádí, že je na místě pouze tehdy, byla-li újma způsobená poškozenému zanedbatelná (srov. část V. Stanoviska). Takový závěr se v posuzované věci, kdy mohlo dojít k porušení dvou základních práv žalobce, nejeví příležitý. I zde však platí, že je potřeba při stanovení výše zadostiučinění přihlídnout k okolnostem konkrétního případu, které v dané věci nebyly z hlediska skutkového odvolacím soudem dosud zváženy, a závěr o formě, popřípadě výši zadostiučinění, lze učinit až v návaznosti na zjištění o závažnosti žalobcem utrpěné újmy.

Podle § 242 odst. 3, věta druhá, o. s. ř. přihlédl Nejvyšší soud k tomu, že je řízení stíženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci

a jež spočívá v neurčitosti žaloby. Z žalobní formulace žádající zaplacení částky 100 000 Kč za každý rok řízení vedeného u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí pod sp. zn. 13 P 84/2002 není totiž zřejmé, zda se žalobce domáhá zaplacení odškodnění za každý započatý rok vedení daného řízení, nebo zda má být daná částka krácena přiměřeně délce, po kterou posuzované řízení probíhalo ve svém posledním roce, a pokud ano, v jaké rozsahu. Bylo proto na soudu prvního stupně, aby postupem podle § 43 odst. 1 o. s. ř. vyzval žalobce k upřesnění žaloby ve směru uvedení konkrétní částky, kterou za jím utrpěnou újmu požaduje, popřípadě k uvedení takové formulace žalobního petitu, která její jednoznačné určení umožní. Pokud tak soud prvního stupně neučinil a soud odvolací jeho pochybení nenapravit, je řízení zatíženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Z výše uvedeného je zřejmé, že odvolací soud posoudil nárok žalobce na náhradu nemajetkové újmy v rozsahu částky 100 000 Kč za každý rok řízení vedeného u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí pod sp. zn. 13 P 84/2002 nesprávně a že je řízení stíženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí. Nejvyšší soud proto podle § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. napadený rozsudek odvolacího soudu v uvedeném rozsahu zrušil. Protože důvody, pro něž bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, se vztahují i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud ve stejném rozsahu i jeho rozsudek a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).

Objednatel má právo odstoupit od smlouvy o dílo pro opožděnost provedení díla podle § 642 odst. 2 obč. zák. i poté, co již uplynula lhůta k plnění, až do zhotovení díla.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2010,
sp. zn. 33 Cdo 1043/2009)*

O k r e s n í s o u d v Trutnově rozsudkem ze dne 2. 5. 2007 (mimo jiné) zamítl žalobu, jíž se žalobce po žalovaném domáhal zaplacení 1 153 835 Kč.

K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové rozsudkem ze dne 30. 10. 2008 (mimo jiné) rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalovanému uložil povinnost zaplatit žalobci do tří dnů od právní moci rozsudku 83 889 Kč. Odvolací soud zejména uzavřel, že žalobce (objednatel) po marném uplynutí dodatečné lhůty ke zhotovení díla, kterou žalovanému (zhotoviteli) poskytl, od smlouvy o dílo odstoupil podle § 642 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů. Žalovaný je proto povinen vrátit (§ 457 obč. zák.) žalobci zaplacenou zálohu 83 478 Kč (z celkové její výše 90 000 Kč již soud prvního stupně žalobci 6522 Kč přiznal) a smluvní pokutu (§ 544 obč. zák.) ve výši 0,01 % denně z 137 132 Kč (tj. z ceny za provedení díla) za dobu od 1. do 30. 9. 2003, tj. 411 Kč.

Žalovaný napadl rozhodnutí odvolacího soudu dovoláním, které směřuje – hodnoceno podle obsahu – proti výroku, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně změněn tak, že žalobě bylo co do 83 478 vyhověno. Podle dovolatele rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů). Uvedená částka připadá na práce již vykonané ve smyslu ustanovení § 642 odst. 1 obč. zák., jelikož atypická okna jsou pro něj nepoužitelná. Odvolací soud pochybil, posoudil-li věc podle § 642 odst. 2 obč. zák. Toto ustanovení je aplikovatelné jen v případě anticipovaného porušení smlouvy o dílo, a proto by mu musel žalobce poskytnout přiměřenou lhůtu před 30. 6. 2003, dokdy mělo být dílo podle smlouvy zhotoveno. Tento termín nemohl být smluvními stranami změněn jinak než v písemné formě, přičemž žádný takový dodatek ke smlouvě o dílo účastníci neuzavřeli. Z uvedených důvodů žalovaný navrhl, aby dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu v napadené části zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

* Usnesením ze dne 13. 3. 2013, sp. zn. 31 Cdo 1157/2010, dospěl velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu k závěru, že Nejvyšší soud se nehodlá odchýlit od závěrů formulovaných v tomto rozsudku.

Nejvyšší soud věc projednal podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 30. 6. 2009 (čl. II, bod 12. zákona č. 7/2009 Sb.).

Dovolání – přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. – není důvodné.

Z úřední povinnosti přihlíží dovolací soud k vadám vyjmenovaným v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci; jinak je vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil (§ 242 odst. 3 o. s. ř.). Jelikož uvedené vady nebyly dovoláním vytýkány a z obsahu spisu se nepodávají, je předmětem dovolacího přezkumu závěr odvolacího soudu, že žalobce od smlouvy o dílo platně odstoupil podle § 642 odst. 2 obč. zák.

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu určil sice správně, ale nesprávně ji vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 642 odst. 2 obč. zák. je objednatel oprávněn odstoupit od smlouvy i tehdy, je-li zřejmé, že dílo nebude včas hotovo nebo nebude provedeno řádně, a jestliže zhotovitel neučiní nápravu ani v poskytnuté přiměřené lhůtě.

S dovolatelem je možné souhlasit v tom, že uvedené ustanovení dává objednateli právo od smlouvy odstoupit i v případě, kdy lze s ohledem na všechny okolnosti případu důvodně předpokládat, že zhotovitel dílo neprovede včas, i když lhůta k plnění dosud neuplynula, a opožděnost provedení díla tak není jednoznačně zjištěna. Dovolatel se však mýlí, domnívá-li se, že předpokladem pro použití ustanovení § 642 odst. 2 obč. zák. je to, že poskytnutí dodatečné přiměřené lhůty a odstoupení od smlouvy musí předcházet dohodnutému datu plnění. Takový předpoklad nevyplývá z jazykového vyjádření uvedeného ustanovení a neodpovídá ani jeho logickému výkladu. Za použití argumentu *a minor ad maius* (a *fortiori*) je třeba dovodit, že může-li objednatel poté, co zhotovitel poskytnou dodatečnou přiměřenou lhůtu, od smlouvy o dílo odstoupit, lze-li opožděnost provedení díla pouze důvodně předpokládat, tím spíše má toto právo v případě, kdy je takové porušení smlouvy o dílo ze strany zhotovitele postaveno najisto. Předpokladem pro odstoupení od smlouvy o dílo pro jeho opožděnost je podle ustanovení § 642 odst. 2 obč. zák. (vedle opožděnosti ať už důvodně předpokládané či již skutečně nastanuvší) to, že objednatel určil zhotoviteli dodatečnou přiměřenou lhůtu ke zjednání nápravy a že zhotovitel ani v této lhůtě dílo neprovedl. Rozhodné přitom není, zda zhotovitel v poskytnuté lhůtě začne s prováděním díla, nýbrž to, zda do jejího uplynutí dílo dokončí. Objednatel tak má právo od smlouvy o dílo odstoupit od uplynutí přiměřené lhůty, kterou zhotovitel poskytl, až do zhotovení díla.

Z dikce ustanovení § 642 odst. 2 obč. zák. jednoznačně vyplývá, že objednatel určuje přiměřenou lhůtu ke zhotovení díla jednostranným právním úkonem adresovaným zhotoviteli. Úvaha dovolatele, že se jedná o změnu smlouvy o dílo, k níž je třeba písemné dohody, je proto také mylná.

Dovolateli se nepodařilo užitými argumenty správnost napadeného rozhodnutí zpochybnit; Nejvyšší soud proto – aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) – dovolání zamítl (§ 243b odst. 2, část věty před středníkem, o. s. ř.).

Protože odvolací soud v části věci samé rozsudek soudu prvního stupně zrušil a v tomto rozsahu mu věc vrátil k dalšímu řízení, rozhodne o náhradě nákladů řízení včetně nákladů dovolacího řízení v novém rozhodnutí soud prvního stupně.

Soud v občanském soudním řízení vychází ve smyslu ustanovení § 135 odst. 2, věty druhé, o. s. ř. z platebního výměru finančního úřadu na odvod za porušení rozpočtové kázně, vydaného podle ustanovení § 44a zákona č. 218/2000 Sb. (ve znění pozdějších předpisů), jen tehdy, posuzuje-li u příjemce platebního výměru (nebo jeho právního nástupce), zda jednání popsané v rozhodnutí představuje porušení rozpočtové kázně. Zkoumá-li však v občanském soudním řízení jako předběžnou nebo meritorní otázku to, zda došlo k porušení rozpočtové kázně ve vztahu k zaměstnanci příjemce platebního výměru (jeho právního nástupce) nebo vůči někomu jinému, je soud oprávněn a povinen všechny rozhodné okolnosti posoudit sám.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 2. 2013, sp. zn. 21 Cdo 3005/2011)

Žalobce se domáhal, aby mu žalovaný zaplatil 67 921 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,5 % p. a. od 21. 11. 2009 do 31. 12. 2009, 8 % p. a. od 1. 1. 2010 do 30. 6. 2010 a 7,75 % p. a. od 1. 7. 2010 do 26. 8. 2010 a „dále ročně od 27. 8. 2010 do zaplacení z částky 67 921 Kč, přičemž výše úroku je v každém kalendářním pololetí, v němž trvá prodlení dlužníka, závislá na výši repo sazby vyhlášené ČNB zvýšené o 7 procentních bodů a platné k 1. dni příslušného kalendářního pololetí“. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že žalovaný vykonával na základě pracovní smlouvy ze dne 31. 10. 2003 u žalobce „komplexní kontrolní činnost a zajištění ucelených agend v rámci samostatné působnosti obce a územního orgánu státní správy“ a že mezi jeho „pracovní činnosti“ patřilo rovněž zpracování podkladů pro státní dotace, úvěry a půjčky, provádění zúčtování dotací a finančních prostředků sdružených u městského úřadu. Rozhodnutím Ministerstva vnitra ČR, Správy UZ č. 7, ze dne 12. 11. 2007, byla žalobci poskytnuta neinvestiční dotace ze státního rozpočtu za třetí čtvrtletí roku 2007 ve výši 70 232 Kč, která měla být využita na financování oprav a údržbu komunikací a opravy a údržby veřejného osvětlení, žalovaný však z titulu své funkce zaúčtoval finanční prostředky z uvedené dotace co do částky 47 864,60 Kč v rozporu s jejím účelem na úhradu elektrické energie; žalovaný byl o možnosti sankcí finančního úřadu poučen, neboť již v roce 2007 byla provedena finančním úřadem kontrola použití finančních prostředků z dotací a již tehdy byla za pochybení žalovaného uložena žalobci sankce. Ve dnech 5. 2. 2009 až 30. 3. 2009 provedl Finanční úřad v Č. kontrolu odvodových povinností žalobce a zjistil porušení podmínek pro poskytnutí neinvestiční dotace a současně porušení rozpočtové kázně, neboť částka 47 865 Kč byla použita v rozporu s účelem, na který byla poskytnuta. Na základě výsledků této kontroly finanční úřad platebními výměry č. I a č. II ze dne 30. 3. 2009 žalobci uložil, aby odvedl do státního rozpočtu

částku 47 865 Kč a penále ve výši 20 056 Kč. Žalobce, který tuto částku odvedl do státního rozpočtu, požaduje, aby mu žalovaný nahradil škodu tím vzniklou, neboť ji zavinil porušením svých povinností při plnění pracovních úkolů.

Žalovaný namítal, že dotace nebyla použita v rozporu s účelem a pokyny obsaženými v rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR (Ing. P. B. po konzultaci souhlasil s použitím dotace na úhradu plateb za elektrické osvětlení), že nebyl přizván ke kontrole, neměl možnost se k ní vyjádřit a ani nemohl vypracovat odvolání proti rozhodnutí finančního úřadu, že finanční úřad postupoval v rozporu „s příslušným právním předpisem“ a že žalobce řádně neprojednal se žalovaným ve lhůtě 1 měsíc náhradu škody.

O k r e s n í s o u d v České Lípě rozsudkem ze dne 26. 8. 2010 žalobě vyhověl a rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 27 140 Kč k rukám advokátky JUDr. M. V. Dospěl k závěru, že „je ve smyslu § 135 odst. 1 o. s. ř. vázán rozhodnutím Finančního úřadu v Č., kterým byl postižen správní delikt žalobce, porušení zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, a že jej nemůže přezkoumávat“. Z provedeného dokazování dovodil, že žalovaný jako vedoucí finančního odboru měl odpovědnost za zúčtování dotací a finančních prostředků sružených u městského úřadu, že je odpovědný za způsob zúčtování dotace poskytnuté podle rozhodnutí č. 7 Ministerstva financí ČR a že porušil své povinnosti a zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, rozhodl-li o tom, že dotace ve výši 47 865 Kč bude použita na úhradu elektrické energie na veřejné osvětlení a nikoliv na financování oprav a údržby komunikací a oprav a údržby veřejného osvětlení. Námitku žalovaného o tom, že Ministerstvo vnitra při kontrole neshledalo pochybení při použití této konkrétní dotace (což bylo prokázáno výpovědí svědka Ing. P. B.), odmítl soud prvního stupně s tím, že Ministerstvo vnitra ČR neprovádělo kontrolu dodržování rozpočtových pravidel, což přísluší finančním úřadům. Dospěl k závěru, že žalovaný „porušil právní povinnost ve smyslu ustanovení § 265 odst. 1 zák. práce“ a je tedy odpovědný za způsobenou škodu, že v řízení byla prokázána jak výše škody, tak příčinná souvislost mezi porušením povinnosti žalovaného a vzniklou škodou, že výše škody je „v souladu s § 257 odst. 2 zák. práce“, neboť nepřesahuje čtyřapůlnásobek měsíčního příjmu žalovaného, a že soud neshledal žádné důvody zvláštního zřetele hodné, ze kterých by mohl přiměřeně snížit výši náhrady škody.

K r a j s k ý s o u d v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci rozsudkem ze dne 25. 3. 2011 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů odvolacího řízení 11 670 Kč k rukám advokátky JUDr. M. V. Poté, co dovodil, že k pracovním povinnostem žalovaného, který byl u žalobce vedoucím finančního odboru městského úřadu, patřilo „provádět zúčtování dotací a finančních prostředků sružených u městského úřadu“, a co zjistil, že podle výsledků kontroly provede-

né Finančním úřadem v Č. byla část dotace poskytnutá žalobci použita k jinému než stanovenému účelu, ačkoliv Ministerstvo vnitra při své kontrole neshledalo žádné pochybení při čerpání dotace, že Finanční úřad v Č. rozhodnutím ze dne 30. 3. 2009 „ve spojení“ s rozhodnutím Ministerstva financí ze dne 11. 6. 2009 uložil žalobci odvést do státního rozpočtu za porušení rozpočtové kázně 47 865 Kč a penále 20 056 Kč a že žalobce tyto částky dne 30. 6. 2009 zaplatil „ve prospěch účtu Finančního úřadu v Č.“, odvolací soud dovodil, že uvedeným rozhodnutím Finančního úřadu v Č. je soud ve smyslu ustanovení § 135 odst. 2 o. s. ř. vázán. Podle odvolacího soudu je „oprávnění soudu k samostatnému posouzení předběžné otázky dáno bez ohledu na to, zda věc, v níž by tato otázka byla jako meritoriální řešena, náleží do civilní soudní pravomoci“, bylo-li však „rozhodnutí správního orgánu již vydáno, není soud oprávněn zkoumat věcnou správnost tohoto správního aktu, ale musí z něho vycházet“; soudy proto v projednávané věci „nemohly přezkoumat ani rozhodnutí o odvodu dotace do státního rozpočtu ve výši 47 865 Kč, ani rozhodnutí o zaplacení penále ve výši 20 056 Kč“, nebyly tedy „možné ani revidovat závěry finančního úřadu o výsledku kontroly odvodové povinnosti žalobce dle zákona o rozpočtových pravidlech“ a námitky žalovaného „k nedostatkům postupu finančního úřadu při kontrole jsou bezvýznamné“. Odvolací soud dospěl shodně se soudem prvního stupně k závěru, že žalovaný způsobil žalobci svým zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů škodu, za níž odpovídá podle ustanovení § 250 odst. 1 zák. práce, a že tu nejsou důvody hodné zvláštního zřetele ke snížení výše náhrady škody.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání. Namítl, že rozhodnutím finančního úřadu není soud vázán, neboť „závěry kontroly finančního úřadu nejsou rozhodnutím o spáchání trestného činu, přestupku ani jiného správního deliktu“, a že „rozhodnutí finančního úřadu“, které představuje „pouze platební výměr týkající se Města S., na jehož základě žalobce odvedl uvedenou částku včetně penále, aniž by využil všechny dostupné opravné prostředky“, bylo „vydáno na základě procesních pochybení, které měly vliv na výsledek rozhodnutí, přičemž dovolatel se k nim nemohl vyjádřit a ani jinak se bránit tomuto rozhodnutí, neboť on sám nebyl účastníkem tohoto řízení“; podle žalovaného si soudy měly „otázky týkající se celé věci v plném rozsahu posoudit samy“. Žalovaný dále odmítá závěr, že by bylo prokázáno jeho zavinění, když bylo prokázáno, že kritizované „proplacení uvedené částky bylo projednáno s dalšími osobami (svědky P. Š. a Ing. P. B.), které dovedly přípustnost čerpání dotace“, a že údajná škoda s ním nebyla v rozporu s ustanovením § 263 odst. 1 zák. práce „vůbec projednána“. Žalovaný navrhl, aby dovolací soud zrušil napadený rozsudek a aby věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalobce navrhl, aby dovolací soud dovolání žalovaného zamítl. Uvedl, že napadené rozhodnutí je věcně správné, že v řízení byl prokázán vznik škody a zavinění žalovaného, že soudy v daném případě nemohly přezkoumávat ani

rozhodnutí o odvodu dotace do státního rozpočtu, ani rozhodnutí o zaplacení penále, a že povinnost projednat škodu se zaměstnancem podle ustanovení § 263 odst. 1 zák. práce má „jen pořádkovou povahu, není podmínkou pro uplatnění náhrady škody u soudu a nemůže mít za následek zánik nároku na náhradu škody“.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) projednal dovolání podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů účinných do 31. 12. 2012, neboť napadený rozsudek odvolacího soudu byl vydán v době do 31. 12. 2012 (srov. čl. II bod 7 zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání žalovaného proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Podmínky přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu jsou obsaženy v ustanovení § 237 o. s. ř.

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé (§ 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), nebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (§ 237 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.), anebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.).

Žalovaný napadá dovoláním rozsudek odvolacího soudu, kterým byl rozsudek soudu prvního stupně o věci potvrzen. Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. dovolání není přípustné, a to již proto, že ve věci samé nebylo soudem prvního stupně vydáno rozhodnutí, které by bylo odvolacím soudem zrušeno. Dovolání žalovaného proti rozsudku odvolacího soudu tedy může být přípustné jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku,

kteřá v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo kteřá je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 se nepřihlíží (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody (srov. § 242 odst. 3 o. s. ř.); vyplývá z toho mimo jiné, že při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. ve věci samé po právní stránce zásadní právní význam, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil.

Připustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přitom není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Připustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má.

V projednávané věci odvolací soud řešil mimo jiné právní otázku, zda je soud povinen v řízení o náhradu škody, za níž zaměstnanec odpovídá zaměstnavateli podle ustanovení § 250 zák. práce, vycházet ve smyslu ustanovení § 135 o. s. ř. z pravomocného platebního výměru finančního úřadu na odvod za porušení rozpočtové kázně, kterým byl zaměstnavateli uložen odvod do státního rozpočtu za porušení rozpočtové kázně podle zákona č. 218/2000 Sb. (ve znění pozdějších předpisů), a příslušné penále, spatřuje-li zaměstnavatel zaviněné porušení povinností zaměstnancem při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním v jednání (konání nebo opomenutí) zaměstnance, které představovalo (mělo představovat) finančním úřadem vytýkané porušení rozpočtové kázně. Uvedená právní otázka dosud nebyla v rozhodování dovolacího soudu ve všech souvislostech vyřešena. Nejvyšší soud proto dospěl k závěru, že dovolání žalovaného proti rozsudku odvolacího soudu je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Projednávanou věc je třeba i v současné době posuzovat – vzhledem k tomu, kdy došlo k události, od níž žalobce odvíjí vznik škody – podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění zákonů č. 585/2006 Sb., č. 181/2007 Sb., č. 261/2007 Sb., 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb., nálezů Ústavního soudu č. 116/2008 Sb. a zákonů č. 121/2008 Sb., č. 126/2008 Sb., č. 294/2008 Sb., č. 305/2008 Sb. a č. 382/2008 Sb., tedy podle zákoníku práce ve znění účinném do 13. 9. 2009. Právní úprava obsažená v zákoníku práce se vztahuje též na pracovněprávní vztahy úředníků samosprávných celků, nestanoví-li zákon jinak

(srov. § 1 odst. 2 zákona č. 312/2002 Sb., o úřednicích územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů).

Zaměstnanec odpovídá zaměstnavateli za škodu, kterou mu způsobil zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním (§ 250 odst. 1 zák. práce). Byla-li škoda způsobena také porušením povinností ze strany zaměstnavatele, odpovědnost zaměstnance se poměrně omezí (§ 250 odst. 2 zák. práce). Při odpovědnosti za škodu podle ustanovení § 250 odst. 1 zák. práce je zaměstnavatel povinen prokázat zavinění zaměstnance (srov. § 250 odst. 3 zák. práce).

Předpokladem pro vznik odpovědnosti zaměstnance vůči zaměstnavateli za škodu podle ustanovení § 250 odst. 1 zák. práce je porušení pracovních povinností zaměstnancem, vznik škody, příčinná souvislost mezi porušením pracovních povinností a vznikem škody a zavinění na straně zaměstnance. Ke vzniku povinnosti k náhradě škody je zapotřebí, aby všechny předpoklady byly splněny současně; chybí-li kterýkoliv z nich, odpovědnost za škodu nemůže nastat. Zaměstnanec odpovídá jen za tu škodu, kterou zaviněným porušením pracovních povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním skutečně způsobil; není proto dána jeho odpovědnost za tu část škody, která byla způsobena porušením povinností ze strany zaměstnavatele, případně zaviněním jiného zaměstnance nebo třetích osob vně zaměstnavatele. V řízení o náhradu škody podle ustanovení § 250 odst. 1 zák. práce má žalobce (poškozený zaměstnavatel) procesní povinnost tvrdit (srov. § 101 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.) a posléze i prokázat (srov. § 101 odst. 1 písm. b/ a 120 odst. 1 o. s. ř.) všechny uvedené předpoklady potřebné pro vznik odpovědnosti za škodu.

V projednávané věci bylo pro posouzení důvodnosti požadavku žalobce na náhradu škody mimo jiné významné, zda žalovanému lze přičítat v příčinné souvislosti s odvodem do státního rozpočtu za porušení rozpočtové kázně podle zákona č. 218/2000 Sb. (ve znění pozdějších předpisů), který byl uložen platebním výměrem finančního úřadu žalobci, a s povinností zaplatit příslušné penále, zaviněné porušení povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.

Soud je vázán rozhodnutím příslušného orgánu o tom, že byl spáchán trestný čin, přešůpek nebo jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních předpisů, a kdo je spáchal, jakož i rozhodnutím o osobním stavu; soud však není vázán rozhodnutím v blokovém řízení (§ 135 odst. 1 o. s. ř.). Jinak otázky, o nichž přísluší rozhodnout jinému orgánu, může soud posoudit sám; bylo-li však o takové otázce vydáno příslušným orgánem rozhodnutí, soud z něho vychází (§ 135 odst. 2 o. s. ř.).

Finanční úřad je orgánem, který je oprávněn podle ustanovení § 44a zákona č. 218/2000 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) a podle ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 337/1992 Sb. (ve znění pozdějších předpisů, účinného do 31. 12. 2010)

uplatnit odvod za porušení rozpočtové kázně a penále za prodlení s odvodem za porušení rozpočtové kázně. Vydal-li finanční úřad rozhodnutí (platební výměr), kterým vyměřil odvod (penále) do státního rozpočtu za porušení rozpočtové kázně, nemůže je soud v občanském soudním řízení přezkoumávat (tedy posuzovat jeho věcnou správnost) a je povinen z něho vycházet při řešení předběžné otázky, zda byla porušena rozpočtová kázeň (ve smyslu ustanovení § 135 odst. 2 o. s. ř.). Uvedená závaznost platebního výměru finančního úřadu na odvod za porušení rozpočtové kázně a penále za prodlení s odvodem za porušení rozpočtové kázně pro soud ovšem není absolutní. Soud z takového rozhodnutí vychází jen tehdy, jestliže v občanském soudním řízení posuzuje (jako předběžnou nebo meritorní otázku), zda došlo k porušení rozpočtové kázně ze strany toho, kdo je příjemcem platebního výměru. Vůči tomu, kdo nebyl v rozhodnutí (platebním výměru) označen za subjekt, který porušil rozpočtovou kázeň, a kdo není ani jeho právním nástupcem, není rozhodnutí (platební výměr) závazné (účinné); projevuje se to (mimo jiné) tím, že finanční úřad s ním nejedná, rozhodnutí (platební výměr) se mu nedoručuje a není oprávněn proti rozhodnutí (platebnímu výměru) podat odvolání. Dovolatel v této souvislosti výstižně poukazuje na to, že ke kontrole odvodové povinnosti provedené finančním úřadem a ani k rozhodnutí (platebnímu výměru) finančního úřadu se nemohl – protože nebyl příjemcem správního aktu – vyjádřit a ani jinak se bránit jeho výsledkům. Ten, kdo nebyl příjemcem platebního výměru finančního úřadu na odvod za porušení rozpočtové kázně a kdo není ani jeho právním nástupcem, proto může v občanském soudním řízení uplatňovat svá práva bez zřetele k tomu, jak vyznělo rozhodnutí finančního úřadu, a ani soud nemůže vůči němu vycházet ze závěru, že by jím bylo prokázáno jednání (konání nebo opomenutí), představující porušení rozpočtové kázně.

Nejvyšší soud z uvedených důvodů dospěl – obdobně jako při posuzování účinků rozhodnutí správce daně o určení rozsahu (zřízení) zástavního práva (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 5. 2004, sp. zn. 21 Cdo 2328/2003, který byl uveřejněn pod č. 109 v časopise Soudní judikatura, ročník 2004) – k závěru, že z platebního výměru finančního úřadu na odvod za porušení rozpočtové kázně, vydaného podle ustanovení § 44a zákona č. 218/2000 Sb. (ve znění pozdějších předpisů), soud v občanském soudním řízení vychází jen tehdy, posuzuje-li u příjemce platebního výměru (nebo jeho právního nástupce), zda jednání popsané v rozhodnutí představuje porušení rozpočtové kázně. Zkoumá-li však v občanském soudním řízení jako předběžnou nebo meritorní otázku to, zda došlo k porušení rozpočtové kázně ve vztahu k zaměstnanci příjemce platebního výměru (jeho právního nástupce) nebo vůči někomu jinému, není soud tímto rozhodnutím finančního úřadu vázán a všechny rozhodné okolnosti je oprávněn (a povinen) posoudit sám.

Žalovaný v projednávané věci nebyl tím, vůči komu by finanční úřad vedl řízení o odvodu za porušení rozpočtové kázně, a ani osobou, která by byla pří-

jemcem platebních výměrů č. I a č. II Finančního úřadu v Č. ze dne 30. 3. 2009. Uvedená rozhodnutí proto nejsou vůči žalovanému závazná a soud při rozhodování, zda je důvodná proti žalovanému žaloba o náhradu škody, kterou způsobil (podle názoru žalobce) zaviněným porušením pracovních povinností spočívajících v nesprávném použití účelové dotace, z těchto rozhodnutí nemohl bez dalšího vycházet a byl oprávněn a povinen pro účely tohoto občanského soudního řízení – i bez zřetele k závěrům těchto rozhodnutí – samostatně posoudit otázku porušení rozpočtové kázně u žalobce.

Protože rozsudek odvolacího soudu není správný, Nejvyšší soud jej proto – aniž by bylo potřebné se věci (zatím) dále zabývat – podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. zrušil. Vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud rovněž toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně (Okresnímu soudu v České Lípě) k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).

V žalobě pro zmatečnost se uvede důvod žaloby (důvod zmatečnosti) nejen tak, aby bylo zřejmé, který z důvodů uvedených v ustanovení § 229 odst. 1 až 4 o. s. ř. byl uplatněn, ale současně způsobem, aby bylo nepochybné, v čem (v jakém konkrétním protiprávním stavu nebo postupu) je spatřován; důvod zmatečnosti může být měněn jen po dobu trvání lhůty k žalobě pro zmatečnost.

Soud při rozhodování o žalobě pro zmatečnost posuzuje napadené rozhodnutí jen z pohledu důvodu zmatečnosti, který byl uveden v žalobě pro zmatečnost nebo který byl označen dodatečně (vedle již uvedeného důvodu zmatečnosti nebo místo něho) v době, kdy ještě běžela lhůta k žalobě pro zmatečnost; uplatněnými důvody zmatečnosti je vázán.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2013, sp. zn. 21 Cdo 4119/2011)

Žalobkyně se žalobou podanou u Okresního soudu v Bruntále dne 2. 12. 1999 domáhala, aby soud platebním rozkazem uložil žalované, aby mu zaplatila 3820 Kč s 19% úrokem z prodlení za dobu od 4. 4. 1996 do zaplacení. Žalobu zdůvodnila zejména tím, že „na základě přihlášek ze dne 22. 12. 1995 č. 35/96 a 36/96 byla po provedeném řízení vystavena rozhodnutí České zemědělské a potravinářské inspekce“ a že za „vystavení rozhodnutí“ je žalovaná povinna zaplatit 3820 Kč, což dosud neučinila.

Aniž by soud učinil v řízení jakýkoliv úkon, byl usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. 2. 2000 prohlášen na majetek žalované konkurs, který byl po splnění rozvrhového usnesení zrušen usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 3. 2009, které nabylo právní moci (podle potvrzení uvedeného ve spise) dnem 1. 5. 2009.

Okresní soud v Bruntále – pobočka v Krnově poté, co usnesením ze dne 5. 8. 2009 žalovanou vyzval, aby se ve věci písemně vyjádřila, co žalovaná ve vyjádření ze dne 14. 8. 2009 navrhla zamítnutí žaloby a co okresní soud odročil na žádost žalobkyně jednání nařízené na den 12. 11. 2009 – rozsudkem ze dne 24. 11. 2009 „částečně zastavil“ řízení ohledně částky 29 Kč s 19% úrokem od 24. 2. 2009 do zaplacení, uložil žalované, aby zaplatila žalobci 3791 Kč s 14,42% úrokem od 4. 4. 1996 do zaplacení, zamítl žalobu o zaplacení úroku ve výši 4,58 % z částky 3791 Kč od 4. 4. 1996 do zaplacení a rozhodl, že žalobkyně se vrací soudní poplatek 500 Kč, že Česká republika nemá právo na náhradu nákladů řízení a že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Dospěl k závěru, že žalobkyně provedla v roce 1995 na objednávku žalované rozbor potravinářských výrobků žalované, že žalovaná svůj dluh ve výši 3820 Kč dne 26. 8. 1998 písemně uznala a že ohledně částky 29 Kč byla žaloba

částečně vzata zpět, neboť pohledávka žalobce v této výši byla dne 24. 2. 2009 uspokojena „v konkursním řízení“ vedeném na majetek žalované. Námitku promlčení vznesenou žalovanou odmítl s odůvodněním, že řízení bylo zahájeno dne 2. 12. 1999 ještě před uplynutím čtyřleté promlčecí doby.

Odvolání žalované, podané proti vyhovujícímu výroku rozsudku okresního soudu, Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 29. 1. 2010 odmítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Dospěl k závěru, že napadený rozsudek byl vydán dne 24. 11. 2009 po řízení provedeném v době po 1. 7. 2009 podle občanského soudního řádu ve znění zákona č. 7/2009 Sb., neboť od podání žaloby dne 2. 12. 1999 do dne nabytí účinnosti zákona č. 7/2009 Sb. dne 1. 7. 2009 okresní soud neučinil ve věci žádný úkon, a že odvolání není podle ustanovení § 202 odst. 2 o. s. ř. ve znění účinném od 1. 7. 2009 přípustné, neboť směřuje proti rozsudku, jímž bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 10 000 Kč. Odvolání proto muselo být podle ustanovení § 218 písm. c) odmítnuto.

Proti tomuto usnesení krajského soudu podala žalovaná žalobu pro zmatečnost podle ustanovení § 229 odst. 4 o. s. ř. Namítá, že okresní soud ve věci rozhodl rozsudkem pro uznání, u něhož se neuplatňuje nepřipustnost odvolání podle ustanovení § 202 odst. 2 o. s. ř., a že proto krajský soud nesprávně odmítl její odvolání proti rozsudku okresního soudu.

K r a j s k ý s o u d v Ostravě usnesením ze dne 5. 8. 2010 žalobu pro zmatečnost zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Dovodil, že okresní soud ve věci nerozhodl rozsudkem pro uznání vydávaným podle ustanovení § 153a o. s. ř., neboť žalovaná uplatněnou pohledávku písemně uznala co do důvodu a výše dne 26. 8. 1998 „hmotněprávním prohlášením ještě před zahájením řízení“ a že se proto na posouzení přípustnosti odvolání proti rozsudku okresního soudu vztahuje ustanovení § 202 odst. 2 o. s. ř. Důvod zmatečnosti podle ustanovení § 229 odst. 4 o. s. ř. není dán, neboť závěr krajského soudu „o nepřipustnosti odvolání podle ustanovení § 202 odst. 2 o. s. ř. ve znění platném od 1. 7. 2009 je správný“.

K o d v o l á n í ž a l o v a n é V r c h n í s o u d v Olomouci usnesením ze dne 15. 12. 2010 potvrdil usnesení soudu prvního stupně a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Shodně se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že okresní soud nerozhodl ve věci rozsudkem pro uznání podle ustanovení § 153a o. s. ř., neboť uznání závazku žalované bylo hmotněprávním úkonem podle ustanovení § 323 obch. zák., který žalovaná učinila před zahájením řízení vůči žalobkyni a nikoliv vůči soudu; v průběhu řízení žalovaná naopak právo žalobkyně neuznávala a nesouhlasila s tím, aby soudy k uznání závazku žalovanou ze dne 26. 8. 1998 přihlížely. Při posuzování otázky, zda o odvolání žalované proti rozsudku okresního soudu mělo být krajským soudem rozhodnuto podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 30. 6.

2009 nebo zda mělo být postupováno podle občanského soudního řádu „ve znění novely“ provedené zákonem č. 7/2009 Sb., odvolací soud zdůraznil, že okresní soud ve věci neučinil v době do 30. 6. 2009 žádný úkon a že proto se v řízení (včetně odvolacího řízení) muselo postupovat a rozhodovat podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 7. 2009.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podala žalovaná dovolání. Namítala v první řadě, že okresní soud nebyl oprávněn o pohledávce žalobkyně, která byla zjištěna a uznána v konkursu, znovu po ukončení konkursu jednat, neboť žalovaná už nemá ani žádné listinné důkazy, aby se mohla při jednání u soudu bránit, a že nemohl ani z neuhrazené pohledávky, na jejíž zaplacení nestačil majetek úpadce, přiznat žalobci úrok z prodlení, a to po celou dobu konkursního řízení až do zaplacení (přiznaný úrok 14,42 % od 4. 4. 1996 do zaplacení). Okresní soud však znovu uložil žalované povinnost zaplatit dosud neuhrazený zbytek pohledávky 3791 Kč, ačkoliv žalobkyně může ve prospěch své pohledávky vést ve smyslu ustanovení § 45 odst. 2 zákona o konkursu a vyrovnání výkon rozhodnutí na majetek žalované; žalobkyně tak získala ve prospěch stejné pohledávky „dva exekuční tituly“. Žalovaná považuje povinnost zaplacení úroku z prodlení ve výši 14,42 % od 4. 4. 1996 do zaplacení (za dobu po prohlášení konkursu na majetek žalované dne 17. 2. 2000 do zrušení konkursu dne 1. 5. 2009) za výkon práva v rozporu s dobrými mravy, když v tomto období nemohla žalovaná objektivně pohledávku uspokojit, neboť nemohla nakládat se svým majetkem, navíc žalobkyně ani neprokázala, kdy byla faktura splatná. Žalovaná rovněž nesouhlasila s názorem odvolacího soudu, podle kterého nebylo o pohledávce v době do 30. 6. 2009 započato jednání, neboť předmětné pohledávce žalobkyně bylo „jednáno soudem v konkursním řízení, a to od prohlášení konkursu dne 17. 2. 2000 až do 1. 5. 2009“, a že tedy „do novelizace o. s. ř. bylo o pohledávce dávno rozhodnuto“. Žalovaná označila za otázku zásadního významu to, zda je soud „oprávněn znovu jednat o věci pravomocně rozhodnuté v konkursním řízení (o pohledávce 3820 Kč), která byla uznána a zjištěna v konkursním řízení, a věřitel má exekuční titul k vymáhání této zbývající pohledávky (3791 Kč)“, a navrhl, aby dovolací soud zrušil usnesení soudů obou stupňů zrušil a aby věc vrátil k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání je třeba i v současné době projednat a rozhodnout podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů účinných do 31. 12. 2012, neboť napadené usnesení odvolacího soudu bylo vydáno v době do 31. 12. 2012 (srov. čl. II bod 7 zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb.,

občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony), a že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou (účastníkem řízení), se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Podmínky přípustnosti dovolání proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnuto o žalobě pro zmatečnost, jsou obsaženy v ustanovení § 238a odst. 1 písm. b), § 238a odst. 2 a v § 237 odst. 1 a 3 o. s. ř.

Dovolání je přípustné proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto o žalobě pro zmatečnost (§ 238a odst. 1 písm. b/, § 238a odst. 2 a § 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), nebo jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl o žalobě pro zmatečnost jinak než v dřívějším usnesení proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější usnesení zrušil (§ 238a odst. 1 písm. b/, § 238a odst. 2 a § 237 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.), anebo jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto o žalobě pro zmatečnost, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. b), § 238a odst. 2 a § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené usnesení odvolacího soudu má v rozhodnutí o žalobě pro zmatečnost po právní stránce zásadní význam (§ 238a odst. 1 písm. b/, § 238a odst. 2 a § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.).

Žalovaná dovoláním napadá usnesení odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto o žalobě pro zmatečnost. Podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. b), § 238a odst. 2 a § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. dovolání není přípustné, a to již proto, že ve věci nebylo soudem prvního stupně vydáno usnesení o žalobě pro zmatečnost, které by bylo odvolacím soudem zrušeno. Dovolání žalované proti usnesení odvolacího soudu tedy může být přípustné jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 238a odst. 1 písm. b), § 238a odst. 2 a § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 238a odst. 1 písm. b), § 238a odst. 2 a § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být odvolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 o. s. ř. se nepřihlíží.

Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody (srov. § 242 odst. 3 o. s. ř.); vyplývá z toho mimo jiné, že při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení 238a odst. 1 písm. b), § 238a odst. 2 a § 237 odst. 3

o. s. ř. ve věci samé po právní stránce zásadní právní význam, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil.

Přípustnost dovolání podle ustanovení 238a odst. 1 písm. b), § 238a odst. 2 a § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení 238a odst. 1 písm. b), § 238a odst. 2 a § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené usnesení odvolacího soudu v rozhodnutí o žalobě pro zmatečnost po právní stránce zásadní význam skutečně má.

V projednávané věci žalovaná v žalobě pro zmatečnost podané proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 1. 2010 spatřovala důvod zmatečnosti v tom, že krajský soud odmítl její odvolání proti rozsudku okresního soudu podle ustanovení § 202 odst. 2 o. s. ř., neboť jím bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 10 000 Kč, ačkoliv okresní soud rozhodl rozsudkem pro uznání, u něhož se neuplatňuje nepřípustnost odvolání podle ustanovení § 202 odst. 2 o. s. ř. V dovolání proti usnesení odvolacího soudu žalobkyně vylíčila důvod zmatečnosti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 1. 2010 tak, že okresní soud nebyl oprávněn o pohledávce žalobkyně, která byla zjištěna a uznána v konkursu, znovu po ukončení konkursu jednat, že okresní soud znovu uložil žalované povinnost zaplatit dosud neuhrazený zbytek pohledávky 3791 Kč, ačkoliv žalobkyně může ve prospěch své pohledávky vést ve smyslu ustanovení § 45 odst. 2 zákona o konkursu a vyrovnání výkon rozhodnutí na majetek žalované, že povinnost zaplacení úroku z prodlení ve výši 14,42 % od 4. 4. 1996 do zaplacení (za dobu po prohlášení konkursu na majetek žalované dne 12. 2. 2000 do zrušení konkursu dne 1. 5. 2009) byla žalované uložena v rozporu s dobrými mravy a že k odmítnutí jejího odvolání proti rozsudku okresního soudu nemohlo dojít podle ustanovení § 202 odst. 2 o. s. ř. ve znění účinném od 1. 7. 2009, když o uplatněné pohledávce bylo „jednáno soudem v konkursním řízení, a to od prohlášení konkursu dne 17. 2. 2000 až do 1. 5. 2009“, a že tedy „do novelizace občanského soudního řádu bylo o pohledávce dávno rozhodnuto“.

Za tohoto stavu bylo pro rozhodnutí o žalobě pro zmatečnost podané žalovnou významné vyřešení právní otázky, zda je soud při rozhodování o žalobě pro zmatečnost vázán důvody zmatečnosti, které v ní uvedl ten, kdo podal žalobu, nebo zda má (musí) být přihlédnuto též k důvodům zmatečnosti napadeného rozhodnutí, které budou uvedeny později v průběhu řízení. Vzhledem k tomu, že žalobkyně ve svém dovolání spatřuje důvody zmatečnosti napadeného usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 1. 2010 v něčem jiném, než jak je vylíčila v žalobě pro zmatečnost, a že výše uvedená právní otázka nebyla dovolacím soudem ve všech souvislostech vyřešena, představuje napadené usnesení odvolacího soudu rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud

proto dospěl k závěru, že dovolání žalované proti usnesení odvolacího soudu je podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. b), § 238a odst. 2 a § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné.

Po přezkoumání usnesení odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Žaloba pro zmatečnost musí vedle obecných náležitostí (uvedených v ustanovení § 42 odst. 4 o. s. ř.) obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu je napadá, důvod zmatečnosti, vylicení skutečností, které svědčí o tom, že je žaloba podána včas, označení důkazů, jimiž má být důvodnost žaloby prokázána, jakož i to, čeho se ten, kdo podal žalobu, domáhá (srov. § 232 odst. 1 o. s. ř.).

Rozsah, v jakém se rozhodnutí napadá, a důvod zmatečnosti mohou být měněny jen po dobu trvání lhůty k žalobě pro zmatečnost (srov. § 232 odst. 2 o. s. ř.).

Žaloba pro zmatečnost představuje mimořádný opravný prostředek, který v občanském soudním řízení slouží k tomu, aby mohla být zrušena pravomocná rozhodnutí soudu, která trpí takovými vadami, jež představují porušení základních principů ovládajících řízení před soudem, popřípadě je takovými vadami postiženo řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo (zmatečností), jestliže je nejen v zájmu účastníků, ale i ve veřejném zájmu, aby taková pravomocná rozhodnutí byla odklizená, bez ohledu na to, zda jsou nebo nejsou věcně správná.

Žaloba pro zmatečnost nespočívá na zásadě universality, která by umožňovala, že by ji bylo možné podat proti kterémukoliv pravomocnému rozhodnutí soudu a z jakéhokoliv důvodu. Z ustanovení § 229 odst. 1 až 4 o. s. ř. bez pochybností vyplývá, že žaloba pro zmatečnost je přípustná jen proti rozhodnutím v něm vyjmenovaným a že ji lze podat jen z důvodů v tomto ustanovení obsažených.

Při úvaze, jak má být důvod zmatečnosti v žalobě pro zmatečnost uveden, je třeba v první řadě vzít v úvahu, že ustanovení § 229 odst. 1 až 4 o. s. ř. vymezují jen skutkové podstaty, kterými může (a smí) být zdůvodněna žaloba pro zmatečnost. Pro závěr, zda napadené rozhodnutí opravdu trpí zmatečností, je však třeba zjistit, zda skutečně došlo k porušení základních principů ovládajících řízení před soudem, které ve smyslu ustanovení § 229 odst. 1 až 4 o. s. ř. představují zmatečností, popřípadě zda je takovými vadami postiženo řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo. Důvod zmatečnosti je proto třeba v žalobě pro zmatečnost uvést nejen tak, aby bylo zřejmé, který z důvodů uvedených v ustanovení § 229 odst. 1 až 4 o. s. ř. byl uplatněn, ale současně způsobem, aby bylo nepochybné, v čem (v jakém konkrétním protiprávním stavu nebo postupu) je spatřován; jen taková konkretizace důvodu zmatečnosti umožní soudu rozhodujícímu o žalobě pro zmatečnost posoudit, zda napadené rozhodnutí vskutku trpí takovými vadami, jež představují porušení základních principů ovládajících řízení před

soudem, popřípadě je takovými vadami postiženo řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo (zmatečností), a zda je nejen v zájmu účastníků, ale i ve veřejném zájmu, aby takové pravomocné rozhodnutí bylo odklizeno.

Důvod zmatečnosti může být měněn – jak vyplývá z ustanovení § 232 odst. 2 o. s. ř. – jen po dobu trvání lhůty k žalobě pro zmatečnost. Znamená to (mimo jiné), že při rozhodování o žalobě pro zmatečnost soud posuzuje napadené rozhodnutí jen z pohledu důvodu zmatečnosti, který byl uveden v žalobě pro zmatečnost nebo který byl označen dodatečně (vedle již uvedeného důvodu zmatečnosti nebo místo něho) v době, kdy ještě běžela lhůta k žalobě pro zmatečnost, a že se nezabývá těmi důvody zmatečnosti, které byly uplatněny později, jakož i to, že (řádne) uplatněnými důvody zmatečnosti je soud vázán a že tedy nemůže posuzovat zmatečnost napadeného rozhodnutí z jiného důvodu, než který byl (řádne a včas) uplatněn tím, kdo žalobu podal.

V projednávané věci žalovaná napadla žalobou pro zmatečnost usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 1. 2010.

Podle ustanovení § 229 odst. 4 o. s. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2012) účastník může žalobou pro zmatečnost napadnout pravomocné usnesení odvolacího soudu, kterým bylo odmítnuto odvolání nebo kterým bylo zastaveno odvolací řízení.

Způsobilým předmětem žaloby pro zmatečnost podle ustanovení § 229 odst. 4 o. s. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2012) jsou pravomocná usnesení odvolacího soudu o odmítnutí odvolání nebo o zastavení odvolacího řízení a jejím důvodem je skutkově nebo právně chybný (v rozporu se zákonem učiněný) závěr o tom, že odvolání muselo být odmítnuto nebo že odvolací řízení muselo být zastaveno (srov. též právní názor vyjádřený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2006, sp. zn. 29 Odo 783/2005, které bylo uveřejněno pod č. 147 v časopise Soudní judikatura, ročník 2006).

Žalobkyně v době před uplynutím lhůty k žalobě pro zmatečnost spatřovala – jak uvedeno již výše – důvod zmatečnosti v tom, že krajský soud odmítl její odvolání proti rozsudku okresního soudu v rozporu s ustanovením § 202 odst. 2 o. s. ř., neboť okresní soud rozhodl rozsudkem pro uznání, u něhož se neuplatňuje nepřipustnost odvolání podle ustanovení § 202 odst. 2 o. s. ř. Uvedené okolnosti však – jak správně soudy dovodily – důvod zmatečnosti nepředstavují, neboť rozsudek Okresního soudu v Bruntále – pobočka v Krnově ze dne 24. 11. 2009 nebyl vydán podle uznání žalované ve smyslu ustanovení § 153a o. s. ř., ale po jednání na základě zjištěného skutkového stavu (§ 153 o. s. ř.). Další důvody zmatečnosti napadeného usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 1. 2010 žalovaná uplatnila opožděně (až po uplynutí lhůt k žalobě pro zmatečnost), některé dokonce až v dovolání proti usnesení odvolacího soudu.

Žalovaná v dovolání proti usnesení odvolacího soudu nezpochybňuje závěr soudů o tom, že rozsudek Okresního soudu v Bruntále – pobočka v Krnově ze

dne 24. 11. 2009 nepředstavuje rozsudek pro uznání. Protože dalšími (opožděně uplatněnými) důvody zmatečnosti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 1. 2010 se nebylo možné zabývat, je usnesení odvolacího soudu z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správné. Vzhledem k tomu, že nebylo zjištěno (a ani dovolatelkou tvrzeno), že by usnesení odvolacího soudu bylo postiženo vadou uvedenou v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř. nebo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, dovolací soud dovolání žalované podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.

Je-li soudní exekutor odvolán, exekuční činnost nadále do jmenování nového exekutora provádí zástupce exekutora, a pokud zastupování trvá, nemůže odvolaný exekutor exekuční činnost vykonávat. Oprávněný může po odvolání exekutora, jenž byl pověřen provedením exekuce, požádat o změnu exekutora; v takovém případě je důvod pro změnu exekutora dán ze zákona, soud tedy nezkontroluje, zda jsou dány důvody změny ve smyslu ustanovení § 44b ex. ř. Vyhovění návrhu na změnu exekutora nebrání okolnost, že dosud nedošlo ke jmenování nového exekutora.

(Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 6. 9. 2012, sp. zn. 20 Co 453/2012)

O k r e s n í s o u d v Mělníku usnesením ze dne 20. 3. 2012 rozhodl, že zproštuje JUDr. J. D., soudního exekutora Exekutorského úřadu Plzeň – jih, pověření k provedení exekuce, nařízené usnesením Okresního soudu v Mělníku dne 8. 4. 2008 (výrok I.), a že provedením této exekuce pověřuje soudního exekutora Mgr. T. P., Exekutorský úřad N. (výrok II.). Toto rozhodnutí soud prvního stupně odůvodnil s poukazem na ustanovení § 15 odst. 1 písm. c) a § 44b ex. ř. tím, že vyhověl žádosti oprávněného o změnu exekutora po zjištění, že JUDr. J. D. byl na svoji žádost ke dni 31. 12. 2011 odvolán z funkce soudního exekutora.

Proti tomuto usnesení se odvolal JUDr. M. U., soudní exekutor Exekutorského úřadu P. 9, jako zástupce odvolaného soudního exekutora JUDr. J. D. Poukázal na to, že po odvolání soudního exekutora výkon exekutorského úřadu zaniká, nicméně řízení jsou nadále spravována osobou zástupce odvolaného soudního exekutora, se kterým má již dohodou určený odvolaný soudní exekutor podíl na odměně. Ministerstvo uskuteční do jednoho měsíce od uvolnění exekutorského úřadu výběrové řízení na nového exekutora. Zastupování odvolaného soudního exekutora pak končí dnem, kdy byl po zániku výkonu exekutorského úřadu jmenován do exekutorského úřadu nový exekutor. Podle § 15 odst. 5 ex. ř. exekutor jmenovaný do exekutorského úřadu převezme neukončené spisy tohoto úřadu a provádí dále exekuční a další činnost; účastníky řízení o tom informuje a oprávněného poučí, že může požádat o změnu exekutora. V daném případě bylo dosud naplněno to, že po odvolání soudního exekutora JUDr. J. D. jeho zástupce řádně vykonává svou činnost. Skutečnost, že dosud nebyl do exekutorského úřadu jmenován nový exekutor, nelze pak přičítat k tíži odvolaného soudního exekutora. Výběr osoby soudního exekutora je sice v dispozici oprávněného, tento však toto své právo realizuje tím, že v návrhu na nařízení exekuce označí konkrétní osobu exekutora, který má být provedením exekuce pověřen. Poté, co se tak stane, může oprávněný navrhnout změnu exekutora pouze z důvodů zvláštního

zřetele hodných, což není případ odvolání soudního exekutora (viz rozhodnutí Krajského soudu v Plzni ze dne 31. 3. 2011, sp. zn. 61 Co 105/2011, dále usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci, č.j. 40 Co 218/2012-32). Není tedy v případě změny exekutora možný jiný postup, než jaký exekuční řád uvádí v ustanovení § 44b. V dané věci oprávněný důvodnost svého požadavku na změnu exekutora neprokázal, soudnímu exekutorovi pak nebylo umožněno před vydáním rozhodnutí se k tomuto návrhu vyjádřit. Z těchto důvodů navrhol, aby bylo napadené usnesení soudu prvního stupně zrušeno.

K r a j s k ý s o u d v Praze rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil.

Z o d ů v o d n ě n í :

Odvolací soud podle ustanovení § 212 a násl. o. s. ř. přezkoumal napadené usnesení soudu prvního stupně a odvolání neshledal důvodným.

V dané věci byla usnesením Okresního soudu v Mělníku ze dne 8. 4. 2008 ve prospěch oprávněného pravomocně nařízena exekuce podle notářského zápisu ze dne 29. 6. 2006, sepsaného I. L., notářkou v K., a jejím provedením byl pověřen soudní exekutor JUDr. J. D., Exekutorský úřad P. Soudní exekutor JUDr. J. D. byl ke dni 31. 12. 2011 z funkce soudního exekutora odvolán; zástupcem soudního exekutora JUDr. J. D. je JUDr. M. U., soudní exekutor, Exekutorský úřad P. 9 (viz informace zveřejněná na portálu Exekutorské komory České republiky). Podáním, došlým soudu 16. 3. 2012, oprávněný požádal o změnu exekutora; navrhl, aby provedením exekuce soud pověřil soudního exekutora Mgr. T. P., Exekutorský úřad N.

Případ, kdy je uvolněn exekutorský úřad a ještě není vybrán a jmenován nový exekutor, řeší po novele exekučního řádu (zákon č. 286/2009 Sb.) ustanovení § 15 a § 16, kde se výslovně stanoví, že ustanovený zástupce provádí exekuční a další činnost do jmenování nového exekutora do exekutorského úřadu, přičemž podíl na odměně se určí dohodou, a pokud k ní nedojde, rozhodne Komora. Novým obsazením exekutorského úřadu se v neukončených spisech z hlediska účastníků nic nemění. Exekutor převezme neukončené spisy a provádí v nich dále exekuční i další činnost, přičemž o této změně účastníky řízení informuje. Nově jmenovaný exekutor rovněž zajišťuje další administrativní záležitosti, jako je předání ukončených spisů, registrů, razítek, průkazů a pečetidel podle § 103 odst. 1. Stanoví se rovněž, že zastupování končí, byl-li po zániku výkonu exekutorského úřadu jmenován do exekutorského úřadu nový exekutor anebo pominou-li jiné důvody, pro které zastupování vzniklo.

Podle názoru odvolacího soudu lze na danou situaci analogicky vztáhnout ustanovení § 15 odst. 5 ex. ř. Soudní exekutor JUDr. J. D., Exekutorský úřad P., který byl soudem pověřen k provedení exekuce, byl ke dni 31. 12. 2011 z funkce exekutora odvolán a tím zanikl výkon exekutorského úřadu. Pokud jde o další

postup, zákon předpokládá, jak bylo již shora uvedeno, že bude do exekutorského úřadu jmenován exekutor, který převezme neukončené spisy tohoto exekutorského úřadu a bude provádět dále exekuční činnost. Pro oprávněného pak tato situace znamená, že může požádat o změnu exekutora a v takovém případě je důvod pro změnu exekutora dán ze zákona (soud tedy nezkoumá důvody zvláštního zřetele hodné, jako tomu je v případě změny exekutora ve smyslu ustanovení § 44b ex. ř.). V daném případě oprávněný v souvislosti se zánikem výkonu exekutorského úřadu využil svého práva daného mu shora citovaným ustanovením a navrhnul změnu soudního exekutora, když k zániku výkonu exekutorského úřadu došlo ke dni 31. 12. 2011 a návrh na změnu exekutora oprávněný soud podal 16. 3. 2012; bylo by čistě formalistickým přístupem takovému návrhu nevyhovět jen proto, že do příslušného exekutorského úřadu exekutor ještě nebyl jmenován. Námitky odvolatele, které se vztahují k postupu podle ustanovení § 44b ex. ř., tak nejsou vzhledem k výše uvedenému posouzení věci významné.

Odvolací soud proto usnesení soudu prvního stupně jako věcně správně potvrdil (§ 219 o. s. ř.).

Není-li v ručitelské smlouvě uvedeno, ke které splátce dluhu se vztahuje omezené ručení, znamená to, že ručení se vztahuje na závazek jako celek, do výše odpovídající limitu ručení.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2013, sp. zn. 32 Cdo 159/2011)

M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 29. 10. 2008 zamítl žalobu o zaplacení částky 1 898 438,83 Kč s 21,5% úrokem z částky 1 031 469,14 Kč od 1. 11. 2000 do zaplacení (výrok pod bodem I) a rozhodl o nákladech řízení (výroky pod body II a III).

V r c h n í s o u d v Praze rozsudkem ze dne 16. 7. 2009 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil v části výroku pod bodem I, pokud jím byla zamítnuta žaloba ohledně částky 91 469,14 Kč s příslušenstvím (výrok pod bodem I), v části výroku pod bodem I, pokud jím bylo rozhodnuto o jistině ve výši 940 000 Kč, rozsudek soudu prvního změnil tak, že žalobci tuto částku přisoudil (výrok pod bodem II), a v ostatním, tj. ohledně příslušenství jistiny 940 000 Kč a ve výrocích o nákladech řízení, rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (výrok pod bodem III).

Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, které po zopakování části jím provedených listinných důkazů dílčím způsobem doplnil a podle nichž E., a. s., na základě smlouvy o úvěru uzavřené dne 16. 6. 1995 poskytla společnosti P., spol. s r. o. (dále jen „dlužník“), úvěr ve výši 1 250 000 Kč. Úvěr byl podle smlouvy splatný ve čtyřech splátkách, v částce 50 000 Kč dne 3. 10. 1995, v částce 120 000 Kč dne 3. 1. 1996, v částce 140 000 Kč dne 3. 4. 1996 a v částce 940 000 Kč dne 3. 7. 1996. Dlužník se zavázal zaplatit bance sjednaný úrok. Pohledávka banky vůči dlužníku měla být zajištěna mimo jiné ručením. Žalovaná s bankou dne 16. 6. 1995 uzavřela ručitelskou smlouvu k zajištění úvěru podle uvedené smlouvy, který je však definován jistinou ve výši 1 125 000 Kč; prohlásila přitom, že přejímá záruku za včasné splácení úvěru s příslušenstvím a dalšími nároky. Smlouva neuvádí, ke které části úvěru, zejména ke kterým splátkám se ručení vztahuje. Pohledávka přešla nejprve v rámci prodeje podniku na U. banku, a. s., a z ní byla smlouvou o postoupení pohledávek ze dne 28. 3. 1997 ve znění dodatku č. 2 ze dne 20. 5. 1999 postoupena původnímu žalobci ČF, s. r. o. Smlouvou o postoupení pohledávky ze dne 5. 12. 2005 byla pohledávka postoupena společnosti J. P. M., jež ji smlouvou ze dne 12. 12. 2005 postoupila nynějšímu žalobci. Podle žaloby (kterou žalovaná v tomto ohledu nezpochybnila) dlužník zaplatil na jistinu celkem částku 218 530,86 Kč (soudy nižších stupňů tuto skutečnost ve svých skutkových zjištěních výslovně neuvedly, nicméně z ní vycházely). Dlužník P., spol. s r. o., jenž

byl v tomto řízení prvním (a původně jediným) žalovaným, byl rozsudkem pro zmeškání Městského soudu v Praze ze dne 18. 9. 2003, který nabyl dne 25. 10. 2003 právní moci, uznán povinným zaplatit žalobci částku 1 805 479,44 Kč s 21,5% úrokem z částky 1 031 469,14 Kč od 1. 6. 2000 do zaplacení.

Odvolací soud dovodil, že předmětem ručení je jistina, úroky a nároky vzniklé nesplácením úvěru, přičemž částka 1 125 000 Kč je vztažena k úvěru samotnému, tedy k jeho jistině, proto nadto je zaručeno příslušenství. Ztotožnil se se závěrem soudu prvního stupně, že ručení za jistinu je omezeno do částky 1 125 000 Kč. Nesprávným však shledal názor soudu prvního stupně, že ručitelské prohlášení je neplatné pro neurčitost, neboť nebylo určeno, ke které splátce se takto limitované ručení vztahuje. Argumentoval, že pohledávka z jednoho úvěru je vždy jen jednou pohledávkou bez toho, zda je splatná najednou nebo po částech; sjednané plnění ve splátkách nečiní z toho několik zcela oddělených plnění. Vyjádřil názor, že redukované zajišťovací závazky vždy trvají, dokud ještě v nějakém rozsahu trvá zajištěná pohledávka. Zajišťující dlužník, který svou odpovědnost co do rozsahu omezil, nemůže být zavázán více, než odpovídá jeho prohlášení, činí-li však zajištěná pohledávka alespoň tolik, za kolik převzal odpovědnost, jeho povinnost trvá v plné jím převzaté výši a ručí tedy do poslední nesplacené koruny jím zajištěného dluhu.

Odvolací soud se shodl se soudem prvního stupně též v posouzení, že ručitelský závazek žalované se s ohledem na ustanovení § 261 odst. 4 obč. zák. řídí obchodním zákoníkem, tedy též délka a běh promlčecí doby. Ztotožnil se též s jeho závěry, že žalovaná se může domáhat promlčení, pokud by taková námitka svědčila dlužníkovi, proto je nutno ve vztahu k ní zohlednit k její námitce marné uplynutí promlčecí doby u prvních tří splátek, v rozsahu poslední splátky se však práva žalobce vůči ní v době, kdy bylo uplatněno právo vůči dlužníkovi, promlčet nemohla. K tomu odvolací soud dodal, že právo žalobkyně vůči žalované nebylo dokonce promlčeno ještě ani v době, kdy bylo toto právo vůči ní uplatněno. Odvolací soud uzavřel, že žalobce má vůči žalované právo na zaplacení nejméně v rozsahu jistiny připadající na poslední, čtvrtou splátku úvěru, tj. na částku 940 000 Kč, jež nepřevyšuje výši odpovědnosti žalované, jak ji ve smlouvě o ručení převzala. Ohledně uplatněného nároku na zaplacení jistiny tuto částku přesahující, tj. ohledně částky 91 469,14 Kč a s ní souvisejícího příslušenství, odvolací soud shledal zamítavý rozsudek soudu prvního stupně správným.

Ve vztahu k příslušenství přiznané jistiny odvolací soud konstatoval, že soud prvního stupně neučinil žádná zjištění potřebná pro rozhodnutí a v podáních, jimiž žalobce nárok na příslušenství uplatnil, resp. specifikoval, se uvádějí rozdílné údaje o sazbách úroků i období, za něž jsou požadovány.

Rozsudek odvolacího soudu v měnicím výroku pod bodem II napadla žalovaná dovoláním, namítajíc, že toto rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci a že „napadené rozhodnutí“ (míněno zřejmě řízení tomuto roz-

hodnutí předcházející) je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (srov. § 241a odst. 2 písm. a/ a b/ o. s. ř.).

Dovolatelka zpochybnila správnost posouzení ručitelské smlouvy jako platné. Ve skutečnosti, že je v ní uvedeno, že je uzavírána k zajištění úvěru ve výši 1 125 000 Kč, zatímco úvěr byl podle úvěrové smlouvy poskytnut v částce 1 250 000 Kč, spatřuje rozpor, jenž má za následek neplatnost této smlouvy.

Dovolatelka namítla též „nepřesvědčivost a nekonkrétnost“ napadeného výroku rozsudku odvolacího soudu, protože „se dovolává jen části souvisejícího výroku soudu prvoinstančního a části výroku č. I soudu odvolacího“. Podle jejího mínění z výroku soudu prvního stupně není zřejmé, jaká částka tvoří jistinu, k jejíž úhradě ji zavazuje napadený výrok odvolacího soudu.

Dále dovolatelka „v souvislosti s postupným promlčením nároků splatných ve splátkách“ brojí proti výkladu odvolacího soudu, „když porovnává zajišťovanou pohledávku jednu, postupně splatnou se zajištěním několika pohledávek vedle sebe“, a jako správný prosazuje výklad soudu prvního stupně.

Dovolatelka navrhla, aby rozsudek odvolacího soudu byl v napadeném výroku zrušen a věc v tomto rozsahu vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalobce se k dovolání nevyjádřil.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d ň ě n í :

Napadené rozhodnutí odvolacího soudu bylo vyhlášeno po 1. 7. 2009, kdy nabyla účinnosti novela občanského soudního řádu provedená zákonem č. 7/2009 Sb., a před 1. 1. 2013, kdy nabyla účinnosti novela občanského soudního řádu provedená zákonem č. 404/2012 Sb., Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) proto vzhledem k bodu 12 přechodných ustanovení v článku II zákona č. 7/2009 Sb. a podle bodu 7 přechodných ustanovení v článku II zákona č. 404/2012 Sb. dovolání projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 7. 2009 do 31. 12. 2012.

Po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou (účastníkem řízení), při splnění podmínek povinného zastoupení stanovených v § 241 o. s. ř., Nejvyšší soud dovodil, že dovolání proti napadenému výroku pod bodem II rozhodnutí odvolacího soudu je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., neboť směřuje proti výroku rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé.

Nejvyšší soud tedy přezkoumal rozhodnutí odvolacího soudu v tomto výroku z hlediska uplatněných dovolacích důvodů, jsa jimi v zásadě vázán, včetně toho, jak je dovolatelka obsahově vymezila (srov. § 242 odst. 3, větu první, o. s. ř.), a dospěl k závěru, že dovolání není důvodné.

Myšlenkový postup, jímž odvolací soud dospěl k závěru, že ručitelská smlouva není neplatná pro neurčitost, odpovídá ustálené judikatuře. Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi opakovaně vysvětluje, že závěr o neplatnosti právního úkonu pro jeho neurčitost či nesrozumitelnost je opodstatněn pouze tehdy, jestliže pochybnosti o jeho obsahu nelze odstranit ani výkladem za použití interpretačních pravidel stanovených v § 35 odst. 2, 3 obč. zák. a pro obchodní závazkové vztahy též v § 266 obch. zák. (srov. např. rozsudek ze dne 31. 7. 1996, sp. zn. 3 Cdon 1044/96, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 2, ročník 1998, pod číslem 2, rozsudek ze dne 30. 3. 2000, sp. zn. 20 Cdo 2018/98, uveřejněný pod číslem 35/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a rozsudek ze dne 31. 3. 2010, sp. zn. 23 Cdo 2942/2009, jenž je, stejně jako ostatní rozhodnutí Nejvyššího soudu zde citovaná, veřejnosti k dispozici na webových stránkách Nejvyššího soudu). Ústavní soud pak – z pohledu ústavou garantovaných základních práv – ve své judikatuře zdůrazňuje, že základním principem výkladu smluv, reflektujícím autonomii smluvních stran v soukromoprávních vztazích a společenskou a hospodářskou funkci soukromoprávní smlouvy, je priorita výkladu, jenž nevede k závěru o neplatnosti smlouvy, je-li takový výklad možný. Postup upřednostňující výklad vedoucí k závěru o neplatnosti smlouvy Ústavní soud posuzuje jako rozporný s principy právního státu a tudíž ústavně nekonformní (srov. např. nález ze dne 14. 4. 2005, sp. zn. I. ÚS 625/2003, uveřejněný pod číslem 84/2005 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu). Odvolací soud v souzené věci správně zvolil tu z možných interpretačních alternativ, jež nevede k závěru o neplatnosti smlouvy, přičemž není pochyb, že jazykové vyjádření posuzované smlouvy a zjištěné okolnosti, jež souvisí s jejím uzavřením, takový výklad umožňují (k tomu srov. např. závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 10. 1998, sp. zn. 1 Odon 110/1997, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 3, ročník 1999, pod číslem 30). Zbývá dodat, že obchodní zákoník v ustanovení § 304 odst. 1, věty první, zajištění ručením jen části závazku výslovně připouští.

Nejvyšší soud shledává správným též dovolatelkou zpochybněným právním názor, na jehož základě odvolací soud neshledal její ručitelské prohlášení neurčitým a tudíž neplatným, nebylo-li jím určeno, ke které splátce se vztahuje její omezené ručení. Na splátky, jimiž má být plněn jeden a týž závazek (srov. § 565 obč. zák.), nelze v žádném ohledu pohlížet, jako by se jednalo o samostatné závazky. Úhrady jednotlivých splátek mají povahu dílčího plnění jediného závazku, přičemž závazek zaniká postupně tak, jak jsou splátky plněny (srov. v tomto ohledu shodně Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník II. § 460 – 880, Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2008, s. 1499), a závazek je splněn zaplacením poslední splátky. Na tom nemění nic to, že podle ustanovení § 392 odst. 2, věty první, obch. zák. u práva na dílčí plnění běží promlčecí doba pro každé dílčí plnění samostatně. Nejde o nic jiného než o odraz skutečnosti, že splatnost závazku, s níž se podle ustanovení § 392 odst. 1,

věty první, obch. zák. pojí počátek běhu promlčecí doby, nastává v případě plnění ve splátkách postupně. V souzené věci z toho plyne, že tu není důvod, proč by muselo být určeno, ke které splátce se omezené ručení vztahuje. Důsledkem absence takového určení v ručiteltské smlouvě tudíž není neurčitost smlouvy, nýbrž skutečnost, že ručení se vztahuje na závazek jako celek, do výše odpovídající limitu ručení, tak jak zcela správně dovodil odvolací soud. Podpůrně lze poukázat na ustanovení § 307 odst. 2 obch. zák., podle něhož je-li ručením zajištěna pouze část závazku, nesnižuje se rozsah ručení částečným plněním závazku, zůstává-li závazek nesplněn ve výši, v jaké je zajištěn ručením.

Dovolací důvod stanovený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., jehož prostřednictvím lze namítat, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci, nebyl tedy uplatněn opodstatněně.

Údaj o tom, co je předmětem rozhodnutí soudu, plyne nejen z jeho výroku, nýbrž též z jeho odůvodnění. To platí o to více tam, kde je žalobou uplatněn požadavek na peněžité plnění, tak jak je tomu též v souzené věci, neboť v takovém případě nelze z výroku zjistit více, než že je jím přisouzena určitá peněžní částka anebo že žaloba na zaplacení určité peněžní částky byla zamítnuta. Soud v odůvodnění rozsudku uvádí, čeho se žalobce domáhal a z jakých důvodů a jaký soud učinil závěr o skutkovém stavu věci a jak věc posoudil po právní stránce (srov. § 157 odst. 2, větu první, o. s. ř.); z toho pak plynou údaje o právním důvodu nároku, o němž bylo rozhodováno. Proto také ustálená soudní praxe běžně připouští, že se tímž výrokem o jediné (souhrnné) peněžní částce rozhoduje též v případech tzv. objektivní kumulace, v nichž je předmětem řízení více různých nároků peněžité povahy, stejně jako v případech, o jaký jde v souzené věci, v nichž je žalobou uplatněn nárok jak na jistinu, tak na její kapitalizované (pevnou částkou vyčíslené) příslušenství. Soud prvního stupně ve svém rozhodnutí naprosto zřetelně zdůraznil, že předmětem řízení je žalobou uplatněný požadavek na zaplacení částky 1 805 479,44 Kč, sestávající z jistiny uplatněné pohledávky ve výši 1 031 469,14 Kč a z úroku ve výši 774 010,30 Kč. Jestliže tedy zamítl žalobu o zaplacení částky 1 805 479,44 Kč, pak nemůže být sebe-menších pochyb, z čeho tato částka sestává a jaká částka tedy představuje jistinu. Rozhodnutí odvolacího soudu pak tento stav zcela přesně reflektuje.

Nejvyšší soud zkoumal z úřední povinnosti, zda řízení před soudy nižších stupňů není postiženo vadami uvedenými v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř. (tzv. zmatečnostmi) či jinými vadami řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, k nimž dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti, i když nebyly v dovolání uplatněny (srov. § 242 odst. 3, větu druhou, o. s. ř.). Zjistil přitom, že odvolací soud řízení vadou zatížil, neboť opomněl v přisuzujícím výroku vyjádřit příslušný vztah mezi povinnostmi, kterou ukládá žalované jako ručitel, a povinností, která byla rozsudkem pro zmeškání Městského soudu v Praze ze dne 18. 9. 2003 uložena dlužníku

(vztah tzv. nepravé solidarity). Plnění, jež bylo uloženo ručiteli, je totiž podle předpisů hmotného práva (srov. § 303 a § 308 obch. zák.) plněním na tentýž závazek, k jehož splnění byl zavázán dlužník, což se v procesní rovině promítá – podle dlouhodobě ustálené soudní praxe – dodatkem v přisuzujícím výroku, že plněním jednoho z nich zaniká v rozsahu tohoto plnění povinnost druhého (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2010, sp. zn. 23 Cdo 28/2010, uveřejněný pod číslem 43/2011 Sběrky soudních rozhodnutí a stanovisek), tak jak to navrhla žalobkyně v podání ze dne 6. 11. 2000. Nejvyšší soud má však za to, že se nejedná o vadu, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, neboť z napadeného rozhodnutí odvolacího soudu je zřejmé, že žalované je jako ručitelce ukládána povinnost ke splnění dlužníkova dluhu vůči žalobkyni, tedy téhož dluhu, jehož zaplacení bylo dlužníkovi uloženo rozsudkem č.j. 40 Cm 295/2000-46, z čehož pak plyne i bez výslovného vyjádření ve výroku napadeného rozhodnutí, že plněním na základě jednoho z těchto rozhodnutí zaniká v rozsahu tohoto plnění povinnost k plnění uložená druhým rozhodnutím (srov. v té souvislosti § 268 odst. 1 písm. g/, odst. 4 o. s. ř. a § 332 obch. zák.). Je ostatně na zvážení, zda nelze zmíněné nedopatření napravit postupem upraveným v ustanovení § 166 o. s. ř.

Jiné vady řízení se ze spisu nepodávají. Není tedy naplněn ani dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. vyhrazený námitce, že řízení (nikoliv rozhodnutí, jak se zřejmě domnívá dovolatelka) je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Nezbývá než uzavřít, že z pohledu uplatněných dovolacích důvodů je napadené rozhodnutí odvolacího soudu správné, Nejvyšší soud proto dovolání žalované, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.

Pohledávka věřitele vzniklá z titulu výkonu rozhodnutí (§ 320 odst. 1 o. s. ř.) postižením obchodního podílu ve společnosti dlužníka je podřízenou pohledávkou ve smyslu § 172 insolvenčního zákona.

(Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 9. 2012,
sen. zn. 101 VSPH 180/2012)

K r a j s k ý s o u d v Plzni rozsudkem ze dne 6. 3. 2012 v bodě I. výroku zamítl žalobu JUDr. J. Š., insolvenčního správce C., s. r. o. v likvidaci (dále jen žalobce), o určení neexistence vykonatelné pohledávky žalovaného Finančního úřadu V. (dále jen žalovaný), přihlášené v insolvenčním řízení dlužníka C., s. r. o. v likvidaci (dále jen dlužník), ve výši 10 470 Kč.

V odůvodnění rozhodnutí soud uvedl, že v insolvenčním řízení vedeném u Krajského soudu v Plzni byl rozhodnutím ze dne 29. 9. 2011 zjištěn úpadek a prohlášen konkurs na majetek dlužníka, jehož insolvenčním správcem byl současně ustanoven žalobce. Žalobce podal dne 20. 12. 2011 žalobu, jíž se domáhal určení neexistence shora označené pohledávky žalovaného, neboť jeho pohledávku žalobce při přezkumném jednání dne 22. 11. 2011 popřel z toho důvodu, že právní titul této pohledávky (platební výměry na daň z převodu nemovitostí, výkaz nedoplatků a daňové penále) nesvědčí žalovanému vůči dlužníku, ale vůči jiné osobě (společnosti LN, s. r. o.).

Soud vycházel ze zjištěného skutkového stavu, podle něhož žalovaný uplatnil včas podanou přihlášku pohledávky z vykonatelného platebního výměru ze dne 14. 12. 2005 ve výši 1500 Kč, ze dne 25. 3. 2009 ve výši 8640 Kč a výkazu nedoplatků ze dne 9. 3. 2009 ve výši 330 Kč, vystavené proti povinnému LN, s. r. o.

V příloze přihlášky žalovaný uvedl odkaz na pravomocné usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 23. 7. 2009, kterým byl nařízen výkon uvedených platebních výměrů vůči LN, s. r. o., postižením obchodního podílu povinného ve společnosti C., s. r. o. v likvidaci, tedy dlužníka.

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že z podané přihlášky vyplývá důvod přihlášené pohledávky, tedy postižení obchodního podílu dlužníka výkonem rozhodnutí. Dovodil, že vydáním usnesení o postižení obchodního podílu povinného (23. 7. 2009) zanikla účast povinného ve společnosti dlužníka, a to před zahájením insolvenčního řízení (11. 6. 2010). Proto se dle názoru soudu prvního stupně jedná o pohledávku žalovaného na vyplacení vypořádacího podílu LN, s. r. o., ve společnosti, která směřuje nyní proti dlužníku. Vzhledem k tomu, že účast LN, s. r. o., ve společnosti dlužníka zanikla, nejedná se dle názoru soudu prvního stupně o pohledávku společníka dle § 172 odst. 4 insolvenčního

zákonu a žalovaný ji přihlásil v insolvenčním řízení důvodně. Žalobu o určení neexistence vykonatelné pohledávky žalovaného proto v celém rozsahu zamítl.

Proti rozsudku soudu prvního stupně se včas odvolal žalobce, jenž jako odvolací důvod uplatnil nesprávné právní posouzení věci soudem prvního stupně a navrhoval zrušení rozsudku odvolacím soudem, případně jeho změnu tak, aby žalobě bylo v celém rozsahu vyhověno a žalobci přiznáno právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Zejména namítal, že žalovaný přihlásil spornou pohledávku z důvodu vydaných vykonatelných platebních výměrů, a nikoliv z důvodu práva na vypořádací podíl ve společnosti dlužníka, jež mu bylo přiznáno usnesením Obvodního soudu pro Prahu 1. Protože tyto platební výměry nesvědčí proti dlužníku, není pohledávka žalovaného přihlášena v insolvenčním řízení důvodně. Dále tvrdil, že pohledávka žalovaného by nemohla být shledána důvodnou ani v případě, že by byla přihlášena řádně jako pohledávka přiznaná uvedeným nařízením exekuce, tedy jako pohledávka na vyplacení vypořádacího podílu, neboť by se v takovém případě jednalo o pohledávku společníka vyplývající z jeho účasti ve společnosti, jež by nebyla zařazena do seznamu pohledávek, a mohla by být uspokojena pouze jako pohledávka podřízená dle § 172 odst. 1, 4 insolvenčního zákona.

V r c h n í s o u d v Praze rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil.

Z o d ů v o d n ě n í :

Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek včetně předcházejícího řízení a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.

V souzené věci nebylo sporu o tom, že žalovaný má vykonatelné pohledávky vůči společnosti LN, s. r. o., a v důsledku nařízeného výkonu rozhodnutí proti povinnému LN, s. r. o., byl postižen usnesením Obvodního soudu pro Prahu 1 obchodní podíl této společnosti ve společnosti dlužníka.

Spornou byla otázka, zda žalovaný řádně uplatnil jako důvod přihlášené pohledávky toto právo na vypořádací podíl ve společnosti dlužníka, případně jakým způsobem by tato pohledávka měla být uspokojena v insolvenčním řízení.

Odvolací soud vycházel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, která považuje za správná a úplná, a na něž v celém rozsahu odkazuje.

Podle § 174 odst. 2 insolvenčního zákona přihláška pohledávky musí kromě obecných náležitostí podání obsahovat důvod vzniku a výši přihlašované pohledávky. Důvodem vzniku přihlašované pohledávky se rozumí uvedení skutečností, na nichž se pohledávka zakládá.

Z hlediska právního posouzení projednávané věci je třeba dát soudu prvního stupně za pravdu v jeho závěru, že žalovaný ve své přihlášce důvod přihlášené pohledávky uvedl, neboť ve své přihlášce označil jednotlivé platební výměry a výkaz nedoplatků vystavené vůči povinné společnosti LN, s. r. o., a v seznamu

příloh vyznačil i exekuční titul (usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1), jímž byl postižen podíl povinného ve společnosti dlužníka. Toto usnesení bylo k přihlášce připojeno a insolvenční správce se s jeho obsahem mohl před přezkumem pohledávek seznámit. Důvod přihlášené pohledávky je třeba hodnotit ze skutkového hlediska, lze tudíž uzavřít, že žalovaný tuto svoji povinnost splnil, pokud v přihlášce uvedl nejen důvod vzniku původní pohledávky vůči povinnému, ale označil i důvod pohledávky vzniklé mu za dlužníkem na základě usnesení soudu o nařízení exekuce postižením podílu povinného ve společnosti dlužníka.

Podle § 172 insolvenčního zákona po úplném uhrazení všech pohledávek, kterých se týká insolvenční řízení, s výjimkou pohledávek uvedených v § 170, lze v insolvenčním řízení uhradit rovněž podřízené pohledávky a pohledávky společníků nebo členů dlužníka, vyplývající z jejich účasti ve společnosti nebo v družstvu (1). Pohledávky společníků nebo členů dlužníka vyplývající z jejich účasti ve společnosti nebo v družstvu se v insolvenčním řízení neuplatňují, ale pouze se oznamují insolvenčnímu správci, který vede jejich evidenci (4).

V daném případě žalovaný přihlásil pohledávku, která mu vznikla na základě soudního rozhodnutí (usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 23. 7. 2009), jímž bylo postiženo dle § 320 odst. 1 o. s. ř. majetkové právo povinné společnosti LN, s. r. o., na vyplacení vypořádacího podílu ve společnosti dlužníka. Podle § 148 odst. 1 obch. zák. a dle § 320a odst. 1 o. s. ř. zaniká nařízením tohoto způsobu výkonu rozhodnutí účast povinného v obchodní společnosti a na žalovaného tím ze zákona přešlo na základě vydaného soudního rozhodnutí právo na vyplacení vypořádacího podílu ve společnosti (případně na likvidačním zůstatku). Co do právního důvodu se však stále jedná o pohledávku společníka na vypořádací podíl. Proto je postavení žalovaného ve vztahu k dlužníku v zásadě obdobné, jaké má společník ve vztahu ke společnosti v případě zániku jeho účasti dle § 150 odst. 1, 3 obchodního zákoníku. Jedná se proto stále o pohledávku společníka za společností (byť přešla na jinou osobu v důsledku nařízení exekuce) dle § 172 odst. 1 insolvenčního zákona a jako takovou je třeba ji evidovat v insolvenčním řízení dlužníka.

Z uvedeného vyplývá, že pohledávka žalovaného za dlužníkem existuje. Žaloba insolvenčního správce proto v tomto směru není důvodná, byť se nejedná o pohledávku, kterou lze zjistit postupem dle § 190 a následujících insolvenčního zákona, ale o pohledávku uspokojovanou až po uspokojení pohledávek dle § 168, 169 a pohledávek obsažených v seznamu pohledávek dle § 189 insolvenčního zákona, tedy v režimu podřízených pohledávek dle § 172 odst. 1 téhož zákona. Správný postup insolvenčního správce by měl proto spočívat v tom, že uvedenou přihlášku (která neměla být žalovaným přihlašována, ale jen oznamována dle § 172 odst. 4 insolvenčního zákona) nezahrne do seznamu pohledávek, ale pouze ji povede v evidenci pro její případné uspokojení v závěrečné fázi insolvenčního řízení, a uvědomí o tomto postupu žalovaného.

Odvolací soud při rozhodování o odvolání žalobce proto vzal v úvahu potřebu postavit na jisto nejen skutečnost, zda je pohledávka žalovaného přihlášená v insolvenčním řízení po právu, ale i to, v jakém režimu má být v tomto řízení uspokojena.

Ze všech shora uvedených důvodů proto odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně podle § 219 o. s. ř. potvrdil včetně akcesorického výroku o nákladech řízení; přitom ve výroku vyjádřil i charakter sporné pohledávky jako pohledávky v režimu dle § 172 IZ, aby o dalším postupu při jejím uspokojování nevznikaly pochybnosti.

Závazek (dluh) zaměstnance nebo zaměstnavatele může v pracovněprávních vztazích zaniknout podle právní úpravy účinné ode dne 1. 1. 2007 rovněž započtením.

Proti pohledávce zaměstnance na mzdu, plat, odměnu z dohody o pracovní činnosti a na další příjmy z pracovněprávního vztahu uvedené v ustanovení § 299 odst. 1 o. s. ř. není jednostranné započtení ze strany zaměstnavatele přípustné v té části, která odpovídá tzv. základní nepostižitelné částce (§ 278 o. s. ř.) a jedné třetině zbytku čisté mzdy, platu, odměny z dohody o pracovní činnosti nebo příjmů uvedených v ustanovení § 299 odst. 1 o. s. ř. (§ 279 odst. 1 o. s. ř.).

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 2. 2013, sp. zn. 21 Cdo 3330/2011)

Dopisem ze dne 21. 4. 2010 žalovaný sdělil žalobci, že s ním okamžitě ruší pracovní poměr podle ustanovení § 56 písm. b) zák. práce. Důvod k tomuto opatření spatřoval v tom, že mu žalovaný nevyplatil mzdu za měsíc únor 2010 ve výši 26 400 Kč ani do 15 dnů po termínu splatnosti.

Žalobce se žalobou podanou u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí dne 21. 6. 2010 domáhal, aby bylo určeno, že uvedené okamžité zrušení pracovního poměru žalovaného ze dne 21. 4. 2010 je neplatné. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že žalovaný u něho pracoval na základě pracovní smlouvy ze dne 16. 9. 2009 jako řidič – opravář v pracovním poměru uzavřeném na dobu neurčitou a že mzdu za měsíc únor 2010 žalovanému nevyplatil, neboť tato pohledávka žalovaného zanikla „započtením vzájemných pohledávek“, provedeným v listině ze dne 20. 3. 2010, kterou žalovaný téhož dne převzal. Okamžité zrušení pracovního poměru účastníků ze strany žalovaného proto nemá „věcné opodstatnění“.

Žalovaný namítal, že žalobce oproti jeho „nároku na mzdu“ za měsíc únor 2010 „jednostranně uplatnil náklady“ ve výši 28 131 Kč a že „místo výplaty mzdy po něm požadoval úhradu částky 1731 Kč“. Uvedený zápočet považuje žalovaný za neoprávněný; uznává sice „částku 2997 Kč za privátní telefony za měsíc únor ze služebního telefonu, částku 262 Kč za boční poziční světlo LED levé, částku 817 Kč za školení řidičů na rok 2010 a částku 1260 Kč za zapůjčení služebního vozidla Peugeot Boxer 2x“, avšak „sporuje částku 10 000 Kč za spoluúčast na poškození vozidla 2E6 1222, neboť šlo o škodu, kterou společně s mechanikem M. K. odstranil“, „částku ve výši 10 000 za spoluúčast při poškození vozidla 2E9 6270, neboť k této škodě došlo nezaviněně“, „částku 2395 Kč za blatník zadní nápravy Scania 2E9 6270, když tuto částku považuje za nadhodnocenou“, a „částku 400 Kč za vyčištění vozidla po údajném ukončení pracovního poměru“. Uvedl, že žádná z těchto škod s ním nebyla projednána, že

proto nemohl ani uplatnit tyto škody u pojišťovny z titulu své „odpovědnostní pojistky“ a že mu není známo, proč nebyly uvedené škody zaplacený z fondu zaměstnanců zřízeného k tomuto účelu zaměstnavatelem, do něhož museli zaměstnanci pravidelně měsíčně přispívat. Vyúčtování za měsíc únor 2010 nepovažuje za započtení vzájemných pohledávek.

O k r e s n í s o u d v Ústí nad Orlicí rozsudkem ze dne 30. 9. 2010 žalobu zamítl a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení 11 669 Kč k rukám advokátky JUDr. E. V. Z provedení dokazování dovedl, že žalovanému, který pracoval u žalobce jako řidič – opravář v pracovním poměru uzavřeném na dobu neurčitou, byla za únor 2010 vyplacena záloha na mzdu ve výši 6000 Kč a že ve vyúčtování mzdy za měsíc únor 2010, které žalovaný obdržel v březnu 2010, žalobce započtl proti pohledávce žalovaného na mzdu za únor 2010 více svých pohledávek převyšujících ve svém součtu mzdovou pohledávku žalovaného. Podle soudu prvního stupně je právní úkon započtení provedený žalobcem podle ustanovení § 580 obč. zák. pro neurčitost neplatný, neboť z něho „není patrné, která část započítávaných pohledávek započtením zanikla a která nikoliv“. Protože žalovanému nebyla vyplacena mzda za únor 2010 ve výši 26 400 Kč ani do 15 dnů po uplynutí termínu splatnosti (tedy do 15. 4. 2010) a protože žalovaný přistoupil k okamžitému zrušení pracovního poměru ve lhůtě uvedené v ustanovení § 59 zák. práce, je okamžité zrušení pracovního poměru ze dne 21. 4. 2010 platným právním úkonem.

K odvolání žalobce K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové rozsudkem ze dne 10. 2. 2011 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradě nákladů odvolacího řízení 10 770 Kč k rukám advokátky JUDr. E. V. Shodně se soudem prvního stupně dovedl, že důvod ke zrušení pracovního poměru účastníků podle ustanovení § 56 písm. b) zák. práce byl dán, neboť žalovanému nebyla vyplacena mzda za měsíc únor 2010 do 15. 4. 2010, a projev vůle žalobce ze dne 20. 3. 2010 nevyvolal účinky započtení, protože se jednalo o „započtení neurčité a tudíž neplatné“, když žalobce uplatnil za žalovaným více svých pohledávek v celkové výši 28 131 Kč proti nároku žalovaného vůči žalobci na mzdu za únor 2010 ve výši 26 400 Kč, aniž by z jeho úkonu bylo zřejmé, která „část započítávaných pohledávek započtením zanikla a která pohledávka a v jaké výši nikoliv“. Odvolací soud neshledal důvodnou ani námitku žalobce o tom, že pracovní poměr žalovaného zanikl dohodou ke dni 28. 2. 2010, neboť žalobce „netvrdil uzavření písemné dohody a uzavření ústní dohody o ukončení pracovního poměru k 28. 2. 2010 nebylo prokázáno“.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání. Namítá, že odvolací soud aplikoval ustanovení § 580 obč. zák. „za použití“ ustanovení § 37 odst. 1 obč. zák. „nesprávně a s nepřiměřenou tvrdostí“. Podmínka, aby se setkaly pohledávky vzájemně započitatelné, peněžité a splatné, byla splněna,

jednostranný projev vůle o započtení „dorazil k žalovanému, který jej nijak nerozporoval“, a proti pohledávce žalovaného byly postaveny pohledávky, které sice v celkovém součtu převyšovaly pohledávku žalovaného, ale každá z nich jednotlivě nedosahovala výše pohledávky žalovaného; i když nebylo v dopise o zápočtu určeno, k jaké pohledávce žalobce bude náležet částka převyšující pohledávku žalovaného, nelze jednoznačně prohlásit úkon započtení za neplatný pro neurčitost. Podle názoru žalobce je „úkon započtení jednoznačně dán“ a pohledávka žalovaného započtením zanikla, neboť celkový součet pohledávek žalobce převyšoval pohledávku žalovaného. Osud částky převyšující pohledávku žalovaného by pak musel být posuzován individuálně ve chvíli, kdyby žalobce tuto pohledávku vůči žalovanému uplatnil, neboť teprve pak by musel doložit, na kterou jeho pohledávku za žalovaným částka rozdílu připadá. Žalobce dále namítá, že soudy se v řízení nezabývaly otázkou ukončení pracovního poměru dohodou ke dni 28. 2. 2010 a že zamítnutím navržených důkazů žalobci neumožnily prokázání rozhodných skutečností. Žalobce navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudky soudů obou stupňů a aby věc vrátil k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d d o v o l á n í z a m í t l .

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) projednal dovolání podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů účinných do 31. 12. 2012, neboť napadený rozsudek byl vydán v době do 31. 12. 2012 (srov. čl. II bod 7 zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání žalobce proti rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Podmínky přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu jsou obsaženy v ustanovení § 237 o. s. ř.

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé (§ 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), nebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (§ 237 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.), anebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.).

Žalobce napadá dovoláním rozsudek odvolacího soudu, kterým byl rozsudek soudu prvního stupně o věci potvrzen. Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. dovolání není přípustné, a to již proto, že ve věci samé nebylo soudem prvního stupně vydáno rozhodnutí, které by bylo odvolacím soudem zrušeno. Dovolání žalobce proti rozsudku odvolacího soudu tedy může být přípustné jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 se nepřihlíží (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody (srov. § 242 odst. 3 o. s. ř.); vyplývá z toho mimo jiné, že při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. ve věci samé po právní stránce zásadní právní význam, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přitom není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má.

Pro rozhodnutí v projednávané věci bylo významné mimo jiné vyřešení právní otázky započtení na pohledávku zaměstnance na mzdu podle právní úpravy pracovněprávních vztahů účinné od 1. 1. 2007 (ode dne, kdy nabyl účinnosti zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce). Tato právní otázka dosud nebyla v rozhodování odvolacího soudu vyřešena. Nejvyšší soud proto dospěl k závěru, že dovolání žalobce proti rozsudku odvolacího soudu je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Projednávanou věc je třeba i v současné době posuzovat – s ohledem na to, kdy žalobce provedl započtení na pohledávku žalovaného na mzdu a kdy žalovaný okamžitě zrušil se žalobcem pracovní poměr – podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění zákonů č. 585/2006 Sb., č. 181/2007 Sb., č. 261/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 116/2008 Sb. a zákonů č. 121/2008 Sb., č. 126/2008 Sb., č. 294/2008 Sb., č. 305/2008 Sb. č. 306/2008 Sb., č. 382/2008 Sb., č. 286/2009 Sb., č. 326/2009 Sb. a č. 320/2009

Sb., tedy podle zákoníku práce ve znění účinném do 31. 12. 2010 (dále jen „zák. práce“), a subsidiárně též (srov. nález Ústavního soudu č. 116/2008 Sb.) podle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákonů č. 58/1969 Sb., č. 131/1982 Sb., č. 94/1988 Sb., č. 188/1988 Sb., č. 87/1990 Sb., č. 105/1990 Sb., č. 116/1990 Sb., č. 87/1991 Sb., č. 509/1991 Sb., č. 264/1992 Sb., č. 267/1994 Sb., č. 104/1995 Sb., č. 118/1995 Sb., č. 89/1996 Sb., č. 94/1996 Sb., č. 227/1997 Sb., č. 91/1998 Sb., č. 165/1998 Sb., č. 159/1999 Sb., č. 363/1999 Sb., č. 27/2000 Sb., č. 103/2000 Sb., č. 227/2000 Sb., č. 367/2000 Sb., č. 229/2001 Sb., č. 317/2001 Sb., č. 501/2001 Sb., č. 125/2002 Sb., č. 135/2002 Sb., č. 136/2002 Sb. a č. 320/2002 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 476/2002 Sb., zákonů č. 88/2003 Sb., č. 37/2004 Sb., č. 47/2004 Sb., č. 480/2004 Sb. a č. 554/2004 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 278/2004 Sb. a zákonů č. 359/2005 Sb., č. 56/2006 Sb., č. 57/2006 Sb., č. 107/2006 Sb., č. 115/2006 Sb., č. 160/2006 Sb., č. 264/2006 Sb., č. 315/2006 Sb., č. 443/2006 Sb., č. 296/2007 Sb., č. 230/2008 Sb., č. 384/2008 Sb., č. 215/2009 Sb., č. 285/2009 Sb., č. 306/2008 Sb. a č. 41/2009 Sb., tedy podle občanského zákoníku ve znění účinném do 30. 6. 2010.

Započtení (včetně započtení na pohledávku zaměstnance na mzdu) se v pracovněprávních vztazích řídí – jak vyplývá z ustanovení § 326 zák. práce a ze zásady subsidiarity občanského zákoníku na úpravu pracovněprávních vztahů – občanským zákoníkem.

Mají-li věřitel a dlužník vzájemné pohledávky, jejichž plnění je stejného druhu, zaniknou započtením, pokud se vzájemně kryjí, jestliže některý z účastníků učiní vůči druhému projev směřující k započtení; zánik nastane okamžikem, kdy se setkaly pohledávky způsobilé k započtení (srov. § 580 obč. zák.).

Započtení není přípustné proti pohledávce na náhradu škody způsobené na zdraví, ledaže by šlo o vzájemnou pohledávku na náhradu škody téhož druhu (§ 581 odst. 1, věta první, obč. zák.). Započtení není přípustné proti pohledávkám, které nelze postihnout výkonem rozhodnutí (§ 581 odst. 1, věta druhá, obč. zák.). Započíst nelze pohledávky promlčené, pohledávky, kterých se nelze domáhat u soudu, jakož i pohledávky z vkladů (§ 581 odst. 2, věta první, obč. zák.). Proti splatné pohledávce nelze započíst pohledávku, která ještě není splatná (§ 581 odst. 2, věta druhá, obč. zák.). Všechny uvedené pohledávky vyloučené z jednostranného započtení však lze vyrovnat dohodou účastníků o započtení (srov. § 581 odst. 3 obč. zák.).

Z uvedeného v první řadě vyplývá, že v pracovněprávních vztazích může závazek (dluh) zaměstnance nebo zaměstnavatele zaniknout – na rozdíl od právní úpravy účinné do 31. 12. 2006 – rovněž započtením. Započtením zanikají vzájemné závazky (dluhy) zaměstnance a zaměstnavatele se stejným druhem plnění v rozsahu, v jakém se kryjí jim odpovídající pohledávky, byla-li učiněna některým z účastníků pracovněprávních vztahů kompenzační námitka nebo došlo-li k jinému projevu směřujícímu k započtení. Závazky (dluhy) zanikají okamži-

kem, v němž se vzájemné pohledávky zaměstnavatele a zaměstnance setkaly (střetly), nebylo-li ujednáno něco jiného. K započtení dojde, jen jestliže alespoň některý z věřitelů (dlužníků) vzájemných pohledávek učiní projev k započtení. Kompenzační projev může zaměstnanec nebo zaměstnavatel učinit námitkou nebo dohodou, obojí se může stát písemně nebo ústně, popřípadě i konkludentně, neboť jejich forma není předepsána; kompenzační námitka je účinná jen tehdy, došla-li druhému ze subjektů vzájemných pohledávek. V rozsahu, v jakém se kryjí, vzájemné pohledávky zanikají dnem, který byl sjednán v dohodě o započtení. Nebyl-li okamžik zániku pohledávek dohodnut a při započtení učiněném námitkou závazky (dluhy) zanikají okamžikem, kdy se vzájemné pohledávky setkaly (střetly); k setkání (střetu) pohledávek dochází dnem, v němž se poslední z nich stala splatnou (dospělou). Započtení je možné, i když jedna ze vzájemných pohledávek nepochází z pracovněprávních vztahů. Uvedené platí i tehdy, představuje-li jedna ze vzájemných pohledávek právo zaměstnance na mzdu, plat nebo odměnu z dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr.

Ze subsidiárního užití ustanovení § 581 odst. 1, věty druhé, a § 580 odst. 3 obč. zák. v pracovněprávních vztazích vyplývá, že započtení není – s výjimkou dohody účastníků – přípustné proti pohledávkám, které nelze postihnout výkonem rozhodnutí. Pohledávkami nepostižitelnými výkonem rozhodnutí jsou jednak pohledávky, které jsou vypočteny v ustanoveních § 317, § 318 a § 319 o. s. ř., jednak pohledávky na mzdu, plat, odměnu z dohody o pracovní činnosti a na další příjmy uvedené v ustanovení § 299 odst. 1 o. s. ř., s nimiž se při výkonu rozhodnutí zachází stejně jako se mzdou, a to v rozsahu, v jakém nemohou být postiženy výkonem rozhodnutí. Srážky ze mzdy, platu, odměny z dohody o pracovní činnosti a z dalších příjmů uvedených v ustanovení § 299 odst. 1 o. s. ř. se provádějí z „čistých příjmů“, tedy z příjmů, od nichž byly – podléhají-li těmto „odvodům“ – odečteny záloha na daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění (srov. § 277 o. s. ř.). Proti pohledávce na mzdu, plat, odměnu z dohody o pracovní činnosti a na další příjmy z pracovněprávního vztahu uvedené v ustanovení § 299 odst. 1 o. s. ř. tedy není jednostranné započtení ze strany zaměstnavatele přípustné v té části, která odpovídá tzv. základní nepostižitelné částce (§ 278 o. s. ř.) a jedné třetině zbytku čisté mzdy, platu, odměny z dohody o pracovní činnosti nebo příjmů uvedených v ustanovení § 299 odst. 1 o. s. ř. (§ 279 odst. 1 o. s. ř.).

V projednávané věci žalobce uplatnil proti pohledávce žalovaného na mzdu za měsíc únor 2010 započtení v plném rozsahu (nehledě k částce 6000 Kč, kterou žalovaný obdržel podle zjištění soudu prvního stupně jako zálohu na mzdu za měsíc únor 2010), aniž by vzal v úvahu, že započtení není přípustné proti té části pohledávky žalovaného na mzdu, kterou nelze postihnout výkonem rozhod-

nutí. Již z tohoto důvodu je opodstatněné okamžité zrušení pracovního poměru provedené žalovaným podle ustanovení § 56 písm. b) zák. práce, neboť žalobce nevyplatil žalovanému do 15 dnů od uplynutí termínu splatnosti tu část mzdy, vůči níž je započtení nepřipustné.

Podle ustálené judikatury soudů je pro neurčitost (§ 37 odst. 1 obč. zák.) neplatný právní úkon započtení (§ 580 obč. zák.), kterým dlužník započítává proti pohledávce věřitele více svých pohledávek, převyšující ve svém součtu pohledávku věřitele, aniž by bylo patrné, která část započítávaných pohledávek zanikla a která nikoliv (srov. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 6. 2003, sp. zn. 9 Cmo 109/2003, který byl uveřejněn pod č. 20 v časopise Soudní judikatura, ročník 2004, jakož i na něj navazující usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2005, sp. zn. 29 Odo 174/2004, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2008, sp. zn. 29 Odo 421/2006, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2008, sp. zn. 29 Odo 1021/2006, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 4. 2008, sp. zn. 32 Cdo 3082/2007, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2009, sp. zn. 23 Cdo 1363/2009, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2011, sp. zn. 32 Cdo 4363/2009, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2012, sp. zn. 33 Cdo 4735/2010 a další). Nejvyšší soud neshledává žádný důvod k tomu, aby se od této ustálené judikatury odchyloval při posuzování institutu započtení v pracovněprávních vztazích. Odvolací soud tedy dovodil v souladu se zákonem, že žalobcův právní úkon o započtení proti pohledávce žalovaného na mzdu za měsíc 2010 je pro neurčitost neplatný a že proto právo žalovaného na mzdu za měsíc únor 2010 nemohlo takovým započtením zaniknout.

Důvodná není ani námitka žalobce, kterou soudům vytýká, že se nezabývaly otázkou ukončení pracovního poměru dohodou účastníků ke dni 28. 2. 2010. Žalobce totiž přehlíží, že předmětem řízení (tak, jak byl vymezen v žalobě podané žalobcem u soudu prvního stupně dne 21. 6. 2010) bylo určení neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru, které žalovaný dal žalobci dopisem ze dne 21. 4. 2010, a nikoliv otázka rozvázání pracovního poměru dohodou ke dni 28. 2. 2010 nebo trvání pracovního poměru účastníků v době od 1. 3. 2010, a že proto řešení otázky ukončení pracovního poměru dohodou účastníků ke dni 28. 2. 2010 nemohlo mít pro rozhodnutí ve věci žádný právní význam. Má-li žalobce za to, že pracovní poměr účastníků skončil již dnem 28. 2. 2010, může právo uplatnit žalobou, aniž by mu v tom bránila pravomocná rozhodnutí soudů vydaná v tomto řízení.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný. Protože nebylo zjištěno, že by rozsudek odvolacího soudu byl postižen vadou uvedenou v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř. nebo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud dovolání žalobce podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.

Povinnost vrátit poskytnuté odstupné (jeho část) má zaměstnanec územně členěného statutárního města (s výjimkou hlavního města Prahy) zařazený do městské policie, který po skončení pracovního poměru výpovědí podle ustanovení § 52 písm. a) až d) zák. práce nebo dohodou uzavřenou z týchž důvodů nastoupí v době, která byla rozhodující pro určení výše odstupného, do pracovního poměru v úřadu městské části téhož statutárního města; jeho nástup je třeba z hlediska ustanovení § 68 zák. práce považovat za opětovný nástup k dosavadnímu zaměstnavateli (statutárnímu městu).

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 1. 2013, sp. zn. 21 Cdo 915/2012)

Žalobce se domáhal, aby mu žalovaná zaplatila 200 581 Kč s úroky z prodlení, které v žalobě specifikoval. Žalobu odůvodnil tím, že žalovaná u něj byla zaměstnána od 1. 9. 1991, naposledy jako strážník městské policie. Ke dni 24. 9. 2007 byl pracovní poměr účastníků rozváznán dohodou, jejímž důvodem bylo „uznání žalované částečně invalidní a pro zdravotní stav neschopnost vykonávat práci strážníka z důvodu pracovního úrazu ze dne 9. 6. 2004“, a v souladu s ustanovením § 67 zák. práce bylo žalované v listopadu 2007 vyplaceno odstupné ve výši dvanáctinásobku průměrného výděлку, tedy 274 296 Kč. Protože však žalovaná dne 1. 1. 2008 nastoupila do pracovního poměru opět u Statutárního města Brna (žalobce), a to Městské části Brno-jih, jako samostatný odborný referent, vznikla jí ve smyslu ustanovení § 68 zák. práce povinnost vrátit poměrnou část vyplaceného odstupného, což přes výzvu žalobce doposud neučinila.

M ě s t s k ý s o u d v Brně rozsudkem ze dne 30. 6. 2010 žalobu zamítl a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalované na nákladech řízení 51 024 Kč k rukám advokátky JUDr. K. T. Š. Soud prvního stupně vycházejí z ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 553/1991 Sb., § 131 písm. b) zákona o obcích, článku 3 odst. 1 vyhlášky zastupitelstva města Brna č. 1/1992, článku 10 odst. 1 a 2, článku 14 odst. 5, článku 78 odst. 1 a článku 76 odst. 2 Statutu města Brna dovodil, že, „ačkoliv jednotlivé městské části nemají právní subjektivitu, v pracovněprávních věcech ve vztahu k zaměstnancům úřadu (magistrátu) města jedná na základě Statutu v plném rozsahu a samostatně tajemník Magistrátu města Brna, ve vztahu k zaměstnancům jednotlivých úřadů městských částí jedná v pracovněprávních věcech, a to rovněž samostatně tajemník městské části“, a „stejným způsobem pak v pracovněprávních věcech jedná ředitel městské policie ve vztahu k zaměstnancům této organizační jednotky města“. Statut přitom – jak dále uvedl – „zakotvuje i určitou ekonomickou samostatnost jednotlivých městských částí, z nichž každá má vlastní rozpočet, stejně tak jako vlastní rozpočet má město“, a „je tedy zřejmé, že jak městská policie, tak i úřady jednotlivých městských

částí v pracovněprávních věcech jednájí samostatně, ke svému hospodaření disponují vlastními rozpočty“. Za tohoto stavu „je soud přesvědčen o tom, že na zaměstnance Magistrátu města Brna, úřadů jednotlivých městských částí a městské policie je nutno pohlížet tak, jako by byli zaměstnanci odlišných zaměstnavatelů“. I když tedy v projednávané věci žalovaná „v obou případech – formálně vzato – byla zaměstnankyní Statutárního města Brna“ (první pracovní poměr byl založen u městské policie, druhý u Úřadu městské části Brno-jih), nevznikla jí podle názoru soudu prvního stupně povinnost vrátit žalobci poměrnou část odstupného, „neboť z pohledu výše uvedeného právního hodnocení nekonala po skončení pracovního poměru u městské policie další práci u dosavadního zaměstnavatele, nýbrž u zaměstnavatele odlišného“.

K odvolání žalobce **K r a j s k ý s o u d** v Brně rozsudkem ze dne 4. 10. 2011 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalované na náhradě nákladů odvolacího řízení 50 304 Kč k rukám advokátky JUDr. K. T. Š. Odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně vycházel z toho, že Městská policie Brno je sice „orgánem obce bez právní subjektivity, stejně tak jako Městská část Brno-jih, která je organizační jednotkou města Brna“, avšak že nelze přehlédnout „ekonomickou samostatnost městských částí i policie a také jejich samostatnost v pracovněprávních vztazích“. Zdůraznil přitom, že „jak Městská policie, tak Úřad městské části Brno-jih byli oprávněni činit úkony v pracovněprávních vztazích, navenek např. činit úkony směřující ke vzniku, změně nebo zániku pracovního poměru“ (ředitel Městské policie byl ke všem úkonům v pracovněprávních vztazích zmocněn primátorem Statutárního města Brna podle § 4 odst. 2 zákona č. 553/1991 Sb. a za Městskou část Brno-jih jednal v pracovněprávních vztazích tajemník podle čl. 14 odst. 5 Statutu Statutárního města Brna), a tudíž podle názoru odvolacího soudu „jejich postavení v pracovněprávních vztazích je srovnatelné s postavením právnických osob“. Shodně s judikaturou týkající se organizačních složek státu lze podle mínění odvolacího soudu „dovodit, že žalobce neměl zkoumat nabídku pracovních míst odpovídajících zdravotnímu stavu žalované u všech organizačních jednotek Statutárního města Brna“, a že proto „nelze ani za opětovný nástup k dosavadnímu zaměstnavateli považovat, pokud žalobkyně po ukončení pracovního poměru strážníka Městské policie Brno nastoupila jako odborná referentka u Úřadu městské části Brno-jih“, tedy u subjektu sice bez samostatné právní subjektivity, avšak „s relativně širokou samostatností vyplývající ze zákona o obcích a zejména Statutu města Brna“. Odvolací soud proto napadený rozsudek soudu prvního stupně „za použití ustanovení § 219 o. s. ř. potvrdil“.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost dovozoval z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Za otázku zásadního právního významu považoval posouzení, „zda ukončení pracovního poměru s obcí (Statutárním městem Brnem, Městskou policií) a následné uzavření

pracovního poměru s obcí (Statutárním městem Brnem, Úřadem městské části Brno-jih) jako novým zaměstnavatelem zakládá zaměstnanci povinnost vrátit odstupné nebo jeho poměrnou část v souladu s ustanovením § 68 zák. práce“. Podle názoru dovolatele odvolací soud, který při svém rozhodování vycházel z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 13. 9. 2005 sp. zn. 21 Cdo 2525/2004 řešícího obdobnou problematiku, ovšem ve vztahu ke státu a jeho organizačním složkám, „nevzal v úvahu vymezení zaměstnavatele tak, jak vyplývá z ustanovení § 7 a násl. zák. práce“, zejména pak ustanovení § 9 zák. práce (podle kterého za stát, jako příslušná v pracovněprávních vztazích jedná a práva a povinnosti vykonává organizační složka státu, která za stát v pracovněprávním vztahu zaměstnance zaměstnává), ze kterého je zřejmé, že „zákonodárce měl jednoznačně v úmyslu odlišit stát jako zaměstnavatele od jiných zaměstnavatelů, ať již právnických nebo fyzických osob“, a že „kdyby měl v úmyslu obdobné ustanovení vztáhnout i na jiné zaměstnavatele pak by tak expressis verbis učinil“. Jestliže „obdobné ustanovení ve vztahu k obcím neexistuje“, pak podle názoru dovolatele pouhá „skutečnost, že je obec rozčleněna na jednotlivé organizační části, resp. městské obvody, které nemají právní subjektivitu, ještě neznamená a nemůže znamenat, že se na obec resp. právní postavení obce použijí ustanovení vztahující se ke státu“, když navíc i ustanovení § 131 zákona č. 128/2000 Sb. „hovoří jen o možnosti svěřit výkon funkce zaměstnavatele úřadu městské části“. Za tohoto stavu se dovolatel domnívá, že „nelze dospět k závěru, že svěřením výkonu funkce zaměstnavatele je možné považovat za přenesení statutu zaměstnavatele, jako je tomu v případě státu“, a „je nutné odlišit“ pojem „zaměstnat za stát (viz § 9 zák. práce) od svěřit funkci zaměstnavatele (nezaměstnává za statutární město)“. Rovněž „je nutné odlišit“ postavení státu a postavení obce, „to zejména vzhledem k tomu, že obce vedle výkonu státní správy (přenesené působnosti), vykonávají převážně svou činnost v samostatné působnosti (což v případě státu samozřejmě není)“, kdy „subjektem práva je vždy konkrétní obec, nikoliv její městská část, žalována vždy bývá obec (nikoli její městská část)“. Výklad učiněný odvolacím soudem by podle mínění dovolatele „byl jednoznačně zásahem do subjektivity obce (statutárního města), její svrchovanosti, což může být učiněno pouze zákonem, nikoliv rozhodnutím soudu (na základě výkladu práva)“. Vzhledem k uvedenému „nelze v žádné případě aplikovat závěry vyplývající z odůvodnění výše zmíněného rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 13. 9. 2005, sp. zn. 21 Cdo 2525/2004, bez dalšího na obec“, jestliže – jak dovolatel zdůraznil - v případě obce není obdobná právní úprava jako u zaměstnavatele – státu, která upravuje nejen to, kdo (která organizační složka) za stát jedná v pracovněprávních vztazích, ale i situaci, kdy organizační složka státu zanikne a spolu s ní dochází i k zániku zaměstnavatele, což ovšem v případě zániku městské části je vyloučeno a „lze uvažovat pouze o zániku částí zaměstnavatele“. Rovněž nabídkovou povinnost zaměstnavatele (obce) lze podle názoru dovolatele „vztáhnout (na

rozdíl od státu) ke všem organizačním složkám obce a je věcí obce, jak tuto povinnost splní“. Žalobce navrhl, aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a aby věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) věc projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2012, neboť dovoláním je napaden rozsudek odvolacího soudu, který byl vydán před 1. 1. 2013 (srov. čl. II bod 7 zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval tím, zda v posuzovaném případě je dovolání přípustné.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé (§ 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (§ 237 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.), nebo jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.).

Podle ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam (odstavec 1 písm. c/) zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 se nepřihlíží.

Žalobce napadá dovoláním rozsudek odvolacího soudu, kterým byl rozsudek soudu prvního stupně o věci samé potvrzen. Protože dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. není v této věci přípustné (ve věci nebylo soudem prvního stupně vydáno žádné rozhodnutí ve věci samé, které by odvolací soud zrušil), může být přípustnost dovolání v této věci založena jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Přípustnost

dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má.

Z hlediska skutkového stavu bylo v posuzované věci zjištěno (správnost skutkových zjištění soudů přezkumu odvolacího soudu nepodléhá – srov. § 241a odst. 2 a § 242 odst. 3 o. s. ř.), že na základě pracovní smlouvy ze dne 2. 9. 1991 žalovaná pracovala u žalobce, nejprve jako „odborná referentka odboru městské policie“ a následně od 1. 3. 1992 jako „strážník městské policie“. Protože podle lékařského posudku závodního lékaře MUDr. I. H., CSc., ze dne 24. 9. 2007 žalobkyně „není schopna (zdravotně způsobilá) výkonu práce strážníka z důvodu pracovního úrazu ze dne 9. 6. 2004“, uzavřeli účastníci dne 24. 9. 2007 dohodu o rozvázání pracovního poměru ke dni 24. 9. 2007 a v listopadu 2007 bylo žalované vyplaceno odstupné ve výši dvanáctinásobku průměrného výdělku, celkem 274 296 Kč. Na základě pracovní smlouvy ze dne 11. 12. 2007 žalovaná od 2. 1. 2008 nastoupila do pracovního poměru na dobu určitou u „Statutárního města Brna, Úřadu městské části města Brna Brno-jih“ jako „samostatný odborný referent – vedení přestupkové agendy“. Žalobce má za to, že dne 2. 1. 2008 žalovaná nastoupila u téhož zaměstnavatele – Statutárního města Brna a že jí proto ve smyslu ustanovení § 68 zák. práce vznikla povinnost vrátit poměrnou část odstupného ve výši 200 581 Kč.

Projednávanou věc je třeba i v současné době posuzovat – vzhledem k tomu, že povinnost vrátit poměrnou část odstupného měla žalované vzniknout dnem 2. 1. 2008 – podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění účinném do 13. 4. 2008 (tj. přede dnem kdy nabyl účinnosti nálezu Ústavního soudu ze dne 12. 3. 2008 ve věci návrhu na zrušení některých ustanovení zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce) – podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění účinném do 30. 6. 2008 (tj. přede dnem, kdy nabyl účinnosti zákon č. 169/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 234/2006 Sb., zákon č. 128/2000 Sb., o obcích /obecní zřízení/, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů) – dále jen „zákon o obcích“, a podle zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění účinném do 31. 12. 2008 (tj. přede dnem, kdy nabyl účinnosti zákon č. 274/2008 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii České republiky) – dále jen „zákon o obecní policii“.

Podle ustanovení § 67 odst. 1 zák. práce zaměstnanci, u něhož dochází k rozvázání pracovního poměru výpovědí danou zaměstnavatelem z důvodů uvedených v § 52 písm. a) až c) nebo dohodou z týchž důvodů, a zaměstnanci,

kteřý okamžitě zrušil pracovní poměr podle § 56, přísluší při skončení pracovního poměru odstupné ve výši nejméně trojnásobku průměrného výdělku. Zaměstnanci, u něhož dochází k rozvázání pracovního poměru výpovědí danou zaměstnavatelem z důvodů uvedených v § 52 písm. d) nebo dohodou z týchž důvodů, přísluší při skončení pracovního poměru odstupné ve výši nejméně dvanáctinásobku průměrného výdělku.

Podle ustanovení § 68 odst. 1 zák. práce bude-li zaměstnanec po skončení pracovního poměru konat práci u dosavadního zaměstnavatele v pracovním poměru nebo na základě dohody o pracovní činnosti před uplynutím doby určené podle počtu násobků průměrných výdělků, z nichž byla odvozena výše odstupného, je povinen tomuto zaměstnavateli vrátit odstupné nebo jeho poměrnou část. Podle ustanovení § 68 odst. 2 zák. práce poměrná část odstupného se stanoví podle počtu kalendářních dnů od nového nástupu do zaměstnání do uplynutí doby podle odstavce 1.

Odstupné je plnění, které je zaměstnavatel povinen poskytnout svému zaměstnanci, s nímž rozvázal (skončil) pracovní poměr výpovědí danou podle ustanovení § 52 písm. a) až d) zák. práce nebo dohodou uzavřenou z týchž důvodů. Odstupné představuje jednorázový peněžitý příspěvek, který má zaměstnanci pomoci překlenout, často složitou, sociální situaci, v níž se ocitl proto, že bez své viny (z důvodů na straně zaměstnavatele nebo – tak jako v případě žalované v posuzované věci – pro nepříznivý zdravotní stav z důvodu pracovního úrazu, nemoci z povolání nebo ohrožení nemocí z povolání anebo pro dosažení nejvyšší přípustné expozice) ztratil dosavadní práci. Odstupné je určeno k tomu, aby formou jednorázového peněžitého příspěvku vyplaceného zaměstnavatelem alespoň zčásti kompenzovalo (zmírnilo) následky, které jsou pro zaměstnance spojeny s ukončením dosavadního zaměstnání a s nutností vyhledat nové pracovní uplatnění nebo započít jinou výdělečnou činnost.

Nastoupí-li však zaměstnanec po skončení pracovního poměru v době, která byla rozhodující pro určení výše odstupného, znovu u dosavadního zaměstnavatele, ztrácí poskytnutí odstupného sledovaný účel. Důvod, proč zaměstnavatel poskytl zaměstnanci odstupné, tím odpadl, neboť zaměstnavatel je povinen mu již v době, po kterou měl být zajištěn prostředky z poskytnutého odstupného, platit mzdu (plat, odměnu) za vykonanou práci. Z pohledu vztahů mezi zaměstnancem a tímto zaměstnavatelem tedy nemůže být spravedlivého opodstatnění k tomu, aby si zaměstnanec nadále ponechal odstupné za dobu, za níž od téhož zaměstnavatele (zaměstnavatele, který mu poskytl odstupné) obdržel mzdu (plat, odměnu) za vykonanou práci. Zákoník práce v ustanovení § 68 proto zaměstnanci ukládá, aby svému (dosavadnímu a novému) zaměstnavateli odstupně zcela nebo zčásti vrátil, a to ve výši stanovené podle počtu kalendářních dnů od nového (opětovného) nástupu do zaměstnání do uplynutí doby určené podle počtu násobků průměrného výdělku, z nichž byla odvozena výše odstupného.

Protože povinnost vrátit poskytnuté odstupné ustanovení § 68 zák. práce spojuje s opětovným nástupem zaměstnance do zaměstnání u dosavadního zaměstnavatele, řešil odvolací soud – za výše uvedeného skutkového stavu – mimo jiné právní otázku, zda zaměstnanec územně členěného statutárního města (s výjimkou hlavního města Prahy) zařazený do městské policie (strážník), s nímž byl skončen pracovní poměr výpovědí podle ustanovení § 52 písm. a) až d) zák. práce nebo dohodou uzavřenou z týchž důvodů, je povinen vrátit poskytnuté odstupné, nastoupí-li po skončení pracovního poměru v době, která byla rozhodující pro určení výše odstupného, do pracovního poměru u některé z městských částí téhož územně členěného statutárního města. Vzhledem k tomu, že tato právní otázka doposud nebyla v rozhodování dovolacího soudu řešena, a protože posouzení uvedené otázky bylo pro rozhodnutí projednávané věci významné (určující), představuje napadený rozsudek odvolacího soudu z tohoto hlediska rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu je podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř. provedeném bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Zaměstnavateli se pro účely zákoníku práce rozumí právnické nebo fyzické osoby, které zaměstnávají fyzické osoby v pracovněprávních vztazích (§ 7 odst. 1 zák. práce). Zaměstnavatel vystupuje v pracovněprávních vztazích svým jménem a má odpovědnost vyplývající z těchto vztahů (§ 7 odst. 2 zák. práce). Právníckými osobami v postavení zaměstnavatele jsou i jednotky územní samosprávy (srov. § 8 zák. práce, § 18 obč. zák.).

Podle ustanovení § 1 zákona o obcích je obec základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek. Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající (srov. § 2 odst. 1 zákona o obcích).

Za podmínek uvedených v ustanovení § 3 zákona o obcích je obec městem, případně městysem. Statutárními městy (vyjma hlavního města Prahy, na které se zákon o obcích nevztahuje – srov. § 150 cit. zákona) jsou Kladno, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek, Ostrava, Opava, Havířov, Most, Teplice, Karviná a Mladá Boleslav (srov. § 4 odst. 1 zákona o obcích).

Území statutárních měst se může členit na městské obvody nebo městské části s vlastními orgány samosprávy (srov. § 4 odst. 2 zákona o obcích). Městský obvod nebo městská část jsou organizační jednotkou města (§ 20 odst. 2 zákona o obcích).

Obecní policie je orgánem obce, který zřizuje a zrušuje obecní zastupitelstvo (zastupitelstvo obce – srov. § 151 odst. 3 zákona o obcích) obecně závaznou vyhláškou. Obecní policie zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku v rámci působnosti obce a plní další úkoly stanovené zákonem. Úkoly obecní policie plní v obcích, které jsou statutárními městy, městská policie (srov. § 1 odst. 1, 2 a 5 zákona o obecní policii).

S názorem odvolacího soudu, že, i když městská policie ani městská část statutárního města „nejsou nadáni právní subjektivitou, je jejich postavení v pracovněprávních vztazích srovnatelné s postavením právnických osob“, nelze souhlasit.

Je mimo pochybnost, že v oblasti územní samosprávy zákon přiznává způsobilost mít práva a povinnosti v pracovněprávních vztazích pouze obci (městysu, městu, statutárnímu městu), která má v těchto vztazích postavení právnické osoby. Městským částem ani městské policii způsobilost samostatně nabývat práva z právních vztahů a nést povinnosti z těchto vztahů vyplývající nepřiznává. I přes jejich, odvolacím soudem zdůrazňovanou „ekonomickou samostatnost“ není v zákoně o obcích, zákoně o obecní policii ani v jiných obecně závazných právních předpisech obsaženo žádné ustanovení, které by městské části jako organizační jednotce územně členěného statutárního města nebo městské policii jako orgánu statutárního města tuto způsobilost přiznávalo (tak, jak to předpokládá ustanovení § 8 zák. práce, § 18 obč. zák.) alespoň pro oblast pracovněprávních vztahů. Okolnost, že se výkon práv a povinností z pracovněprávních vztahů upíná toliko ke statutárnímu městu, vyplývá také z jeho postavení (pravomocí), jakým je vůči městským částem a městské policii pro oblast pracovněprávních vztahů nadáno zákonem.

Podle ustanovení § 5 odst. 2, věty první a třetí, zákona o obcích je statutární město samostatně spravováno zastupitelstvem města; dalšími orgány statutárního města jsou rada města, primátor, magistrát a zvláštní orgány města. Městská část územně členěného statutárního města je spravována zastupitelstvem městské části; dalšími orgány městské části jsou rada městské části, starosta, úřad městské části a zvláštní orgány městské části. Ve statutárním městě Brně tvoří úřad městské části starosta, místostarosta (místostarostové), tajemník a zaměstnanci města Brna zařazení do tohoto úřadu (srov. čl. 14 odst. 1 vyhlášky zastupitelstva města Brna č. 20/2001, kterou se vydává Statut města Brna, ve znění účinném do 18. 5. 2008 - dále jen „Statut města Brna“).

Pravomoc orgánů městských obvodů a městských částí na úseku samostatné a přenesené působnosti upravuje statut, který je vydáván formou obecně závazné vyhlášky obce (srov. § 130 písm. c/ zákona o obcích). Městské obvody a městské části jednají za statutární město v záležitostech jim svěřených zákonem a v mezích zákona statutem (srov. § 134 odst. 1 zákona o obcích).

Podle ustanovení § 131 písm. e) zákona o obcích statutární město může svěřit statutem městskému obvodu nebo městské části na úseku samostatné působnosti

výkon funkce zaměstnavatele pro zaměstnance zařazené do úřadu městského obvodu nebo úřadu městské části nebo organizační složky městského obvodu nebo městské části. Ve statutárním městě Brně působí v úřadu městské části tajemník, který zastupuje město v oblasti pracovněprávních vztahů v příslušném úřadu městské části a plní obdobné úkoly jako tajemník Magistrátu města Brna (srov. § 14 odst. 5 Statutu města Brna).

Z uvedeného vyplývá, že pracující fyzické osoby, které (vedle starosty, místostarosty a tajemníka) působí v úřadu městské části, jsou zaměstnanci statutárního města. Pokud zákon hovoří o „zaměstnancích zařazených do úřadu městské části“ je zřejmé, že tím rozumí osoby, které jsou v pracovním poměru ke statutárnímu městu a které své pracovní úkoly plní v orgánu (organizační jednotce) města – tedy u úřadu městské části. Městská část jako organizační jednotka územně členěného statutárního města ani nemá oprávnění samostatně jednat v pracovněprávních vztazích, tedy samostatně nabývat práva z pracovněprávních vztahů a nést povinnosti z těchto vztahů vyplývající. Městské části může náležet pouze oprávnění jednat za statutární město v pracovněprávních vztazích vůči zaměstnancům města zařazeným do úřadu městské části, a to za předpokladu, že statutární město tuto pravomoc (výkon funkce zaměstnavatele) městské části svěří ve statutu vydaném ve formě obecně závazné vyhlášky obce. Teprve v rámci tohoto pověření pak městské části přísluší nejen možnost dávat dotčným zaměstnancům interní příkazy a pokyny k výkonu práce, ale také oprávnění činit jménem statutárního města veškeré právní úkony týkající se pracovněprávních vztahů (kupř. uzavírání, změnu nebo ukončování pracovních poměrů) mezi statutárním městem (jako zaměstnavatelem) a zaměstnanci příslušného úřadu městské části. V poměrech statutárního města Brna (u žalobce) přísluší toto oprávnění (výkon funkce zaměstnavatele vůči zaměstnancům města zařazeným do úřadu městské části) tajemníkovi úřadu městské části (srov. § 14 odst. 5 Statutu města Brna). Jelikož však při výkonu práv a povinností z pracovněprávních vztahů městská část zásadně nejedná (nevystupuje) vlastním jménem a na vlastní odpovědnost, nýbrž jedná jménem samotného statutárního města, které také nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající (srov. § 2 odst. 1 zákona o obcích), nelze důvodně dovozovat, že by městská část v oblasti pracovněprávních vztahů byla v postavení, jako by se jednalo o samostatného zaměstnavatele.

Obdobný závěr platí rovněž pro postavení městské policie v oblasti pracovněprávních vztahů v rámci působnosti statutárního města. Obecní (městská) policie, zřízená zastupitelstvem obce (města) jako orgán obce (statutárního města), je rovněž tvořena zaměstnanci obce (statutárního města) zařazenými do obecní (městské) policie, které zákon označuje jako „strážníci“ (srov. § 1 odst. 3 zákona o obecní policii), kteří jsou v pracovním poměru k obci (statutárnímu městu) (srov. § 4 odst. 2 cit. zákona). Jménem obce (statutárního města) jedná v pracovněprávních vztazích strážníků osoba, která řídí obecní (městskou) poli-

cii (srov. § 4 odst. 3 cit. zákona). Touto osobou je starosta, pokud zastupitelstvo obce (města) nepověří řízením obecní (městské) policie jiného člena zastupitelstva obce (města) (srov. § 3 odst. 1 cit. zákona, § 151 odst. 3 zákona o obcích). Ve statutárním městě Brně řídí městskou policii primátor města Brna, pokud Zastupitelstvo města Brna nepověří řízením městské policie jiného člena Zastupitelstva města Brna (srov. čl. 71 Statutu města Brna). Primátor města Brna řídí Městskou policii Brno ve věcech schvalování dohod Městské policie Brno o spolupráci s Policií České republiky a při vyřizování stížností na strážníky. Ostatní úkoly při řízení Městské policie Brno vykonává Radou města Brna pověřený strážník – ředitel městské policie. Ze své činnosti je ředitel Městské policie Brno odpovědný primátorovi statutárního města Brna a Radě města Brna (srov. čl. 3 odst. 1 vyhlášky zastupitelstva města Brna č. 1/1992, kterou se ve městě Brně zřizuje Městská policie podle zákona ČNR č. 553/1991 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2008). Z uvedeného vyplývá, že jedná-li primátor (jako orgán statutárního města, který zastupuje statutární město navenek – srov. § 103 odst. 1, § 5 odst. 2, věty první, zákona o obcích) v pracovněprávních vztazích zaměstnanců statutárního města zařazených do městské policie (strážníků), vystupuje (jedná) a činí právní úkony v těchto vztazích zásadně jménem statutárního města a na jeho odpovědnost. Ve stejné pozici se pak zřejmě ocitá i osoba pověřená zastupitelstvem města řídit městskou policii, resp. v působnosti statutárního města Brna (žalobce) Radou města Brna pověřený strážník – ředitel městské policie.

Dovolací soud proto dospěl k závěru, že povinnost vrátit poskytnuté odstupné (jeho část) má zaměstnanec statutárního města zařazený do městské policie, který po skončení pracovního poměr výpovědí podle ustanovení § 52 písm. a) až d) zák. práce nebo dohodou uzavřenou z týchž důvodů, nastoupí v době, která byla rozhodující pro určení výše odstupného, do pracovního poměru v úřadu městské části téhož statutárního města; jeho nástup je třeba z hlediska ustanovení § 68 zák. práce považovat za opětovný nástup k dosavadnímu zaměstnavateli (statutárnímu městu).

Ve prospěch opačného názoru nelze důvodně argumentovat judikaturou dovolacího soudu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 9. 2005, sp. zn. 21 Cdo 2525/2004, uveřejněný v časopise Soudní judikatura pod poř. č. 176, ročník 2005, na který poukazuje odvolací soud v projednávané věci), která řeší obdobnou problematiku ve vztahu k zaměstnancům státu tak, že pro účely odstupného je zaměstnavatelem příslušná organizační složka státu, jíž se pracovněprávní vztah týká. I když organizační složka státu není (stejně jako městská policie či městská část statutárního města) právní osobou, je tento závěr odůvodněn nejen zvláštní právní úpravou postavení státu a jeho organizačních složek v pracovněprávních vztazích (srov. § 9 zák. práce), ale především tím, že při přechodu výkonu práv a povinností z pracovněprávních vztahů z jedné organizační složky státu do druhé se postupuje obdobně jako by se jednalo o samostatného

zaměstnavatele (srov. § 343 a násl. zák. práce). Protože za dosavadního zaměstnavatele je třeba ve smyslu ustanovení § 68 zák. práce považovat rovněž toho, na nějž přešla práva a povinnosti za pracovněprávních vztahů ze zaměstnavatele, který poskytl zaměstnanci odstupné (přejímajícího zaměstnavatele), nelze z hlediska ustanovení § 68 zák. práce nástup zaměstnance do zaměstnání u jiné organizační složky státu, než na kterou by v důsledku rozhodnutí o organizační změně přešla práva a povinnosti z pracovněprávního vztahu podle ustanovení § 343 až § 345 zák. práce, považovat za opětovný nástup k dosavadnímu zaměstnavateli. Stejně tak, kdyby zaměstnanec končil zaměstnání u jedné organizační složky státu a následujícího dne nastoupil u jiné organizační složky státu, nejedná se o změnu pracovního poměru (s výjimkou § 343 a násl. zák. práce), ale o skončení pracovního poměru u jedné organizační složky a vznik nového pracovního poměru u druhé organizační složky. Protože však zákoník práce ani jiný obecně závazný právní předpis neobsahuje obdobnou speciální právní úpravu pro jednotky územní samosprávy, nelze uvedené závěry vztáhnout obdobně na pracovněprávní vztahy, jejichž účastníkem (zaměstnavatelem) je obec (městys, město, statutární město).

Z uvedeného vyplývá, že napadený potvrzující rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Nejvyšší soud jej proto podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. zrušil, a protože důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).

INHALT*)

Entscheidungen in Strafsachen

- Nr. 30 Für den Beschluss des Jugendgerichts darüber, von der Verhängung einer Strafmaßnahme abzu-
sehen, müssen Bedingungen bestehen, die im Anhang des § 11 Abs. 1 z. s. m./CZ-Gesetz über
das Jugend-Gerichtswesen angeführt sind, die stets alle gleichzeitig zu erfüllen sind und darüber
hinaus noch mindestens eine der unter Buchst. a), b) oder c) dieser Bestimmungen angeführ-
ten Bedingungen alternativ festzustellen wäre. Sofern eine dieser angeführten Bedingungen
nicht besteht, kann man nicht davon ablassen, eine Strafmaßnahme gegen den Jugendlichen zu
verhängen.
- Nr. 31 In dem Strafgesetzbuch wird der Begriff „erheblicher Grund“, der vom Gesichtspunkt aus
der Erfüllung von gesetzlichen Merkmalen des Deliktes Vereitelung der Ausübung amtlicher
Entscheidung und der Ausweisung nach § 337 Abs. 1 Buchst. f) StGBI. wichtig ist, nicht näher
definiert. Dieser kann jedoch nur ein real bestehender Umstand sein, infolge dessen der Beklagte
außerstande ist, die Ausübung einer Freiheitsstrasse anzutreten. Für einen solchen Grund werden
neben wichtigen gesundheitlichen Komplikationen auch andere ernsthafte Probleme gehalten,
sofern sie jedoch mit deren negativen Auswirkung auf die Zustände des Beklagten oder dessen
Familie mit den wichtigen gesundheitlichen Komplikationen vergleichbar sind (z.B. die unmittelbare
Situation nach dem Hochwasser, Brand, Überflutung einer Wohnung u.ä.).
Die Antragstellung auf den Aufschub der Freiheitsstrafe stellt keinen wichtigen Grund an sich
im Sinne des § 337 Abs. 1 Buchst. f) StGBI. dar.
- Nr. 32 Für die Gewaltandrohung im Sinne des § 175 Abs. 1 StGBI. über die Straftat einer Erpressung
kann solche Handlung des Täters gehalten werden, der um sein Vorhaben zu erreichen, zu des-
sen Erfüllung den Geschädigten zwingt und mit einer Waffe so umgeht, dass es offensichtlich
ist, dass er diese in der Weise verwenden könnte, zu der sie bestimmt ist und ohne dass er eine
solche Möglichkeit mit Worten zum Ausdruck bringt (z.B. der Täter gibt zu erkennen, dass die
Schusswaffe ein Magazin mit Patronen hat, dieses nimmt er heraus und die Waffe auf dem Tisch
vor dem Geschädigten liegen lässt).
- Nr. 33 Vom Wortlaut des § 43 Abs. 4 StGBI., dass die Bestimmung über die zusammengefasste Strafe
nicht zu anzuwenden ist, da die frühere Verurteilung solcher Natur ist, dass der Täter so
betrachtet wird als wäre er überhaupt nicht verurteilt, geht hervor, dass nicht nur die eigentliche
Verhängung einer zusammengefassten Strafe, sondern auch das Ablassen von der Verhängung
einer zusammengefassten Strafe nach § 44 StGBI. ausgeschlossen ist.
- Nr. 34 Mit der Nichtzahlung des Mietzinses für die Nutzung eines Mietraumes durch den Mieter wird
der Vermieter nicht berechtigt, die Nutzung dieses Raumes dem Mieter nicht zu ermöglichen,
z.B. dadurch, dass er ihn am Zutritt dazu durch den Türschlosswechsel oder in einer anderen
Weise hindert, sofern das Mietverhältnis weiterhin besteht. Sofern der Vermieter trotzdem so
verfahren hat, erfüllte er die Tatsachenmerkmale der Straftat eines unberechtigten Eingriffs in
das Recht zum Haus, der Wohnung oder dem Gewerberaum nach § 208 Abs. 2 StGBI. In einem
solchen Fall kann er die Straflosigkeit des Vermieters auch mit dem Verweis auf die Wahr-
nehmung des Pfandrechts nach Bestimmung des § 672 Abs. 1 Bürgerliches Gesetzbuch nicht
begründen, da sich dieses lediglich auf die in dem Mietraum befindlichen Sachen und nicht auf
den Mietgegenstand selbst bezieht.
- Nr. 35 Für die Schlussfolgerung, dass der Geschädigte eine Person ist, die in der gemeinsamen
Wohnung mit dem Täter lebt, ist der faktische Zustand des gemeinsamen Wohnens des Täters mit
dem Geschädigten maßgeblich. Es ist deshalb nicht relevant, ob und welche Beziehung zu dem
Haus oder der Wohnung (bzw. einem anderen Wohnraum), die die beiden gemeinsam bewohnen,
eine solche Person hat. Eine Person, die in einer gemeinsamen Wohnung lebt, kann somit nicht
nur eine Person sein, die hier auf Grund des Eigentums oder Miteigentums zur Immobilie, des
Miet- oder Untermietverhältnisses, sondern auch nur auf Grund eines gemeinsamen Wohnens
auf Grundlage von familiären und anderen Beziehungen, lebt. Eine solche Person kann z.B. eine

*) Dieser Text wurde in der deutschen Sprache zur Information der Leser des Novatrix Verlags vorbereitet.

Lebensgefährtin des Täters sein, die mit ihm das Haus, das er besaß, bewohnte, es sei nur mit dessen implizierten Zustimmung.

- Nr. 36 Sofern das Urteil vom Gericht im Widerspruch zu der Bestimmung des § 128 Abs. 2 StO so verkündet wurde, dass in dem Schuldspruch die Beschreibung von Tatbeständen ganz fehlte, auf die sich dieser Spruch stützt, so geht es um einen Urteilsfehler, der in der Unvollständigkeit des Spruchs im Sinne des Berufungsgrundes nach Bestimmung des § 265b Abs. 1 Buchst. k) StO liegt. Solch ein Mangel kann auch mit der nachträglichen Ergänzung der Beschreibung der Tat in der schriftlichen Ausfertigung des Urteils befriedigt werden, da die Ausfertigung des Urteils nach § 129 Abs. 1 StO im Einklang mit dem Inhalt des verkündeten Urteils stehen muss.
- Nr. 37 In dem Protokoll der Vornahme einer dringlichen oder nicht wiederholbaren Handlung ist stets anzuführen, auf Grundlage welcher Umstände diese Handlung für dringlich oder nicht wiederholbar gehalten werden kann. Sofern in diesem Protokoll oder der Anweisung zur Besichtigung von anderen Räumlichkeiten und Grundstücken die Dringlichkeit dieser Handlung nicht begründet wurde, so ist es notwendig, diesen Mangel auch vom materiellen Gesichtspunkt aus zu erwägen, also ob auch trotz der fehlenden Begründung im konkreten Fall Bedingungen für die Vornahme dieser im § 160 Abs. 4 StO angeführten Handlung bestehen.
- Nr. 38 Ein einfachwirkendes Zusammentreffen von den Straftaten Steuer-, Gebührenhinterziehung und ähnliche Pflichtzahlungen nach § 240 StGBI. sowie die Beschädigung von Interessen der Europäischen Gemeinschaften nach § 260 StGBI. ist ausgeschlossen.
Der Tatbestand einer Straftat der Beschädigung von Finanzinteressen der Europäischen Gemeinschaften nach § 260 StGBI. ist hinsichtlich der Steuerhinterziehung subsidiär hinsichtlich des Tatbestands der Steuer-, Gebührenhinterziehung und ähnlicher Pflichtabgabe nach § 240 StGBI., und deshalb wird er nur angewandt, sofern die Tat des Täters keine Merkmale der Straftat Steuer-, Gebührenhinterziehung und ähnliche Pflichtzahlungen nach § 240 StGBI. aufweist. Aus diesem Grund, sofern die Steuerhinterziehung ein größeres Ausmaß erreichte, wird das Verhalten des Täters, das auf die Steuerhinterziehung ausgerichtet war, die Einnahmen des Haushalts der Europäischen Union oder der von der Europäischen Union oder in deren Namen verwalteten Haushalte (im Konkreten Zoll) darstellen, als Straftat der Beschädigung von Finanzinteressen der Europäischen Gemeinschaften nach § 260 Abs. 2 StGBI., da das Ergebnis, bzw. die Auswirkung bei dieser Straftat mit keinem quantitativen Ergebnis zum Ausdruck kommt.

Entscheidungen nach dem Sachen Bürgerlichen, Handels- und Verwaltungsrecht

- Nr. 47 Sofern ein Gesetz (dessen einzelne Bestimmungen) durch das Verfassungsgericht wegen Widerspruch mit der Verfassungsordnung aufgehoben wurde, wird vom Gericht bei Beurteilung der Rechtsbeziehungen, die vor dem Tag des Rechtskraftwerdens des Befunds des Verfassungsgerichts entstanden sind, diese Verfassungswidrigkeit berücksichtigt nur, sofern es sich nach den im Befund des Verfassungsgerichts festgestellten Gründen um einen Eingriff in die verfassungsgarantierten Grundrechte des Individuums solcher Intensität handelt, dass damit die Aufhebung jeweiligen durch das Verfassungsgericht erlassenen Beschlusses im Verfahren über die Verfassungsbeschwerde begründet wäre.
Eine nach Bestimmung des § 36 Abs. 2 des Gesetzes Nr. 26/2000 Slg. (im Wortlaut späterer Vorschriften) durchgeführte öffentliche unfreiwillige Versteigerung, die vor dem 10. 5. 2005 stattgefunden hat, ist im Sinne der Bestimmung des § 48 Abs. 3 dieses Gesetzes ungültig nur deshalb, weil die Bestimmung des § 36 Abs. 2 dieses Gesetzes durch den Befund des Verfassungsgesetzes vom 8. 3. 2005, Nr. 181/2005 Slg., am 10. 5. 2005 aufgehoben wurde.
- Nr. 48 Konsequente und ernsthafte Störung vom Privatleben des Eigentümers oder Nutznießers einer Immobilie durch das Fotografieren oder Beschaffung von anderen Bildaufzeichnungen kann eine Immission im Sinne des § 127 Abs. 1 Bürgerliches Gesetzbuch sein.
- Nr. 49 Sofern von den staatlichen Stellen für den Zweck der Ermöglichung des Kontakts von Eltern mit dem minderjährigen Kind sämtliche Maßnahmen nicht ergriffen wurde, die von ihnen im

konkreten Fall vernünftigerweise zu erwarten waren, eventuell wurden diese mit Verzögerung getroffen, handelt es sich um einen Fall eines unangemessen langen Verfahrens, mit dem das Recht auf das Familienleben betroffen werden konnte (geschützt durch den Artikel 32 Abs. 4 Charta der Grundrechte und Freiheiten und Art. 8 Abs. 1 Charta der Grundrechte und Freiheiten); die Verletzung eines solchen Rechts aus dem genannten Grund ist bei der Schlussfolgerung bezüglich der Entstehung immateriellen Schadens des Elternteils, der das Kind in seiner Erziehung hat, sowie über dessen Intensität, die für die Festlegung einer angemessenen Genugtuung nach § 31a Abs. 2 des Gesetzes Nr. 82/1998 Slg. maßgeblich ist.

- Nr. 50 Der Auftraggeber hat das Recht, vom Werkvertrag wegen der verspäteten Werkdurchführung nach § 642 Abs. 2 Bürgerliches Gesetzbuch auch dann zurückzutreten, nachdem die Erfüllungsfrist bereits abgelaufen ist bis zur Werkfertigstellung.
- Nr. 51 Das Gericht in dem Zivilprozessverfahren geht im Sinne der Bestimmung des § 135 Abs. 2, zweiter Satz, ZPO vom Zahlungsbescheid des Finanzamts über die Abgabe wegen der Verletzung der Haushaltsdisziplin, der nach Bestimmung des § 44a des Gesetzes Nr. 218/2000 Slg. (im Wortlaut späterer Vorschriften) erlassen wurde, lediglich dann aus, sofern beim Empfänger des Zahlungsbescheids (oder dessen Rechtsnachfolgers) darüber beurteilt wird, ob das in dem Beschluss beschriebene Verfahren eine Verletzung der Haushaltsdisziplin darstellt. Sofern jedoch in dem Zivilprozessverfahren als vorläufige oder meritorische Frage beurteilt wird, ob die Haushaltsdisziplin in Beziehung zum Mitarbeiter des Empfängers des Zahlungsbescheids (oder dessen Rechtsnachfolgers) oder jemand anders verletzt wurde, ist das Gericht berechtigt und verpflichtet, sämtliche maßgebliche Umstände selbst zu beurteilen.
- Nr. 52 In der Nichtigkeitsklage wird der Klagegrund (Nichtigkeitsgrund) nicht nur so angeführt, dass es klar wird, welcher der in der Bestimmung des § 229 Abs. 1 bis 4 ZPO geltend gemacht wurde, sondern gleichzeitig in der Weise, dass es unzweifelhaft ist, worin (in welchem gesetzwidrigen Zustand oder Verfahren) dieser befunden wird; der Nichtigkeitsgrund kann lediglich während der Dauer einer Frist für die Nichtigkeitsklage geändert werden.
Vom Gericht wird bei dem Beschluss über die Nichtigkeitsklage der angegriffene Beschluss nicht nur aus der Sicht des Nichtigkeitsgrundes, der in der Nichtigkeitsklage angeführt oder nachträglich bezeichnet wurde (neben dem bereits angeführten Nichtigkeitsgrund oder statt dessen) zu dem Zeitpunkt, wo noch die Frist für die Nichtigkeitsklage lief, beurteilt; das Gericht wird an die geltend gemachten Nichtigkeitsgründe gebunden.
- Nr. 53 Wird der Gerichtsexekutor abberufen, wird die Exekutionstätigkeit auch weiterhin bis zur Ernennung eines neuen Exekutor vom Stellvertreter des Exekutors ausgeübt, und solange die Vertretung andauert, darf die Exekutionstätigkeit von dem abberufenen Exekutors nicht ausgeübt werden. Der Berechtigte kann nach Abberufung des Exekutors, der mit der Exekutionsdurchführung beauftragt wurde, eine Änderung des Exekutors beantragen; in einem solchen Fall ist der Grund für eine Änderung aus dem Gesetz gegeben und das Gericht überprüft also nicht, ob die Gründe für die Änderung des Exekutors im Sinne der Bestimmung des § 44b ExO gegeben sind. Dem Antrag auf die Änderung des Exekutors zu entsprechen steht der Umstand nicht im Wege, dass bislang kein neuer Exekutor ernannt wurde.
- Nr. 54 Sofern im Bürgschaftsvertrag nichts anderes angeführt ist, zu welcher Ratenzahlung des Schuldbetrags sich die beschränkte Bürgschaft bezieht, bedeutet dies, dass sich die Bürgschaft auf die Verbindlichkeit als Ganzes bis in die Höhe des jeweiligen Bürgschaftslimits bezieht.
- Nr. 55 Die Forderung des Gläubigers aus dem Vollstreckungsvollzug (§ 320 Abs. 1 ZPO) mit der Belastung des Geschäftsanteils an der Gesellschaft des Schuldners stellt eine Unterforderung im Sinne des § 172 Insolvenzgesetz dar.
- Nr. 56 Die Verpflichtung (Schuldenbetrag) des Mitarbeiters oder des Arbeitgebers kann in den arbeitsrechtlichen Beziehungen gemäß der ab 1. 1. 2007 wirksamen Regelung auch auf Grund der Anrechnung erlöschen.
Gegen eine Forderung des Mitarbeiters bezüglich des Lohns, Gehalts, Entlohnung für die Arbeitstätigkeit und der weiteren Bezüge aus dem unter § 299 Abs. 1 ZPO angeführten Arbeitsverhältnis

nis ist keine einseitige Anrechnung auf Seiten des Arbeitgebers zulässig in dem Teil, der dem sog. regressfreien Grundbetrag (§ 278 ZPO) sowie einem Drittel des Restbetrags vom Lohn, Gehalt, Entlohnung für die Arbeitstätigkeit oder der in der Bestimmung des § 299 Abs. 1 ZPO (§ 279 Abs. 1 ZPO) genannten Bezüge Netto entspricht.

- Nr. 57 Die Verpflichtung zur Rückgabe der geleisteten Abfindung (deren Teil) hat der Beschäftigte einer gebietsgetrennten statutarischen Stadt (mit Ausnahme der Hauptstadt Prag), der bei der Stadtpolizei diente und der nach Beendigung des Arbeitsverhältnisses durch Kündigung nach Bestimmung des § 52 Buchst. a) bis d) Arbeitsgesetzbuch oder auf Grundlage einer Vereinbarung, die aus selben Gründen geschlossen wurde, zu einem Zeitpunkt, der für die Festlegung der Höhe der Abfindung maßgeblich ist, die Anstellung bei der Behörde des Stadtteils der selben statutarischen Stadt antritt; sein Arbeitsantritt ist vom Gesichtspunkt aus der Bestimmung des § 68 Arbeitsgesetzbuch für einen wiederholten Arbeitsantritt bei dem bisherigen Arbeitgeber (der statutarischen Stadt) zu halten.

CONTENTS*)

Resolutions in Law Cases

- No. 30 When a juvenile court decides to abstain from imposing a punitive measure, the conditions laid down in the clause contained in Section 11(1) of the Juvenile Justice Act shall be satisfied collectively and simultaneously at all times and, in addition, at least one of the alternative conditions mentioned under Letters (a), (b) or (c) thereof shall be determined. If any of the indicated conditions is not given, the imposition of a punitive measure upon a juvenile cannot be abstained from.
- No. 31 The Penal Code does not consider the term “serious reason” significant from the point of view of the fulfilment of the legal characteristics of the misdemeanour of obstructing the execution of an official decision and expulsion pursuant to Section 337(1)(f) thereof. However, the same may be an actually existing circumstance as a result of which the accused is unable to appear to execute the imposed sentence of imprisonment. Apart from serious health problems, other serious problems may be deemed a serious reason provided that their unfavourable impact on the situation of the accused or the family of the accused is comparable to serious health problems (e.g. situation immediately following a flood, a fire, the flooding of a flat, etc.).
The filing of a motion for the suspension of the sentence of imprisonment alone does not constitute a serious reason within the meaning of Section 337(1)(f) of the Penal Code.
- No. 32 The conduct of the offender who, in an effort to accomplish his or her intent, to the fulfilment of which the offender forces the aggrieved party, handles his or her weapon in a way clearly suggesting that the offender could use it for its intended purpose even without expressing such possibility verbally (e.g. the offender demonstrates that a fire arm contains a magazine with cartridges, the offender pulls out the magazine and places the fire arm on a table in front of the aggrieved party) may be considered a threat of violence within the sense of Section 175(1) of the Penal Code.
- No. 33 The wording of Section 43(4) of the Penal Code ruling out the application of the provision on summary punishment in cases, where the nature of a previous sentence is such that the offender is perceived as non-convicted, implies that not only the imposition of the summary punishment is excluded but also the refrainment from the imposition of a summary punishment according to Section 44 of the Penal Code.
- No. 34 Any default in the payment of rent for the use of leased non-residential premises on the part of the lessee does not entitle the lessor to disable the lessee from using such premises, e.g. through preventing access to the premises by locking the door or otherwise, provided that the lease relationship continues. Where, notwithstanding the above, the lessor takes such actions, the lessor has thereby fulfilled the legal characteristics of the body of the crime of encroachment upon the right to a house, flat or non-residential premises in accordance with Section 208(2) of the Penal Code. In such an event, the impunity of the lessor cannot be justified by the lessor’s reference to exercising the right of lien pursuant to the provisions of Section 672(1) of the Civil Code since such right only pertains to things placed in the leased premises and not to the actual subject of lease.
- No. 35 As regards the conclusion that the aggrieved party is a person living in a common dwelling with the offender, the factual state of the offender and the aggrieved party sharing housing shall be decisive. Therefore, it is irrelevant what legal relationship, if any, such person has to a house or a flat (and/or to another residential space) shared by these individuals. A person living in a common dwelling thus may be an individual living in such a dwelling based on the right of ownership or co-ownership of real property, a lease or sublease relationship, as well as by means of sharing such housing on the grounds of family or other relations. Such a person may, for example, be the offender’s partner who lived with him in his house solely on the grounds of the offender’s implied consent.

*) This text in the English Language has been prepared for reader’s information by Novatrix publishers.

- No. 36 When a court announced a judgement in conflict with the provisions of Section 128(2) of the Code of Criminal Procedure, in particular by failing to include any description of the *res gestae* in the verdict of guilty, on which the verdict is grounded, in such a case, the omission constitutes a defect of the verdict stemming from its incompleteness within the meaning of the appellate grounds defined by the provisions of Section 265b(1)(k) of the Code of Criminal Procedure. This defect cannot be remedied by subsequently adding a description of the act in the written copy of the judgement as, in compliance with Section 129(1) of the Code of Criminal Procedure, the content of the written judgement should be consistent with the verbally awarded judgement.
- No. 37 The report on the execution of an exigent or non-repetitive action shall always indicate based on what circumstances the action should be considered as exigent or non-repetitive. If neither the report nor the warrant for the search of other premises and lands rationalize the exigency of the action, the nature of such fault should be considered also from a material point of view, i.e. whether, despite the missing rationalization, conditions exist in the concrete case for the execution of the action as laid down in Section 160(4) of the Code of Criminal Procedure.
- No. 38 The single-action concurrence of the crime of evading taxes, fees and other similar statutory payments under Section 240 of the Penal Code and of the crime of damaging the financial interests of the European Communities under Section 260 of the Penal Code is excluded. The body of the crime of damaging the financial interests of the European Communities pursuant to Section 260 of the Penal Code is subsidiary to the body of the crime of evading taxes, fees and other similar statutory payments pursuant to Section 240 of the Penal Code in terms of evading custom duty and thus, it shall be applied only if the act committed by the offender does not bear the characteristics of the crime of evading taxes, fees and other similar statutory payments under Section 240 of the Penal Code. This implies that if the evasion of custom duty is not large scale, the actions of the offender aimed at evading financial means, which constitute receipts of the general budget of the European Union or of budgets managed by or on behalf of the European Union (i.e. custom duty), should be adjudged as the crime of damaging the financial interests of the European Communities pursuant to Section 260(2) of the Penal Code, because the consequence and/or effect of this crime is not expressed by any quantitative aspects.

Resolutions in Civil Law, Business Law and Administration Law Cases

- No. 47 Where an act (or individual provisions thereof) was repealed by the Constitutional Court due to being in conflict with the constitutional order, when adjudging legal relationships established prior to the date of effect of this finding of the Constitutional Court, the court shall take into account the unconstitutionality only if, based on the reasons stated in the said finding, the matter involves infringement of the fundamental rights of an individual guaranteed by the Constitution, the intensity of which would justify the reversal of the relevant judgement by the Constitutional Court within proceedings concerning a constitutional complaint.
A non-voluntary public auction carried out in accordance with the provision of Section 36(2) of Act No. 26/2000 Coll. (as amended) before May 10, 2005, shall not be invalid within the meaning of the provisions of Section 48(3) thereof solely due to the fact that the provision of Section 36(2) thereof was repealed with effect from May 10, 2005 by the finding of the Constitutional Court issued on March 8, 2005 under No. 181/2005 Coll.
- No. 48 Continuous and severe intrusion into the privacy of an owner or user of real property by taking photographs and making other video recordings may be considered an immission within the meaning of Section 127(1) of the Civil Code.
- No. 49 When, for the purpose of allowing contact of a parent with a minor child, the state authorities have failed to take all measures that could have reasonably been expected from them under the given circumstances and/or they have taken such measures with delay, such a case involves incommensurately long proceedings that may have resulted in the infringement of the right to family life (protected by Article 32(4) of the Charter of Fundamental Rights and Freedoms and Article 8(1) of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms).

Whereas the infringement of such right based on the specified reason should be taken into account when considering the possible infliction of personal injury upon the parent who does not have the child in his or her care and the intensity of such injury, which is decisive for the determination of adequate satisfaction in accordance with Section 31(2) of Act No. 82/1998 Coll.

- No. 50 The customer is entitled to rescind a contract for work based on delayed execution of the work pursuant to Section 642(2) of the Civil Code also after the expiry of the completion date and until the full completion of the work.
- No. 51 Within civil court proceedings, the court shall, within the meaning of the provisions of the second clause of Section 135(2) of the Civil Procedure Code, start from the payment assessment imposing a fine for a violation of budgetary discipline issued by the revenue office in accordance with the provisions of Section 44a of Act No. 218/2000 Coll. (as amended) only in cases when the court considers whether the actions described in the decision constitute a violation of budgetary discipline in relation to the recipient of the payment assessment (or the recipient's legal successor). However, when the court, within civil court proceedings, examines, as a preliminary or meritorious question, whether budgetary discipline was violated with respect to an employee of the recipient of the payment assessment (or the recipient's legal successor) or with respect to other parties, the court shall be authorised and obligated to review all decisive circumstances itself.
- No. 52 A nullity plea should indicate the grounds for the filing thereof (i.e. reasons for nullity) by clearly identifying which of the reasons specified by the provisions of Section 229, Paragraphs (1) to (4) of the Civil Procedure Code have been applied, as well as by stating in an indisputable manner the underlying causes (the concrete unlawful state or procedure). Whereas the reason for nullity may be changed only during the period for the lodgement of the nullity plea. When deciding on a nullity plea, the court shall review the contested decision only with regard to the reason for nullity as stated in the nullity plea or as additionally designated (apart from or instead of the indicated reason for nullity) in the period for the lodgement of the nullity plea, and the court shall be bound by the claimed reasons for nullity.
- No. 53 In the event a court distrainer is recalled, distraint activities are carried out by the court distrainer's deputy until the appointment of a new distrainer, and if such deputy continues his or her work, the recalled court distrainer cannot carry out distraint activities himself or herself. Following the recall of the court distrainer, who was commissioned to enforce the distraint, the entitled party may request a change of the distrainer. In such a case, the grounds for the change of the distrainer are given by law and the court therefore does not examine the existence of the reasons for such change within the sense of the provision of Section 44b Code of Distraint Procedure. The fact that a new distrainer has not been appointed shall not prevent the court from according the request.
- No. 54 Unless the contract of suretyship specifies, which debt instalment is covered by the limited guarantee, such guarantee covers the liability as a whole up to an amount equal to the guarantee limit.
- No. 55 A creditor's claim established through the execution of a judgement (Section 320(1) of the Civil Procedure Code), namely by distressing the business share in the company of the debtor, constitutes a subordinated claim within the meaning of Section 172 of the Insolvency Act.
- No. 56 According to the legal regulation effective from January 1, 2007, a liability (debt) of an employee or an employer may become extinct in labour relations also by mutual set-off. As regards the employee's claim arising from his or her entitlement to a salary, wage, remuneration under an agreement to perform work, and other earnings from labour relations set out by the provisions of Section 299(1) of the Civil Procedure Code, a unilateral set-off by the employer is not permissible in the part that corresponds to the so-called basic unseizable amount (Section 278 of the Civil Procedure Code) and one third of the remaining net salary, wage, remuneration under an agreement to perform work or other earnings defined by the provisions of Section 299(1) of the Civil Procedure Code (Section 279(1) of the Civil Procedure Code).

No. 57 The obligation to return the provided severance pay (or its part) is imposed on employees of a territorially divided statutory town or city (with the exception of the capital city of Prague) assigned to the municipal police who, after the termination of their employment by notice pursuant to the provisions of Section 52, Letters (a) to (d) of the Labour Code or by agreement concluded based on the same reasons, enters employment at a municipal district office of the same statutory town or city in the period decisive for the determination of the severance pay. From the point of view of the provisions of Section 68 of the Labour Code, the commencement of such new employment shall be considered as re-employment with the former employer (i.e. the statutory town or city).